FYLKESMANNEN I SØR - TRØNDELAG

MILJØVERNAVDELINGEN

RAPPORT

5-1989

STATUS FOR DEN LOKALE VILTFORVALTNING I SØR-TRØNDELAG

ISBN 82-7540-002-3

FAGGRUPPE:

- [ ] FISK
- [ ] KART OG DATA
- [ ] NATURVERN, FRILUFTSLIV
- [ ] VANN, AVLØP, RENOVASJON
- [x] VILT
- [ ] VASSDRAGSFORVALTNING

TRONDHEIM

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag
Fylkeshuset postuttak, 7004 Trondheim
Tlf. (07) 51 08 11 Telefax (07) 50 92 80

Rapport

Nr. 5 - 1989

TITTEL	DATO
Status for den lokale viltforvaltning i Sør-Trøndelag	24.11.1989
SAKSBEHANDLER/FORFATTER	**ANTALL SIDER**
Jon Barikmo	131 + vedlegg
AVDELING/ENHET	**ANSV.SIGN.**
Miljøvernavdelingen - Viltseksjonen	Herlaug Dørum

EKSTRAKT

Det er foretatt en besøksrunde til alle kommuner i Sør-Trøndelag, hvor det på møter har deltatt representanter for kommunenes administrasjon, kommunepolitikere, viltnemnda og andre som lokalt har betydning for viltforvaltningen i kommunen. På møtene ble viltforvaltningen diskutert og det ble tatt opp emner omkring viltets status, konfliktområder og utfordringer, administrasjonsmodell og aktuelle samarbeidspartnere/målgrupper i kommunene. Møtereferatene utgjør hoveddelen av denne rapporten og er ment å gi ideer og inspirasjon til viltnemndene i den enkelte kommune om forbedringer av det kommunale viltforvaltningsarbeidet. Den totale status for Sør-Trøndelag er diskutert. Det er konkludert med at hovedinnsatsområdene fra fylkesmannen overfor kommunene bør være initiativ for å bedre de administrative rutinene for viltarbeidet i kommunene, bidra til utarbeidelse av gode viltkart og rutiner for bruken av dem i kommunal arealdisponering, fremskaffe konkret viten om konsekvenser ved inngrep i gode viltområder og utvikle lokal informasjonsstrategi for å øke forståelsen for viltets økonomiske, ressursmessige og kulturelle betydning i lokalsamfunnet.

3 STIKKORD PÅ NORSK	3 KEYWORDS IN ENGLISH
Viltforvaltning	Wildlife management
Sør-Trøndelag fylke	Sør-Trøndelag County
Kommuneplaner	Municipal planning

FORORD Side

SAMMENDRAG

1. Innledning 1

2. Metodikk 1

3. Resultater 1
   3.1. Sammendrag for fylket 1
      3.1.1. Viltets status 1
      3.1.2. Viltnemdens organisering og arbeidsmåte 5
      3.1.3. Hovedoppgaver i kommunene 6
      3.1.4. Fylkesmannens hovedoppgaver i forhold til kommunene 10
      3.1.5. Viktige samarbeidspartner i kommunens viltforvaltning 11
   3.2. Rapporter fra de enkelte kommuner 12
      Agdenes kommune 12
      Bjugn kommune 16
      Frøya kommune 21
      Hemne kommune 26
      Hitra kommune 31
      Holtålen kommune 36
      Klæbu kommune 40
      Malvik kommune 44
      Meldal kommune 48
      Melhus kommune 53
      Midtre Gauldal kommune 57
      Oppdal kommune 62
      Orkdal kommune 67
      Osen kommune 72
      Rennebu kommune 76
      Rissa kommune 81
      Roan kommune 86
      Røros kommune 90
      Selbu kommune 95
      Skaun kommune 99
      Snillfjord kommune 104
      Trondheim kommune 109
      Tydal kommune 113
      Ørland kommune 117
      Åfjord kommune 122

4. Diskusjon og konklusjoner 126
   4.1. Viltets status 126
   4.2. Viltnemdens organisering og arbeidsmåte 126
   4.3 Viltforvaltningens hovedoppgaver 126
   4.4 Hva bør fylkesmannen gjøre overfor kommunene 127

VEDLEGG 1 Notat sendt viltnemden før besøksrunden

FORORD

Gjennom to hektiske reisemåneder har jeg besøkt alle kommunene i Sør-Trøndelag. Jeg vil benytte anledningen til å takke for all den tid mange mennesker har brukt i og utenfor møtene og for den gjestfrihet som ble vist i alle kommunene. Jeg har lært mye om lokalt viltforvaltningsarbeid, og nå håper jeg at viltnemndene og kommunene kan finne noe av nytte og inspirasjon i denne rapporten. Den er i realiteten kommunenes (viltnemndenes) eget verk.

Ole Ketil Bøkseth og Harald Høydal har vært gode diskusjonspartnere i fylkesmannens miljøvernavdeling og rapporten er diskutert i viltnemndenes arbeidsutvalg. Jeg takker alle for samarbeidet

Trondheim, november 1989.

Jon Barikmo

SAMMENDRAG

Gjennom en besøksrunde til alle kommuner i Sør-Trøndelag i januar og februar 1989 er status for den lokale viltforvaltningen i fylket kartlagt. Med basis i møtene er det ført opp status for viltet i kommunene, konfliktområder og hovedutfordringer, administrasjonsmodeller, samarbeidspartnere og målgrupper og en opplisting av de høyest prioriterte innsatsområder som fylkesmannen bør ha overfor kommunene.

Med unntak av noen lokale variasjoner mener viltnemndene i hovedsak at bestandene av elg, hjort og rein er på et passende nivå i Sør-Trøndelag i forhold til beitegrunnlaget. De utnyttes noenlunde optimalt. Bestandene av rådyr, gås og hare er de som betraktes som dårligst utnyttet i forhold til potensialet. Viltnemndene mener at det er en tildels sterk økning av grågås, grevling, oter og havørn i fylket, mens den eneste arten som synes å ha klar tilbakegang er mink. Viltforvaltningen i kommunene oppfattes generelt som lite konfliktfylt og med konfliktforholdet trafikk (tog/bil)/hjortevilt nevnt av flest kommuner. De hovedutfordringene som er nevnt oftest og i et flertall av kommunene er et aktivt arbeid med vilt i arealplanlegging (spesielt kommuneplan) og informasjon til kommunens innbyggere om viltet som kommunal ressurs både til jakt og opplevelser.

Viltnemndene i Sør-Trøndelag holder 4-6 møter pr. år i hovedsak på kveldstid. Alle (unntatt 2) har ordnet sekretærordning, hvorav halvparten av sekretærene er knyttet til landbrukskontorene. Ca. halvparten av viltnemndene mangler et ordnet saksbehandlingssystem med kontinuerlig journalføring og arkivering av post. Svært få nemnder har innarbeidet rutiner for faglig skolering av medlemmene og det er stort sett ingen diskusjoner om fagrapporter som kommer fra fylkesmannen, direktorat eller forskningsinstitusjoner. Et formalisert samarbeid med andre etater, utvalg, nemnder eller frivillige organisasjoner er lite utviklet. Et unntak er gjennomføring av eksamen for jegerprøven, hvor halvparten av viltnemndene har et samarbeid med skolen og/eller den lokale jeger- og fiskeforening.

De aller fleste viltnemndene har gjort innspill til kommuneplanarbeidet selv om over halvparten av kommunene i Sør-Trøndelag ikke er ferdig med planene. I under halvparten av kommunene brukes viltkartverket aktivt av teknisk etat, og kartet er også ukjent for mange viltnemndsmedlemmer. I over 1/3 av kommunene mener man at kartet er for dårlig til å ha særlig praktisk betydning i forbindelse med behandling av enkeltsaker eller reguleringsplaner. I 2/3 av kommunene er det utviklet tilfredsstillende rutiner for viltnemndenes uttalelser og omtrent halvparten av nemndene mener at det det blir tatt hensyn til innspill fra viltsektoren. Viltnemndene er lite inne i annen arealplanlegging og viltkartet brukes generelt ikke i planlegging i skogbruket.

Det er utviklet like rutiner i nemndene i Sør-Trøndelag når det gjelder den konkrete behandling av fellingstillatelser for hjortevilt. Det er nesten alltid formannen eller sekretæren som tar seg av fallvilt og eksamen for jegerprøven. Mange personer er utdannet for å drive dokumentasjon av skader forårsaket av store rovdyr, men bare 3 kommuner har det i noe særlig omfang. I over halvparten av kommunene er det ikke årlige utrykninger for å dokumentere rovviltskader.

I halvparten av kommunene føler man behov for bedre organisering både i forbindelse med storviltjakt og småviltjakt, mens de ressursene som er dårligst utnyttet er rådyr, gjess, sjøfugl og hare.

I halvparten av kommunene holdes det årlige åpne informasjonsmøter. I noen få kommuner er det utarbeidet egne informasjonsfoldere om viltet og mulighetene for jaktutøvelse, mens alle andre informasjonsformer eller -kanaler er lite utviklet.

Nemndene har ganske ulik oppfatning av hva fylkesmannen bør gjøre overfor kommunen, men det som er oftest nevnt og i ca. halvparten av nemndene, er faglig bistand i forbindelse med arealdisponeringer i kommunen og aktiv informasjonsvirksomhet til kommunens innbyggere.

I møtene i kommunene deltok oftest 6-7 personer. Det var nesten alltid folk fra kommuneadministrasjonen med og i halvparten av kommunene deltok folk fra politisk ledelse og landbrukskontoret. Det var sjelden representasjon fra lokale nærings- eller ideelle organisasjoner.

Med basis i kommunenes innspill og fylkesmannens vurderinger er følgende fire områder høyest prioriterte innsatsområder i arbeidet overfor kommunene:

- Utarbeide og innføre rutiner for journalføring, arkivering og faglig informasjon for alle viltnemnder og medlemmer.

- Bidra til utarbeidelse av gode viltkart for kommunen, hvor kommunen selv er ansvarlig for kartlegging og ajourføring av viltressursene.

- Fremskaffe forskningsmessig belegg for konsekvenser av annen arealbruk i gode viltområder, slik at de kan brukes som argument i planprosessen i kommunen.

- Utvikle lokale informasjonsstrategier for informasjon om viltressursene i kommunen gjennom massemedia, lokale blad og arrangementer og spesielt bidra til felles informasjonsprosjekter.

DEN LOKALE VILTFORVALTNING I SØR-TRØNDELAG

1. INNLEDNING

Det satses på at flere avgjørelser som i stor grad berører lokal-miljøet skal avgjøres lokalt. Dette gjelder også mange av de felter som berører viltforvaltningen, og man må forvente at fylkesmannens viltforvalter i enda større utstrekning vil bli et faglig informasjonsledd overfor de lokale forvaltningsmyndigheter. Forvaltningen på kommuneplan er særlig viktig, noe som understrekes av det forsøks-program som er igangsatt gjennom MIK (miljøforvaltning i kommunene). For å gi fylkesmannen (og nye viltforvaltere) en skriftlig oversikt som kan gi grunnlag for prioritering av innsatsområder overfor de enkelte kommuner, har det vært ønskelig med en statusoversikt for det lokale viltforvaltningsarbeidet i Sør-Trøndelag. Dette gjelder status for viltet i kommunen, konfliktområder og hovedutfordringer, administrasjonmodell og aktuelle samarbeidspartnere/målgrupper i kommunen. Det er forventet at oversikten skal gi et godt grunnlag for fylkesmannens prioritering av arbeidsoppgaver og arbeidsmåte overfor den enkelte kommune. Selve arbeidet med oversikten har gitt nødvendig kontaktflate for viltforvalteren for bedre å forstå og bli forstått når det gjelder lokale problemer.

2. METODIKK

Med basis i bl.a. den veileder som er laget for miljø- og natur-ressursprogrammet for prøvekommunene (MIK) ble det laget en spørsmålsoversikt som man ønsket å diskutere med hver enkelt kommune (vedlegg 1). Oversikten ble før utsendelse til alle kommunene "prøvediskutert" med to kommuner. Spørsmålsoversikten ble så sendt samtlige kommuner med forslag til møtetidspunkt. Det ble overlatt til viltnemnda å foreta lokal innkalling til møtet og ta med de personer som man mente var viktige for det lokale viltforvaltningsarbeidet i kommunen. Samtlige kommuner i Sør-Trøndelag ble besøkt i løpet av januar og februar 1989 og møtene tok fra 4-6 timer i hver kommune. Fra hvert møte ble det skrevet referat som senere ble utsendt til kommunene for eventuelle rettinger av faktiske opplysninger. De rettede referatene fra hvert møte utgjør hoveddelen av denne rapporten.

3. RESULTATER

3.1. Sammendrag for fylket

3.1.1. Viltets status

Med unntak av noen lokale variasjoner mener viltnemndene i hovedsak at bestanden av elg, hjort og rein er på et passende nivå i Sør-Trøndelag i forhold til beitegrunnlaget. De utnyttes noenlunde optimalt. Bestandene av rådyr, gås og hare er de som betraktes som dårligst utnyttet i forhold til potensialet. Viltnemndene mener at det er en tildels sterk økning av grågås, grevling, oter og havørn i fylket, mens den eneste arten som synes å ha klar tilbakegang er mink. Viltforvaltningen i kommunene oppfattes generelt som lite konfliktfylt og med konfliktforholdet trafikk (tog/bil) -hjortevilt nevnt av flest kommuner. De hovedutfordringene som er nevnt oftest og i et flertall av kommunene er et aktivt arbeid med vilt i arealplanlegging (spesielt kommuneplan) og informasjon til kommunens innbyggere om viltet som kommunal ressurs både til jakt og opplevelser.

3.1.1.1. Tilstandsbeskrivelse

Som det framgår av fig. 1, har det i Sør-Trøndelag vært en sterk økning av avskytingen av alle hjorteviltartene, selv om det har variert noe fra år til år.

For elg viser fig. 2 en beregning etter CERSIM-modellen at elgstammen i Sør-Trøndelag var på topp i årene 1985-86, og at den sterke avskytingen seinere må ha gått på bekostning av stammen dersom modellen er riktig. 2 nemnder mener at stammen har gått nedover, mens 4 mener fremdeles at stammen er på vei oppover. 9 av viltnemndene mener at elgstammen nå er i noenlunde balanse med beitegrunnlaget, og at det er et passende nivå. 3 av nemndene mener at det er for mye elg og at stammen bør reduseres, mens ei viltnemnd mener at den kan økes noe i forhold til beitegrunnlaget. Systematiske beiteregistreringer er bare foretatt i 3 kommuner.

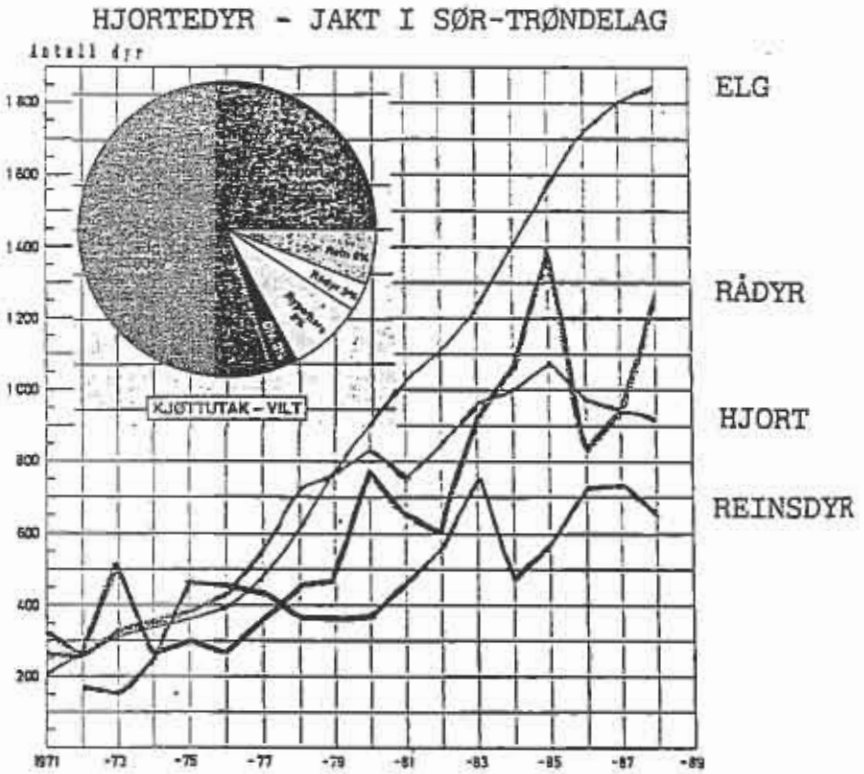

Figur 1. Utviklingen i felling av hjortevilt i Sør-Trøndelag.

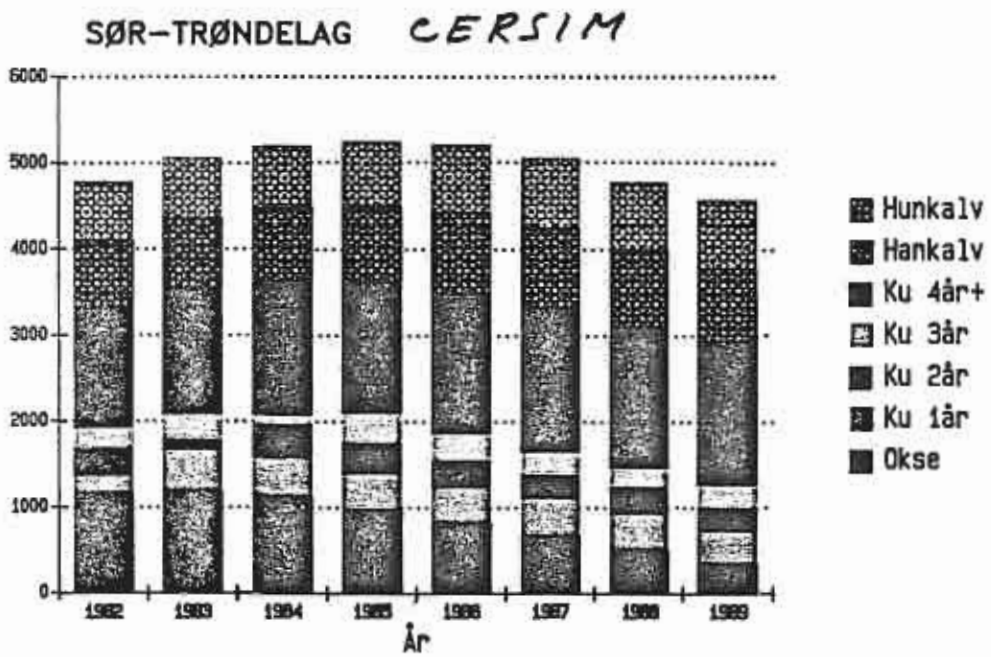

Figur 2. Bestandsutvikling (høststamme) av elg i Sør-Trøndelag (CERSIM-beregning).

For hjort mener man på Hitra at en bevisst nedskyting av hjortestammen har ført til en mindre stamme enn tidligere. Andre store hjorte-kommuner som Hemne og Snillfjord, mener at stammen er i noenlunde balanse, mens man i mer perifere hjortekommuner mener å ha en økning. Det er svært lite kunnskap om beiteforhold i de enkelte kommuner.

For villrein er det til dels gode beite- og bestandsregistreringer for de 3 villreinområdene som berører Sør-Trøndelag. Man forventer stabil stamme i årene framover.

For rådyr mener 22 av viltnemndene at det burde være mulighet for å ta ut mer ved jakt, og 9 av dem mener at det går an å ta ut dobbelt så mye rådyr som idag.

Småviltbestandene i fylket registreres ikke systematisk, men for enkelte arter har viltnemndene oppfatninger om mer langsiktige trender. Det er et generelt inntrykk at skogsfuglbestandene er små i forhold til tidligere, mens 9 av viltnemndene angir en oppgang i den senere tid. 16 viltnemnder melder om meget gode harebestander, og alle stedene hvor det er gjess meldes det om meget gode bestander og kraftig oppgang av grågås.

Av de store rovdyrene regner man at det er bare jerv og gaupe som har faste bestander i fylket. For jerv regnes faste bestander i Oppdal og Røros og med streifdyr i nabokommunene. For gaupe regner 6 kommuner med å ha faste bestander med anslagsvis totalt 30-40 gauper, men uten at det er foretatt noen former for tellinger.

Av mindre rovdyr har de fleste kommuner nå fått grevling, og 13 av dem melder om kraftig oppgang i grevlingbestanden. Alle kystkommunene mener de har en meget god bestand av oter, og 9 av kommunene sier at de har en til dels kraftig oppgang (fig. 3). Det meldes om bra bestander av mink, men 13 av kommunene mener at det er en tilbakegang i forhold til tidligere. De aller fleste kommunene melder om gode mårbestander, og 17 kommuner angir at det innen kommunen drives en til dels aktiv fangstaktivitet etter mår.

Når det gjelder rovfugl, er det gode havørnbestander i alle kyst-kommunene, og 10 kommuner melder om kraftig oppgang i havørnbestanden (fig. 3). 15 av kommunene melder om kjente kongeørnhekkinger hvorav 3 mener at det er oppgang i bestanden. 7 av kommunene kan melde om kjent hekking av hubro og en viss framgang.

Vilt i nærmiljø er populært hos folk flest i alle kommunene. Det meldes om stor aktivitet både når det gjelder fuglekasser og fugle-brett. Ingen av viltnemndene har engasjert seg i dette arbeidet.

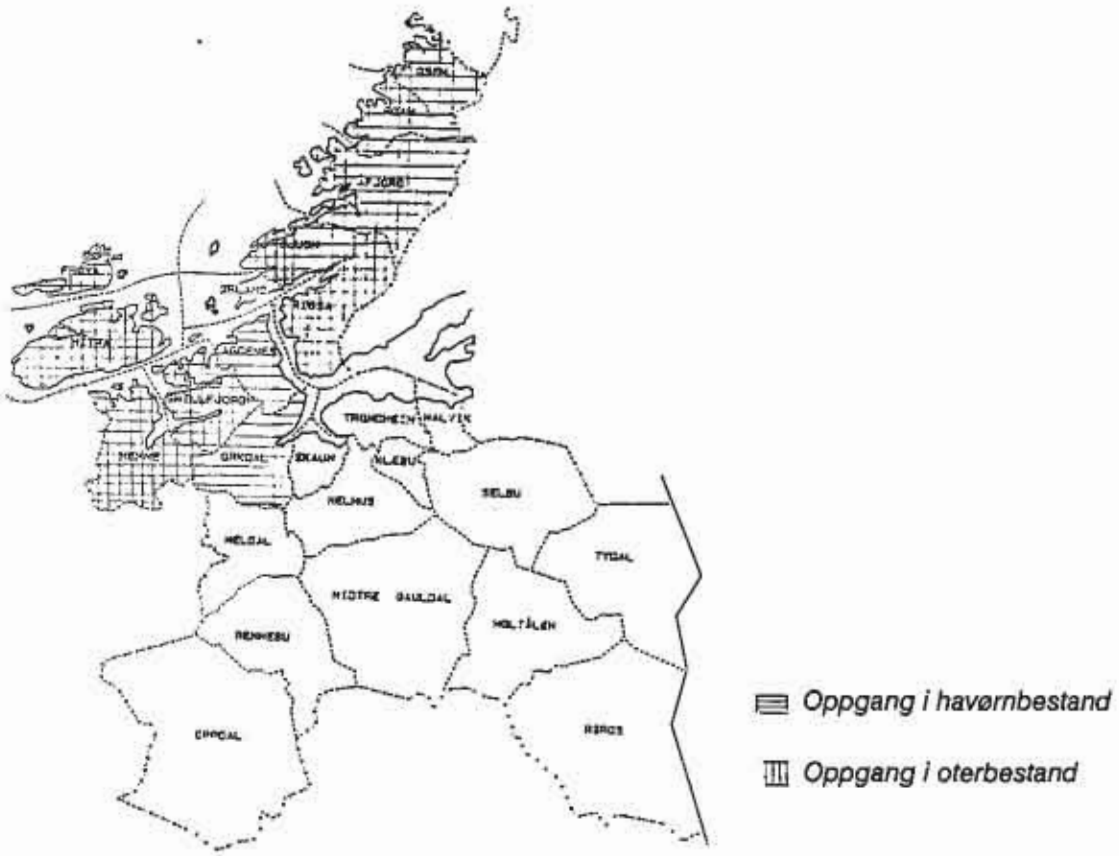

Figur 3. Kommuner i Sør-Trøndelag hvor det rapporteres om kraftig oppgang for havørn og oter.

3.1.1.2. Konflikter

I samtalene med kommunene er det forsøkt å fokusere på eventuelle konflikter og en prioritering mellom dem. Figur 4 viser konflikt-områdene som er nevnt av minst 2 kommuner. Totalt i fylket føler 1/3 av kommunene (8) at viltforvaltningen er lite konfliktfylt. I spørsmålsstillingene er det fokusert en del på kommuneplanen og arealbruk, men hele 15 av Sør-Trøndelags kommuner svarer at de føler ingen eller liten konflikt mellom annen arealbruk og viltforvaltningen i kommunen. 10 av kommunene har nevnt trafikk (bil og jernbane)/vilt som en konflikt, og 7 av disse har ført opp dette som hovedkonflikten. Rådyr er hyppigste trafikkoffer, mens størst skade forårsakes av de større hjortedyrene. 6 kommuner nevner beiteskader på innmark som hovedkonflikt, hvorav grågås og canadagås utgjør halvparten. I 4 kommuner utgjør forholdet mellom rovdyr og husdyr største konflikten. Jerv, gaupe og ørn er nevnt som konfliktartene. 4 av kommunene føler at utbygging og press på arealene utgjør en konflikt, men bare en av dem anser det som hovedkonflikt. Skader i oppdrettsanlegg og tjuvjakt er nevnt av 2 kommuner, men ingen av dem utgjør hovedkonflikten i kommunen.

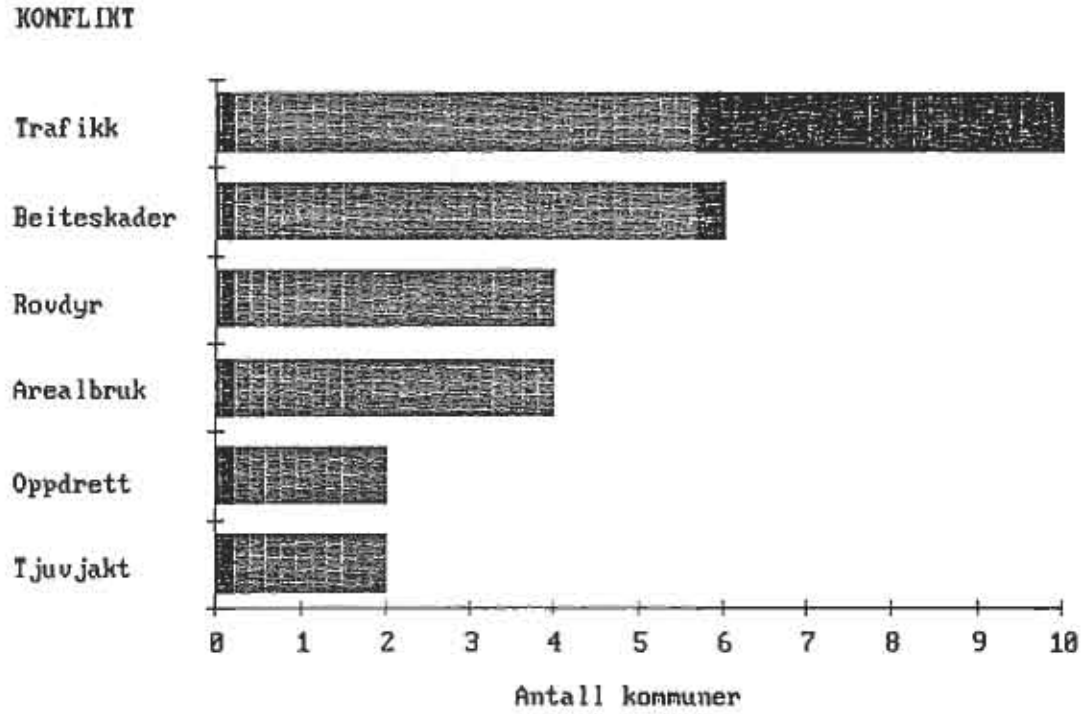

Figur 4. Konfliktområder innen viltforvaltningen som oftest er nevnt av kommunene i Sør-Trøndelag.

3.1.1.3. Hovedutfordringer

I forbindelse med innspill til kommuneplanarbeidet har de aller fleste viltnemndene listet opp hvilke hovedutfordringer man ser for viltarbeidet i kommunen. Det er ført opp 2-9 punkter med et gjennomsnitt på 6, og viltnemndene er bedt om å gi prioritet til 4 av punktene. Fig. 5 viser de hovedutfordringer hvor 2 eller flere av viltnemndene har tatt dem med blant de 4 viktigste for kommunen. 20 av Sør-Trøndelags 25 viltnemnder mener at arbeidet med å få viltinteressene inn i kommuneplanen er en av viltnemndas viktigste oppgaver. Generelt informasjonsarbeid for å øke viltets status i kommunen og bevisstgjøring av almenheten om viltets verdier er tatt med som ett av de 4 viktigste felter i 15 av viltnemndene. Aktivt arbeid med hjortevilt og organisering av viltområder er betraktet som viktig i henholdsvis 10 og 8 kommuner, mens bare 2 av viltnemndene har pekt på arbeidet med skog/vilt og trafikkulykker/vilt som ett av de 4 viktigste utfordringer

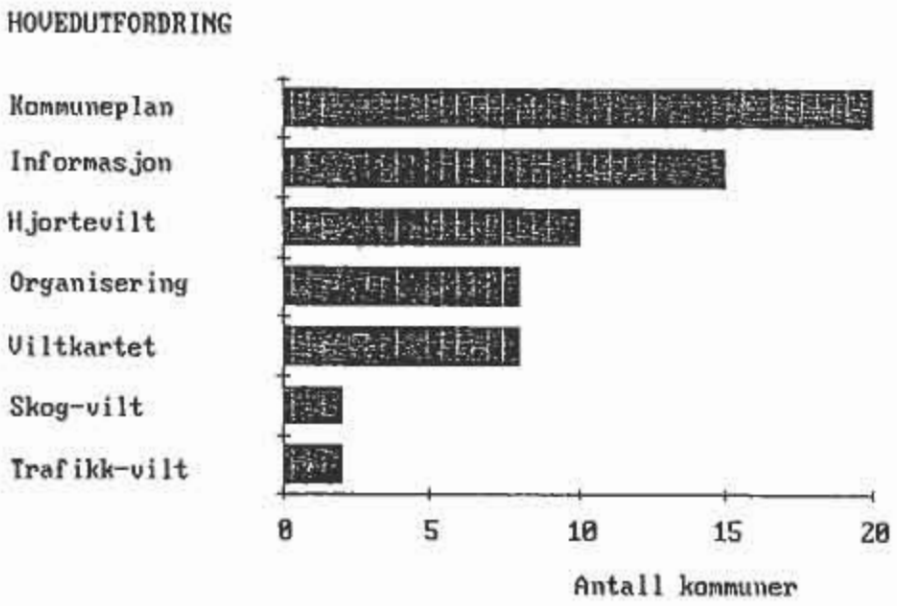

Figur 5. Hovedutfordringer innen viltforvaltningen som oftest er nevnt av kommunene i Sør-Trøndelag.

3.1.2. VILTNEMNDENES ORGANISERING OG ARBEIDSMÅTE

Viltnemndene i Sør-Trøndelag holder 4-6 møter pr. år i hovedsak på kveldstid. Alle (unntatt 2) har ordnet sekretærordning, hvorav halvparten av sekretærene er knyttet til landbrukskontorene. Ca. halvparten av viltnemndene mangler et ordnet saksbehandlingssystem med kontinuerlig journalføring av post og arkiv. Svært få nemnder har innarbeidet rutiner for faglig skolering av medlemmene og det er stort sett ingen diskusjoner om fagrapporter som kommer fra fylkesmannen, direktorat eller forskningsinstitusjoner. Et formalisert samarbeid med andre etater, utvalg, nemnder eller frivillige organisasjoner er lite utviklet. Et unntak er gjennomføring av eksamen for jegerprøven, hvor halvparten av viltnemndene har et samarbeid med skolen og/eller den lokale jeger- og fiskeforening.

3.1.2.1. Viltnemndsarbeidet

Viltnemndene i Sør-Trøndelag holder fra 2-12 møter i året, med et gjennomsnitt på 5,2. Vanligste svaralternativ er 4-6 møter og bare 5 viltnemnder angir at de holder dagmøter. Resten holdes på kveldstid. 13 av viltnemndene har sekretær knyttet til landbruksetaten i kommunen, for det meste skogkontoret. 4 sekretærer er knyttet til skoleverket og 4 er bønder, mens resten er forskjellige private ordninger. Bare 9 av viltnemndene har kontinuerlig journalføring av post som kommer til viltnemnda, og 15 av viltnemndene oppgir å ha ordnet arkivsystem. Av disse har 4 laget egen arkivnøkkel, slik at under halvparten av viltnemndene bruker den arkivnøkkel som tidligere er sendt fra direktoratet til viltnemndene. De aller fleste viltnemndene refererer utsendte rapporter på viltnemndsmøtene, mens bare 1 viltnemnd synes systematisk å legge opp til diskusjon om slike rapporter. 2 av viltnemndene oppgir å ha et sirkulasjonssystem mellom viltnemndsmedlemmene for rapporter, og 2 viltnemnder har et biblioteksystem slik at viltnemndsmedlemmer kan finne igjen rapporter og låne dem. Alle viltnemndene sier at det er lite interesse for lån av rapporter fra medlemmenes side. Ingen viltnemnder har hatt noen faglig diskusjon om abonnement av fagblad eller annen litteratur. 14 av viltnemndene abonnerer på "Jakt og fiske", mens 5 viltnemnder i tillegg abonnerer på svenske jakt- og fiskeblader. Det er ingen sirkulasjon av tidsskriftene som enten går til formann eller sekretær.

3.1.2.2. Andre samarbeidspartnere

Ingen av viltnemndene har formalisert samarbeid eller møter med andre utvalg eller nemnder i kommunene. Et unntak blir etter hvert MIK-kommunene hvor flere nemnder blir representert i et hovedutvalg. 1 av nemndene oppgir at de har hatt felles befaringer med andre nemnder i kommunen, og 1 av nemndene viser til et samarbeid med teknisk etat om utarbeidelse av viltområdekart. Den generelle kontakten med teknisk etat er liten.

De nemndene som har sekretær knyttet til landbrukskontoret, viser til et godt samarbeid med landbruksetaten uten at det er formalisert. I mange kommuner er medlemmene av viltnemnda også medlemmer av andre kommunale utvalg, og der viser man til brukbar gjensidig informasjon.

14 av nemndene viser til et samarbeid med skoleverket, spesielt når det gjelder undervisning med tanke på jegerprøven, men 5 av nemndene har også annet samarbeid, f.eks. arrangement av skogdager, viltstellundervisning, beiteregistreringer, artsregistreringer eller særoppgaver.

7 av nemndene har et samarbeid med veimyndigheter eller jernbane og politi i forbindelse med påkjørsler av dyr. Ut over dette har ingen nemnder noe samarbeid med andre offentlige myndigheter. 8 av nemndene har et samarbeid med næringsorganisasjoner, hvorav de aller fleste er lokale bonde- eller skogbrukerlag. Samarbeidet gjelder informasjonsmøter og beiteregistreringer.

Samarbeid med frivillige organisasjoner begrenser seg i hovedsak til lokale jeger- og fiskerforeninger og 14 av viltnemndene i Sør-Trøndelag refererer til et slikt samarbeid. Samarbeidet går stort sett på gjennomføring av jegerprøven og felles informasjonsmøter for jegere. 1 av viltnemndene viser til samarbeid med 4H og 1 til zoologisk forening. De aller fleste kommunene har organisasjoner som er aktuelle for samarbeid, men det er ikke gjort forsøk på å utvikle det.

3.1.3. VILTFORVALTNINGENS HOVEDOPPGAVER I KOMMUNENE

De aller fleste viltnemndene har gjort innspill til kommuneplanarbeidet selv om over halvparten av kommunene i Sør-Trøndelag ikke er ferdig med planene. I under halvparten av kommunene brukes viltkartverket aktivt av teknisk etat, og kartet er også ukjent for mange viltnemndsmedlemmer. I over 1/3 av kommunene mener man at kartet er for dårlig til å ha særlig praktisk betydning i forbindelse med behandling av enkeltsaker eller reguleringsplaner. I 2/3 av kommunene er det utviklet tilfredsstillende rutiner for viltnemndenes uttalelser og omtrent halvparten av nemndene mener at det det blir tatt hensyn til innspill fra viltsektoren. Viltnemndene er lite inne i annen arealplanlegging og viltkartet brukes generelt ikke i planlegging i skogbruket.

Det er utviklet like rutiner i nemndene i Sør-Trøndelag når det gjelder den konkrete behandling av fellingstillatelser for hjortevilt. Det er nesten alltid formannen eller sekretæren som tar seg av fallvilt og eksamen for jegerprøven. Mange personer er utdannet for å drive dokumentasjon av skader forårsaket av store rovdyr, men bare 3 kommuner har det i noe særlig omfang. I over halvparten av kommunene er det ikke årlige utrykninger for å dokumentere rovviltskader.

I halvparten av kommunene føler man behov for bedre organisering både i forbindelse med storviltjakt og småviltjakt, mens de ressursene som er dårligst utnyttet er rådyr, gjess, sjøfugl og hare.

I halvparten av kommunene holdes det årlige åpne informasjonsmøter. I noen få kommuner er det utarbeidet egne informasjonsfoldere om viltet og mulighetene for jaktutøvelse, mens alle andre informasjonsformer eller kanaler er lite utviklet.

3.1.3.1. Vilt i arealplanen

22 av viltnemndene i Sør-Trøndelag har gjort innspill til kommuneplanen. Man har stort sett brukt viltområdekartet som innspill når det gjelder arealdelen. Som det fremgår av fig. 6 var 10 kommuner ferdig med kommuneplanene på det tidspunkt intervjuundersøkelsene ble gjennomført, 7 var godt igang, mens 8 kommuner ennå ikke hadde startet.

Viltnemndene oppgir at de behandler fra 0-50 enkeltsaker og reguleringsplaner pr. år. Der det er 0 behandlinger, er det også stort sett manglende prosedyrer for når saker skal oversendes viltnemnda. Et ganske vanlig tall er 10-12 enkeltsaker og reguleringsplaner pr. år. 15 av viltnemndene oppgir at det er tilfredsstillende rutiner for oversendelse av enkeltsaker eller reguleringsplaner til uttalelse. 13 av viltnemndene uttaler at de stort sett føler at det blir tatt hensyn til de innspill man har fra viltsektoren, mens 6 viltnemnder mener at viltinteressene svært ofte taper.

Det oppgis i 9 kommuner at teknisk etat har viltområdekartet, og at oversendelse av saker skjer eventuelt etter å ha konferert med viltområdekartet. I 7 kommuner uttales det at teknisk etat ikke har viltområdekartet. 17 av viltnemndene oppgir å bruke viltområdekartet aktivt i forbindelse med uttalelse til utbyggingssaker, mens medlemmene i flere av viltnemndene er ganske ukjente med viltområdekartet. 9 av nemndene uttaler at de synes viltområdekartet er for dårlig i forbindelse med uttalelser, og at uttalelsen må baseres mer på den lokalkunnskap viltnemndsmedlemmene har enn på de områdene man har fått inntegnet på viltområdekartet.

For de kommunene som er med i kystsoneplanleggingen, uttaler 3 av viltnemndene at de er tatt med i planleggingen, mens 6 av viltnemndene foreløpig ikke er involvert og til dels ukjent med arbeidet.

I 7 kommuner skal man nå starte en ny runde driftsplanlegging for skogbruket, og man tar sikte på at viltinteressene kommer med som en del av driftsplanen. I 7 kommuner angis det at driftsplanene bare har generelle råd om viltinteresser. Generelt er viltnemndene lite involvert i forbindelse med skogsdriften, og ingen viltnemnder har hatt innspill f.eks. i forbindelse med bygging av driftsveier. Viltområdekartet brukes ikke aktivt av skogbruket.

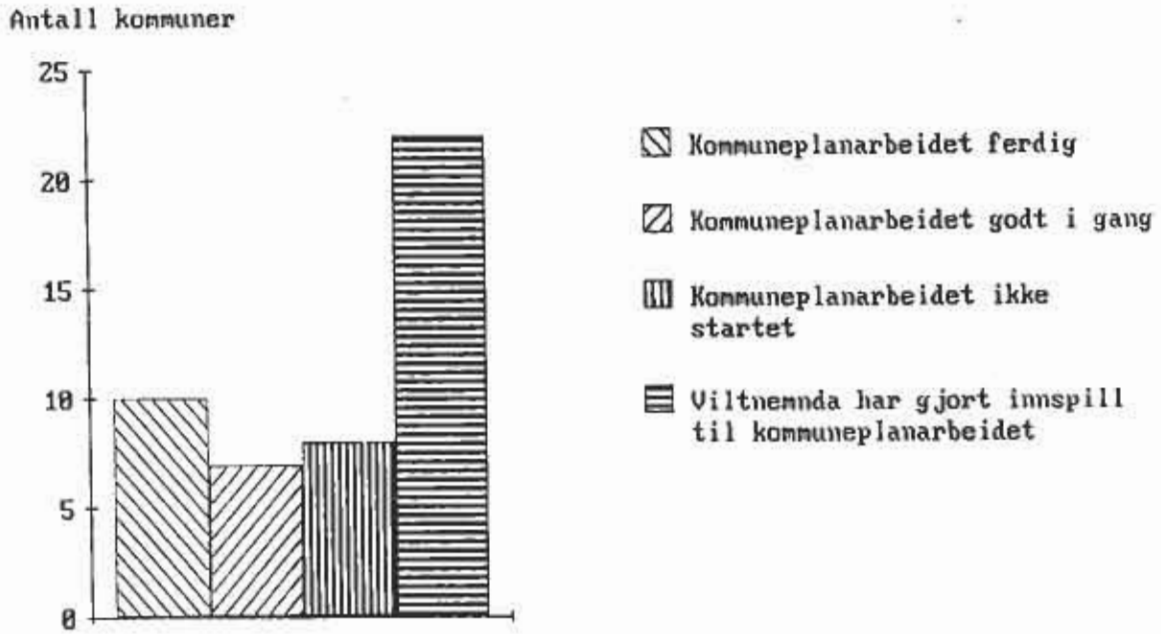

Figur 6. Status for kommuneplanarbeidet i Sør-Trøndelag mars 1989.

3.1.3.2. Hjortevilt,rovvilt og jegerprøven

I 3 kommuner må grunnelerne sende inn søknad hvert år til viltnemndene om hvor mange fellingstillatelser man ønsker. I de andre kommunene praktiseres at søknad sendes dersom man ønsker en forandring i forhold til tidligere år. I 12 av kommunene diskuteres tildelingene med grunneiere og jegere gjennom et åpent møte og i en av kommunene har man sendt ut forespørsel om bestand og tildelingspolitikk via spørreskjema. For de andre kommunene er det ingen forhåndskontakt med grunnelerne, med unntak av den representasjon som ofte finnes i viltnemnda. Alle nemndene, med unntak av ei, synes det er svært lite klager på tildelingene. Fylkesmannen behandlet i 1989 3 klager.

For alle kommunene er det et medlem av viltnemnda, oftest formann eller sekretær, som tar seg av fallvilt. 5 av kommunene har fast avtale og liste over tilgjengelige sporhunder. 5 av kommunene angir at det kan være vanskelig å skaffe sporhunder.

I Sør-Trøndelag er det utdannet bortimot 60 personer som kan foreta dokumentasjon av skade forvoldt av rovdyr på husdyr. Med unntak av 3 kommuner har minst en av viltnemndsmedlemmene slik utdannelse. For 12 av kommunene angis det at de ikke hadde utrykninger foregående år (1988), mens 8 kommuner hadde mellom 1 og 3 utrykninger. For Sør-Trøndelag er Oppdal, Røros og Holtålen de "sikre" skadekommunene med noe omfang hvert år. Behovet for utrykning vil ellers variere svært, som f.eks. 1989 hvor Selbu hadde besøk av bjørn og fellingstillatelse, mens det i 1988 ikke var utrykninger i kommunen.

I alle kommunene er det et medlem av viltnemnda som tar seg av jeger-prøveeksamen, som oftest sekretær eller formann. Alle angir at de har et samarbeid om gjennomføring og tidspunkt med jeger- og fisker-foreningen og/eller skolen, hvor de praktiske kursene foregår.

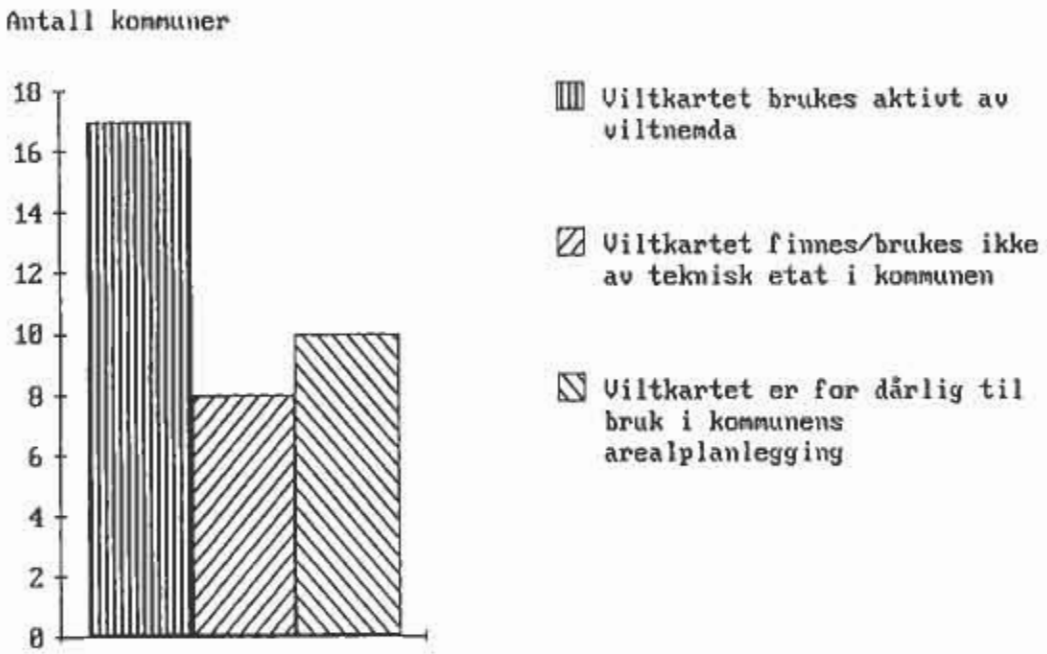

Figur 7. Status for bruken av viltkartet i kommunene i Sør-Trøndelag mars 1989.

3.1.3.3. Organisering av viltområder

I Sør-Trøndelag tildeles ca. 20% av elgen på valdstørrelse 1-4 dyr. 11 av viltnemndene føler et behov for bedre organisering og større vald for å utnytte hjorteviltstammene (fig. 8). 5 av nemndene har aktivt utnytta den brosjyren som er utarbeidet av fylkesmannen og på ett sted forsøker man å arbeide gjennom et kommunalt utmarksråd. Alle viltnemndene som mener det er behov for bedre organisering sier at det er liten interesse hos grunneierne. 14 av nemndene mener at det ikke er mere å oppnå gjennom bedre organisering.

I alt er det bortimot 5.000 mennesker som jakter på elg, hjort og villrein i Sør-Trøndelag. De aller fleste er innenbygdsboende og grunneiere, og totalt sett er det lite utbud av storviltjakt til utenbygds.

Bare 5 av viltnemndene sier at det er noe utbud av rådyrjakta. Bukkejakta brukes svært lite og hund til rådyrjakt er nesten ikke brukt. Etter viltnemndenes oppfatning er det grunneiernes manglende vilje til å utnytte rådyrjakta som gjør at ressursen ligger "brakk".

Viltnemndene angir at til sammen ca. 10.000 mennesker jakter småvilt i fylket med rype som den absolutt viktigste arten. Halvparten av viltnemndene (12) angir at det er en bra organisering når det gjelder småviltjakten, og at det for almenheten er gode muligheter til å få kjøpt jaktkort. 12 viltnemnder mener at det er stort behov for bedre organisering (fig. 8). Dette gjelder særlig kystkommunene, og spesielt gjess, ender og sjøfugl er lite brukt i jaktsammenheng i forhold til tilgjengelige bestander. Bare få steder selges det egne kort for ender og gjess.

Viljen blant grunneierne til å samarbeide for å organisere småviltjaktområder synes å være enda mindre enn organisering for å få til brukbare storviltvald. I de kommuner hvor man har fått til en god organisering av storviltvald, har man også fått til et brukbart tilbud når det gjelder småviltjakt.

Behov for bedre organisering for småviltjakt

Behov for bedre organisering for hjorteviltjakt

Figur 8. Kommuner i Sør-Trøndelag som føler behov for bedre organisering for å utnytte hjortevilt og småviltressursene

3.1.3.4. Opplysningsarbeid

Viltnemndene mener sjøl at de er godt kjent av folk i kommunen, men bare i 3 av kommunene står den oppført i lokal telefonkatalog. I 13 av kommunene holder viltnemndene åpne informasjonsmøter hvert år, mens i 6 kommuner holdes møter med mer en ett års mellomrom. Informasjonsmøtene har i vesentlig grad dreiet seg om hjorteviltforvaltning, men man har også forsøkt å trekke inn andre ting.

Alle viltnemndene angir at lokalavisa tar inn en del viltstoff, men ingen har utvikiet rutiner for å forsyne avisa med stoff eller artikler. Ei viltnemnd sender kopi av møteboka til lokalavisa. I 7 kommuner finnes det et kommunalt blad som kommer ut med jevne mellomrom, og i 4 er det et meldingsblad for landbruket. Dette er alle aktuelle blad for viltstoff, men ingen steder har viltnemnda hatt aktive innspill.

I 6 kommuner har viltnemnda deltatt i utarbeidelse av informasjonsfolder om viltressursene i kommunen. I ytterligere 6 kommuner er det utarbeidet turistbrosjyrer hvor viltet i noen grad er omtalt som reselivsressurs, men uten at viltnemnda har deltatt i utarbeidelsen. I 7 av kommunene arrangeres det bygdedager hvor det kan være aktuelt at viltnemnda har stand og markedsfører kommunens viltressurser. I en av kommunene har man utnyttet denne muligheten.

3.1.4. HVA BØR FYLKESMANNEN GJØRE OVERFOR KOMMUNENE

Nemdene har ganske ulik oppfatning av hva fylkesmannen bør gjøre overfor kommunen. Det som er oftest nevnt og i ca. halvparten av nemndene, er faglig bistand i forbindelse med arealdisponeringer i kommunen og aktiv informasjonsvirksomhet til kommunens innbyggere.

Viltnemndene har listet opp fra 2-6 områder hvor de mener at fylkesmannen skal gjøre en innsats overfor kommunene. Gjennomsnittlig har viltnemnda angitt 3 innsatsområder og fig. 9 viser hvilke innsatsområder som er nevnt 3 eller flere ganger. 12 av viltnemndene nevner at det er behov for hjelp av fylkesmannen i forbindelse med arealdisponering. Det gjelder spesielt hjelp til faglig vurdering når det gjelder konsekvenser av forskjellige typer utbygging, idet viltnemndene føler at de har for lite "håndfast" å vise til når de kjemper for bevaring av gode viltområder. 10 av viltnemndene mener at viltforvalteren må mer ut i distriktet og at det er viktig at han deltar i lokale informasjonsmøter. 9 av nemndene mener generelt at nemndene har for lite midler og at aktiviteteten vil høynes dersom de har mere midler til rådighet. 8 nemnder mener at viltforvalteren bør gjøre et faglig arbeid når det gjelder kommunens viltkart, mens 5 nemnder vil at han skal sette igang merking av hjortevilt i kommunen. 3 nemnder vil ha hjelp til organisering av viltområder, og 3 nemnder mener at en av de viktigste oppgavene viltforvalteren har er å sørge for en skikkelig skolering av viltnemndene gjennom kurs og informasjonsmateriell.

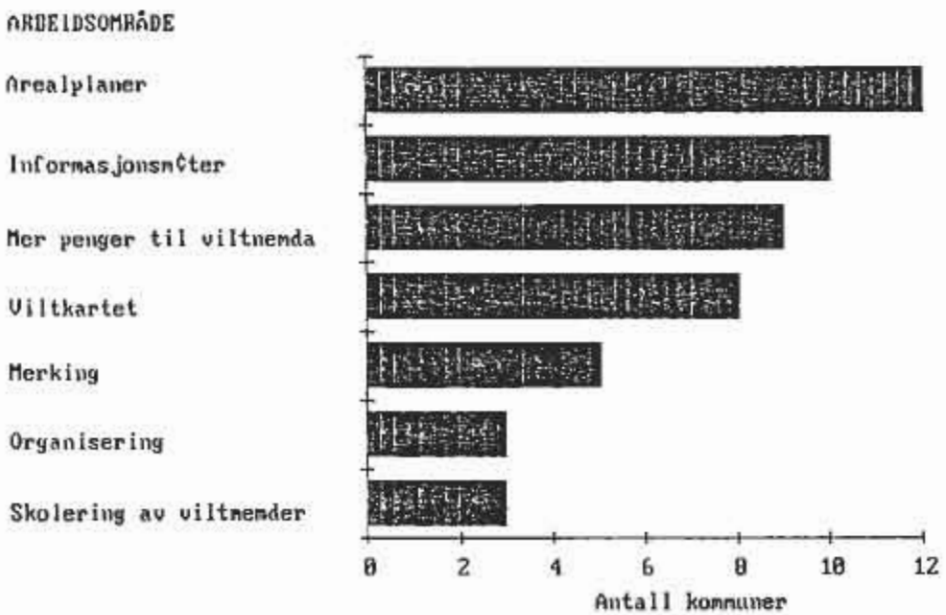

Figur 9. Viltnemdens oppfatning av hva fylkesmannen bør arbeide med overfor kommunene.

3.1.5. Viktige samarbeidspartnere i kommunens viltforvaltning

I møtene i kommunene deltok oftest 6-7 personer. Det var nesten alltid folk fra kommuneadministrasjonen med og i halvparten av kommunene deltok folk fra politisk ledelse og landbrukskontoret. Det var sjelden representasjon fra lokale nærings- eller ideelle organisasjoner.

Viltnemndene sto for innkalling til møtene, og de ble bedt om å kalle inn alle de personer, institusjoner som de mente var mest viktige for viltarbeidet i kommunen. Møtene ble gjennomført med et deltagerantall varierende fra 3 - 10, med et gjennomsnitt på 6,8. Med unntak av 2 kommuner deltok det folk fra kommuneadministrasjonen, oftest planlegger eller teknisk sjef eller begge deler. I 12 av kommunene deltok folk fra den politiske ledelse, hvorav ordføreren deltok i 5 kommuner.

I 13 kommuner deltok det representanter fra landbrukskontoret og i 5 kommuner var det deltagelse fra fjellstyrene. I 3 kommuner hadde man tatt med representanter fra lokale bondelag, mens bare 2 kommuner hadde tatt med frivillige organisasjoner på møtet, og da var det representanter fra den lokale jeger- og fiskerforening.

AGDENES KOMMUNE

1. VILTETS STATUS

Foruten kunnskap fra felt hjortevilt og bruk av "sett elg"-skjema har man ikke registreringer eller annen statistikk i kommunen som viser viltressursene, hvordan de høstes eller utnyttes, eller hvem som bruker de.

1.1. Tilstandsbeskrivelse

Hjortevilt er viktigste kjøttvilt. Det ble i 1986 skutt 55 hjort. Man regner at 150-200 av kommunens 1.900 innbyggere jakter hjort, og de aller fleste er av grunneiere. Selv om man ikke har registreringer, har man den oppfatning at avskyting av hjort vil kunne økes noe i åra framover. Det skytes 12-13 elg pr. år, men det er stort sett de samme grunneierne som utnytter elgjakta. Kommunen har en god bestand av rådyr, og den årlige avskyting ligger på 50-60 dyr. Man er av den oppfatning at det kan skytes adskillig flere dyr og hvert år kjøres det ihjel 8-10 dyr på veiene. Grunneierne er imidlertid ikke villig til å selge rådyrkort, og de fleste rådyr felles under storviltjakta. Bukkejakta er ikke utnytta.

Av småvilt er skogsfugl, rype og hare det viktigste. Mesteparten av terrenget administreres i 3 grunneierlag, og det er for det meste innenbygds som jakter. Det er 3 grunneierlag og det har vært avertert jakt i avisa. Viltnemnda kjenner ikke til hvilke mengder som felles og hvor mange jaktkort som selges. Det er vanlig at man ikke får slippe hund før etter 10. oktober. Det er en del ender i Agdenes, men er ikke utnytta til jakt. Man har ingen attraktiv skjærgård og sjøfugljakt drives ikke.

Når det gjelder rovfugl, har man en god og sterkt økende bestand av havørn. Det finnes kongeørn.

For store rovdyr har man en del streifdyr av gaupe. Disse er nye i kommunen, og først kommet de 3-4 siste åra. Det skal ha vært sikker observasjon av bjørn i 1984/85.

Av de små rovdyra er det lite rev. Det er en del mår, og 4-5 personer driver ganske aktiv mårfangst og kan få 8-10 skinn i året. Man har inntrykk av at det er mindre mink enn før. Det finnes en stabil stamme av oter som gjør noe skade i laksenøter. Det er en økende bestand av greving, som kan være et problem når det gjelder pelsdyrfarmer idet de biter beina av mink- og revunger.

Agdenes har også våtmarksområder, men viltnemnda har lite med det å gjøre.

1.2. Konflikter

Viltnemnda har registrert lite konflikter i forhold til viltet i kommunen. Dette gjelder både beiteskader på innmark og skog og i forhold til arealutnyttelse.

Største konflikten kan være at ganske mange rådyr (ca. 20) kjøres ihjel i trafikken. Her mener man at det kan avhjelpes ved skilting av tre steder.

1.3. Hovedutfordringer

Viltnemnda har utarbeidet et utkast til uttalelse til kommuneplan og skissert følgende arbeidsoppgaver:

1. Påse at kommunens viktigste viltområder ikke blir tatt i bruk til andre formål.
2. Revidere og ajourføre kommunens viltkart etter hvert som nye opplysninger og erfaringer gjør det påkrevet.
3. Framskaffe målbare data for artenes naturgitte behov og områdets bæreevne.
4. Tilrettelegge beskatningen for de arter som truer sin egen eksistens ved stadig økende stammestørrelse.
5. Framskaffe data over skadene på husdyr hvor store rovdyr kan være skadegjører.
6. Arbeide aktivt for at skogbehandlingen tilpasses viltets behov.
7. **Drive informasjonsvirksomhet for å synliggjøre viltets økonomiske, ressursmessige og kulturelle betydning.**

Under møtet ble det foreslått å prioritere informasjonsaktivitet, og spesielt når det gjelder utnyttelsen av småvilt i kommunen.

2. VILTFORVALTNINGENS ORGANISERING OG ARBEIDSMÅTE

2.1. Viltnemndsarbeidet

Viltnemnda holder 4-6 kveldsmøter i året. Sekretæren er ansatt ved skogkontoret. Det er basert på en direkte avtale selv om det opprinnelig ble laget en avtale med skogkontoret. Han får likevel noe hjelp ved kontoret når det gjelder skrivehjelp, bruk av kontortid og
kopiering.

Posten kommer vesentlig til formannen som samler det opp og tar med til sekretæren. Det føres ikke kontinuerlig postjournal, men den arkiveres ved skogkontoret etter egen arkivnøkkel. Den som ble utsendt var ikke betraktet som brukbar.

Alle brev blir referert på møte i viltnemnda. Papirer sendes ikke ut før møtet.

Når det gjelder større rapporter eller hefter som kommer fra DN eller fylkesmannen, blir det tatt med på møtet, og spurt om det er noen interesse. De sendes ikke rundt.

Viltnemnda abonnerer på "Jakt og fiske". Det sendes ikke rundt, og de fleste har det sjøl.

2.2. Andre samarbeidspartnere

Det er ikke noen formaliserte samarbeidsrutiner med andre nemnder eller utvalg i kommunen. Det er liten kontakt med teknisk kontor. Det er heller ikke avtalt spesiell kontakt med landbrukskontoret, men ved sekretærens plassering vil viltnemndas interesser og viltet ivaretas der.

Det er mer tilfeldig kontakt til skogeierlag og bondelag, mens viltnemnda ofte kontaktes av grunneierlag når det gjelder kvoter.

Det er ingen lokal jeger- og fiskerforening, men man har en del kontakt til Orkdal i forbindelse med gjennomføring av jegerprøven i Agdenes. Det er ingen ornitologiske, zoologiske eller naturvernforeninger. Det finnes 4H, men viltnemnda har ikke hatt kontakt.

Forsvaret har en del egne eiendommer hvor det foregår øvelser, men viltnemnda har ikke hatt innspill i den forbindelse.

3. VILTFORVALTNINGENS HOVEDOPPGAVER

3.1. Vilt i arealplanen

Kommuneplanarbeidet har ikke kommet i gang. Viltnemnda har utarbeidet et første utkast til innspill, og man har planer om å bruke biotopkartet som sektorkart til arealdelen. Man er av den oppfatning at det er et brukbart grunnlag.

Ved behandling av reguleringsplaner og enkeltsaker har teknisk etat viltområdekartet, men man sitter med inntrykk av at det ikke brukes. Det er ikke rutine i at slike saker sendes til viltnemnda. I de tilfellene det kommer, har sekretæren fullmakt til å behandle enkeltsaker som det kan være 2-3 av i året, mens eventuelle reguleringsplaner alltid skal behandles i møte.

Agdenes har gjort lite når det gjelder kystsoneplanlegging, og viltnemnda har ikke hørt om det.

Når det gjelder vassdragsutbyggingssaker, har viltnemnda vært bra inne i bildet og fått brukbare muligheter både til uttalelse og endel gjennomslag.

Viltet er ikke innarbeidet i den enkelte driftsplan i skogbruket, men det er gitt råd om generelle retningslinjer ved hogstføring. De flerbruksrapportene som Direktoratet har sendt ut, har vært lite brukt. De er lagt fram på et møte i viltnemnda, men ut over det har viltnemnda ikke tatt initiativ. Når det gjelder bygging av skogsveier i kommunen, er viltnemnda ikke inne i bildet. Indirekte vil landbrukskontoret også kunne ta vilthensyn ved at skogetaten er sekretær for viltnemnda.

3.2. Hjorteviltforvaltningen og jegerprøven

Fellingstillatelser forberedes av sekretæren og legges fram på møte i viltnemnda hvor det vedtas. Det er invitert til at grunneierne kommer med ønske om endringer, og bare i den forbindelse er det kontakt. Det er lite klager.

Oppgaver og statistikk føres av sekretæren.

Ivaretagelse av skadet vilt tas hånd om av medlemmer i viltnemnda uten at det er innarbeidet helt faste rutiner. Det er ingen faste hundeavtaler. Det er lite hunder i Agdenes og det kan av og til by på problemer å få tak i hund.

I forbindelse med hjorteviltskader reiser alltid en fra landbrukskontoret og fra viltnemnda ut sammen.

Jegerprøveeksamen tas hånd om av sekretæren. Det averteres i lokalavisa Sør-Trøndelag. Den er innført som valgfag i ungdomsskolen, og ellers har man kontakt med Orkdal jeger- og fiskerforening om instruktører og kurs.

Sekretæren pluss et medlem av viltnemnda har gått på rovviltkurs for å dokumentere skader på husdyr forvoldt av rovvilt. Det har vært 2-3 utrykninger.

3.3. Organisering av viltområder

Det er mange 3-dyrs vald når det gjelder hjort, og for elg er det 1- og 3-dyrs vald. Det er derfor behov for en adskillig bedre organisering for å få brukbar utnyttelse av stammene. Den organiseringsbrosjyren som er sendt ut, er sendt ut til grunneierne, men ut over det lite brukt aktivt. Sør-Trøndelag skogeierforening v/utmarkskontoret argumenterer også for bedre organisering, men uten at det har fått særlig gjennomslag. Det har vært liten innsats for å få til større områder for småviltjakt.

3.4. Opplysningsarbeid

Viltnemnda er noenlunde godt kjent, kanskje spesielt for sitt arbeid med hjort og elg. For 2 år sida ble det holdt et informasjonsmøte om storviltjakta, og det kom 40-60 personer. Ellers har man ikke hatt noen åpne informasjonsmøter.

Landbrukskontoret har et meldingsblad som kommer ut 2 ganger i året, hvor det står noe om vilt. Det har imidlertid ikke blitt aktivt brukt av viltnemnd i informasjonsøyemed.

Lokalbladet for Agdenes er Sør-Trøndelag, men man har ikke hatt noen aktiv holdning for å få inn stoff fra viltnemnda. Det har vært noe avertering av jegerprøven og søknadsfrister for tildeling av fellingstillatelser.

Det er ikke utarbeidet lokale informasjonsfoldere om viltet eller former for utstillingsmateriell.

4. HVA KAN FYLKESMANNEN GJØRE

Fylkesmannen bør hjelpe til med organisering av bedre viltområder, først og fremst gjennom informasjon og deltagelse på eventuelle møter.

For å bedre muligheten for lokal informasjon om viltet må det stilles midler til rådighet og hjelp til utarbeidelse av materiale.

I forbindelse med viltets plass i arealplaner trenger man først og fremst konkret hjelp når det gjelder konsekvenser ved eventuelle inngrep i viktige viltområder. Dette kan gjøres ved samtaler.

5. KONTAKTPERSONER

Opplysninger som har kommet fram, gjør ikke krav på å være fullstendige. De er nedtegnet i et møte på Agdenes 23.1.89, hvor følgende personer deltok:

Morten Slettvold	formann i viltnemnda
Knut T. Bolsø	sekretær i viltnemnda
Bertil Meland	landbrukskontoret
Elin Talke Strømsvik	planlegger

BJUGN KOMMUNE

1. VILTETS STATUS

Foruten fellingsstatistikk for hjortevilt og bruk av "sett elg" er det lite systematiske registreringer som kan tallfeste viltbestanden i Bjugn. Beiteregistreringer er utført i 1986, 1987 og 1988. Fellings- statistikk for canadagås finnes for 1986-1988.

1.1. Tilstandsbeskrivelse

Hjortevilt er viktigste kjøttressurs. Avskyting av elg lå på topp i 1980 med 48 stk., mens den de par siste år er halvert. Man mener at det var for mye elg i perioden før de største avskytingsårene, og at beitene ble svært hardt belastet. De beiteregistreringer som ble foretatt for 2-3 år sida, viste at på enkelte steder var vinterbeitet hardt nedslitt, mens man mener at andre steder er det bra med elgmat i marka. Man er usikker på om det nivået man har i dag er avpasset beiteforholdene, men sitter med en følelse av at man nok kan tåle noe mer elg uten å få for stort skadepress. Det er ca. 100 av kommunens innbyggere som driver elgjakt, og i tillegg kommer ca. 25 utenbygds. Elgjakta drives vesentlig av grunneierne, og det er lite åpent tilbud.

Bjugn har hatt en økende hjortestamme, med en avskytingstopp i 1986 på 31 dyr. Hjorten utgjør et økende skadepress på innmark, og fordelingen av uttaket mellom de forskjellige valdene er svært varierende, bl.a. ut fra værforhold under jaktperioden. Totalt sett er det lav fellingsprosent, mens der hvor det er bra tilhold av hjort i jaktperioden, felles stort sett 100 %.

Bjugn har en meget stor rådyrstamme, og i de beste år tas det ut opp imot 180 rådyr. Viltnemnda sitter med et inntrykk av at denne viltarten er relativt godt utnytta i Bjugn og at det kan være omtrent balanse mellom produksjon og uttak. Det er rundt 200 som driver rådyrjakt. For det meste er det grunneiere. Mange av dyra tas i forbindelse med den ordinære elg- og hjortejakta, men det drives også endel spesiell rådyrjakt. Det er lite åpent utbud når det gjelder muligheter for rådyrjakt.

Av småvilt har man bestander både av skogsfugl, rype, hare, ender og gjess. For tiden har man svært lave bestander av rype og skogsfugl, selv om den siste har vist liten tendens til oppgang i det siste. Det er for tiden meget bra med hare. Den er lite utnytta i jaktsammenheng, vesentlig p.g.a. små tradisjoner for denne jakten blant innbyggerne. Det er også få som vil slippe til andre som jakter med hund. Man antar at rundt 50 driver jakt på disse småviltartene. Ca. halvparten av kommunens aktuelle jaktareal er organisert i to grunnelerlag og en jeger- og fiskerforening som har leid et område. På alle disse områdene er det kortsalg. Kort kan bl.a. fås i den lokale sportsforretning.

Gås er en ressurs som brukes noe, men som kunne vært utnytta i enda større grad. Det er registrert meget stor økning i grågåsbestanden, som bl.a. har ført til store skadeproblemer. Man regner med at i noenlunde normalår felles det rundt 300 gås, og at 100 personer driver denne gåsejakta. Det selges noen gåskort via jeger- og fiskerforeningen, ellers drives gåsejakten av grunnelerne. Det er lite åpent utbud av gåsejakt, og den er ikke utnytta i reiselivssammenheng. Man regner med at utnyttelsen av gåsstammene vil kunne bedres med en ukes tidligere jaktstart. Lokalt er man av den oppfatning at man godt kunne starte gåsejakt 1. august, og at man da foruten å beskatte stammene også vil kunne ta hånd om skadeproblemet på innmark.

Det er bra bestander av sjøfugl, men den brukes lite i jaktsammenheng.

Store rovdyr mangler. Til sine tider har det vært observert gaupe.

Av mindre rovdyr er det stærk økning i oterbestandene. Det er ikke oppfatta som noe stort problem for oppdrettsnæringen, og viltnemnda har ikke hatt henvendelser om det. Det er lite rev, men det er registrert en viss oppgang i det siste. Det er litt mår og en bra bestand av mink, uten at man har sikre oppfatninger om bestandsvariasjon. Det er observert grevling.

Av rovfugl er det en meget sterk økning i havørnbestanden. Man mener at bestanden er så stor at den kan utgjøre en vesentlig belastning både for husdyr og vilt. Man har ellers både hønsehauk og en del falk uten at man kjenner til bestandsvariasjonen. Det finnes hubro, og år om anna er det godt med andre ugler.

Kråker og ravn utgjør store og økende bestander.

Man har viktige områder for vadefugl. Noen av dem er freda. Man har en følelse at i forbindelse med disse områdene foretas ganske mye registreringer, men uten at viltnemnda har noe med det å gjøre eller får kjennskap til resultater fra registreringene.

Vilt i nærmiljø forbindes helst med småfugl, og hvert hus med respekt for seg sjøl, har både vinterforing og fugleholker. Den lokale 4H har engasjert seg noe, mens viltnemnda ikke har vært involvert.

1.2. Konflikter

Største konflikten er den sterkt økende grågåsbestanden som fører til store skader på innmark. Man mener at det vesentligste av skadene skjer etter 1. august, og at en jaktstart i forbindelse med innmarka på dette tidspunkt kunne føre til å avhjelpe skadene. Det er også et mål å høste av den sterkt økende grågåsbestanden. Viltnemnda er liberal med å gi fellingstillatelser på grågås som gjør skade på innmark, og det arbeides nå for at flere grunneler kan slå seg sammen for å ta skadegås. Det er også registrert noe skade i forbindelse med canadagås, men uten at det kan betraktes som noen stor konflikt.

Både elg og hjort gjør noe skade på innmark, men man vil ikke karakterisere konflikten som særlig stor. Viltnemnda har gitt fellingstillatelse på skadedyr når det gjelder hjort.

Man har følelsen av at det drives en del tjuvjakt både på elg og hjort, vesentlig i jakttida. Oppsyn med aktivitetene er imidlertid svært lavt prioritert hos politimyndighetene, og man vil forsøke å samarbeid med dem for å få til et utvidet oppsyn.

Det kjøres ihjel 13-14 rådyr årlig på velene, mens det er lite problem med større vilt.

Selv om det finnes eksemler på at viltnemnda ikke har fått gjennomslag når det gjelder utbygging i viktige viltområder, har konkurransen med annen arealbruk foreløpig ikke vært noe problem i Bjugn.

1.3. Hovedutfordringer

I forbindelse med innspill til kommuneplanarbeidet har viltnemnda prioritert følgende arbeidsoppgaver i følgende 4-års-periode:

1. **Påse at kommunens viktigste viltområder ikke blir tatt i bruk til andre formål.**
2. **Bidra til riktig beskatning av kommunens hjortevilt.**
3. Foreta belteregistreringer i aktuelle vinterbiotoper.
4. Arbeide for at organisert salg av jaktkort blir mer vanlig.
5. Innarbeide viltinteressene i skogbrukets driftsplaner.

På møtet ble punktene 1 og 2 prioritert foran de andre.

2. VILTFORVALTNINGENS ORGANISERING OG ARBEIDSMÅTE

2.1. Viltnemndsarbeidet

Viltnemnda holder 4 kveldsmøter i året. Skogmesteren er engasjert i bistilling som sekretær. Han har liten hjelp av resten av skogbruksetaten for dette arbeidet, men gjør en god del i arbeidstida sjøl. Posten kommer vanligvis til sekretæren ved landbrukskontoret. Det tas kopi av posten som sendes til formannen. Saker som betraktes som viktig, kopieres opp og sendes til de andre viltnemndsmedlemmene. Posten journalføres sammen med annen post til skogbruksetaten, og sakene arkiveres temavis etter et arkiv som er arvet fra tidligere. Man var usikker på om det var basert på en nøkkel som viltnemndene tidligere har fått.

Større rapporter blir referert eller behandlet på møte i viltnemnda. Man har ikke noe sirkulasjonssystem for rapportene, men det er anledning til å låne dem. Dette er lite benyttet. Rapportene lagres ved landbrukskontoret, men uten at det er ført opp noen liste over hva som finnes av tilsendte fagrapporter.

Viltnemnda abonnerer på "Jakt og fiske" som sendes formannen og forblir der. Man savner et ajourført lovverk som alle medlemmene i viltnemnda kan få.

2.2. Andre samarbeidspartnere

Man har ikke formaliserte rutiner når det gjelder utveksling av saker eller møtereferater med andre kommunale nemnder eller utvalg. Man har god kontakt til landbruksnemnda gjennom sekretæren i viltnemnda. I forbindelse med kommuneplanen vil f.eks. sekretæren for viltnemnda også utarbeide innspill fra landbruksnemnda.

Det er noe samarbeid med den lokale jeger- og fiskerforening når det gjelder jegerprøven og samarbeid om felles informasjonsmøter. Det finnes en lokal ornitologisk forening og Natur og Ungdom, men uten at viltnemnda har hatt kontakt med dem. Det finnes også ganske aktive 4H-klubber. Skogbruksetaten er representert i lokal 4H-nemnd, og dermed har man noe kontakt ved at skogmesteren er sekretær i viltnemnda.

Det har vært samarbeid med skoleverket for å avholde jegerprøveeksamen og jegerprøven kan tas som valgfag i skolen. Ut over dette har man ikke hatt spesielt samarbeid med skolen.

Forsvaret har relativt stor aktivitet i Bjugn. Det har vært lite samarbeid eller kontakt mellom Forsvaret og viltnemnda.

3. VILTFORVALTNINGENS HOVEDOPPGAVER

3.1. Vilt i arealplanen

Man er godt i gang med kommuneplanen, og man planlegger å ha arealdelen ferdig innen 1.7. Framdriften styres av en person fra teknisk kontor som har fått halv stilling under rådmannen til dette arbeidet. Arbeidet har en styringsgruppe, som er et utvidet bygningsråd. Sektorinteressene har fått beskjed om å gjøre innspill på arealdelen, og at det bør være delt opp i fire prioriteringer. Områdene bør medfølges av en beskrivelse av hvorfor områdene har fått prioritet.

Viltnemnda har tatt utgangspunkt i viltområdekartet og funnet at det har vært godt utgangspunkt for å utarbeide et sektorkart til kommuneplanen. Etter råd fra kommunens planmyndigheter har man prøvd og fått til litt mer sammenhengende områder enn hva som var tilfelle med det opprinnelige viltområdekartet, og hvor bl.a. trekkvelene inngår som områder i stedet for bare streker på kartet. Viltnemnda har delt inn i fire områder:

1. Områder som er eller bør båndlegges.

2. Områder hvor spredt bebyggelse ikke bør forekomme.

3. Områder hvor noe spredt bebyggelse kan tillates.

4. Områder uten restriksjoner av hensyn til vilt.

Til hjelp i denne prioriteringen har man tatt som utgangspunkt de prioriteringer som ble gjort i forbindelse med det opprinnelige viltkartet.

Fra tidligere har man i viltnemnda hatt på følelsen av at viltinteressene ikke har blitt hørt i alle tilfelle hvor utbygging i gode viltområder har blitt foretatt. Man må forvente at disse prosedyrene blir bedre, når man nå får en kommuneplan med arealkart hvor man har sektorkartene som underlag. Det forutsettes da at alle områder som kan være noe viktige for viltet (områdene 1-3 ovenfor), kommer til viltnemnda for uttalelse før eventuell bygging.

Samtidig med arealdelen for kommuneplanen har man også arbeidet med en kystsoneplanlegging. Det viltområdekartet som nå er utarbeidet fra viltnemnda, er også oversendt den personen som arbeider med kystsone- planleggingа. Kunnskapsgrunnlagene her er også vesentlig basert på de innspill som gjøres fra viltnemnda når det gjelder dyrelivet.

Det er ikke utarbeidet driftsplaner for skogbruket i Bjugn. Det er ventet at dette skal lages i 1990 og at man da bl.a. skal ta utgangspunkt i viltkartet for å ta spesielle hensyn til spesielle områder ved skogsdrifta. Dette vil gå konkret inn på det enkelte skogsbestand og foreligge som generelle retningslinjer som følger planene. Det er ikke utarbeidet noen kommunal plan for skogsveier, og viltnemnda har ikke hatt bygging av skogsveier til uttalelse. Viltnemnda ser ikke at det er store konflikter mellom vilt og skogbruk i Bjugn.

3.2. Hjorteviltforvaltningen og jegerprøven

Jaktrettighetshaverne sender søknad til viltnemnda når de ønsker en forandring i det system som er innarbeidet for tildeling av dyr. For å sikre seg rapporter spesielt omkring rådyr blir det ikke utsendt nye fellingstillatelser før rapportene er inne, og rettighetshaverne må da møte opp på kontoret for å hente disse. Man har ikke noe spesielt møte for å diskutere med rettighetshaverne avskytingspolitikk, men det kommer vanligvis opp ved de åpne informasjonsmøtene man har årlig. Det er ikke mye klager.

Ettersøk av skadet vilt tas vanligvis hånd om av nærmeste viltnemndsmedlem. Det er ikke problem å skaffe brukbar hund til dette arbeidet.

Sekretæren tar seg av jegerprøveeksamen i samarbeid med den lokale jeger- og fiskerforening. De har et felles avertissement i Fosnafolket om kurs og eksamenstidpunkt.

Sekretæren i Bjugn viltnemnd har kurs når det gjelder skadedokumentasjon på husdyr forvoldt av rovdyr.

3.3. Organisering av viltområder

Det er i Bjugn ganske mange små vald, og det er vanskeligheter med å få til en bedre organisering for storviltforvaltningen. Organisering er tatt opp på lellesmøter, men det har ikke vært noen egne møter mellom viltnemnda og grunneierne med tanke på en organisering. Fylkesmannens organiseringsbrosjyre er ikke brukt aktivt i denne sammenheng.

Også når det gjelder småvilltjakt, er det mangel på organsering. Det er to grunneierlag og en jeger- og fiskerforening som utbyr jaktkort. Viltnemnda syns det er vanskelig å arbeide med organisering og håper på at en ny generasjon kan være mer samarbeidsvillig for å få til en bedre utnyttelse av utmarksressursene.

3.4. Opplysningsarbeid

Viltnemnda er brukbart kjent lokalt, selv om den ikke står i noen lokal telefonkatalog.

Fosna-folket er viktigste lokalavis, og det tar inn endel viltstoff. Det er ikke utarbeidet noen rutinemessig kontakt.

Landbruket har et meldingsblad, men det er ikke vurdert om det er egnet for informasjon om vilt. Det er ingen kommunale informasjonsblad.

Det er ikke laget noen brosjyre om viltet i kommunen. Det arbeides i øyeblikket med en turistbrosjyre, hvor innlandsfiskenemnda og friluftsnemnda har hatt noen innspill, men viltnemnda har ikke.

Tidligere ble det arrangert Bjugn-dagene, uten at viltet ble presentert i noen stand.

I samarbeid med den lokale jeger- og fiskerforeningen holder viltnemnda årlig et åpent jegermøte.

4. HVA KAN FYLKESMANNEN GJØRE

Fylkesmannen bør være faglig behjelpelig og støtte viltnemnda i det lokale arbeidet med viltforvaltningen. I øyeblikket føles det at man bør ha en litt ekstra dytt når det gjelder organisering av viltområder.

Fylkesmannen bør i større grad sette seg inn i de lokale forholdene og delta i lokale informasjonsmøter.

5. KONTAKTPERSONER

Opplysningene som har fremkommet, gjør ikke krav på å være fullstendige. De er nedtegnet i et møte i Bjugn 1.3.89, hvor følgende personer deltok:

Joar Harsvik	formann i viltnemnda
Edmar Bakøy	sekretær i viltnemnda
Jørund Berg	landbruksnemnda
Ole Melum	viltnemnda
Truls Solem	viltnemnda
Bjørnar Groven	planlegger
Jan Stallvik	viltnemnda
Edgar Oksvoll	Ørland/Bjugn jeger- og fiskerforening

FRØYA KOMMUNE

1. VILTETS STATUS

Foruten fellingsstatistikken på hjort er det ikke registreringer på Frøya som kan tallfeste viltressursene eller bruken av dem. Det skal finnes en avhandling om fuglelivet på Frøya, laget av en lærer på ungdomsskolen, og man mener at det er foretatt en del ornitologiske undersøkelser i forbindelse med generalplanen. Viltnemnda er lite kjent med disse.

1.1. Tilstandsbeskrivelse

Hjortebestanden på Frøya er variabel og for det meste er den basert på hjort som svømmer over fra Hitra. Fra 1982 er det åpnet adgang til hjortejakt, og det er tildelt i størrelsesorden 20 dyr. Det er grunneierne som utnytter denne jakta. Hjortebestanden har ført til en god del skader på innmark, særlig i de områder som ligger nær der hjorten kommer over fra Hitra. Man har forsøkt å regulere hjorteskadene ved å ta ut dyr under ordinær jakt. Det er ikke i særlig utstrekning forsøkt å skyte skadedyr på skadestedet.

Gås er ubetinget den viktigste småviltarten, og man regner med at 200 innenbygds og 50 tilreisende driver gåsejakt. Det er i øyeblikket ingen organisering og tilbud når det gjelder gåsejakt. Den enkelte jeger må spørre en grunneier, og p.g.a. svært små eiendommer foregår gåsejakta på annen eiendom enn der man har fått lov. Man har i de senere åra hatt en kraftig økende gåsestamme. Den er markedsført i brosjyren om Midt-Norge-kysten, hvor det står at særlig Frøya etter hvert har fått en betydelig stamme av grågås, og at det skal være muligheter for jakt. Den er imidlertid ikke organisert og lite utnyttet i reiselivssammenheng.

Sjøfugl er tradisjonelt utnyttet som mat, og det hevdes at fremdeles er det husholdninger på Frøya hvor halvparten av kjøttbehovet kommer fra skarv. Det er ikke organisert noe opplegg for å selge skarvejakt.

Det er bra bestander av både ærfugl og ender. Endene er lite utnytta til jakt, og lokalt er holdningen noe av det samme som til ærfugl.

Av annet småvilt er det bra bestander av ryper. Det er ikke åpent salg av jaktkort, og de mange små eiendommene gjør at det er lite ordnede forhold når det gjelder gjennomføring av jakta. Lokalt har man fra gammelt av den oppfatning at når det gjelder rypejakt, kan man gå hvor som helst uten å måtte spørre grunneiere. Det praktiseres også i dag i stor utstrekning. Til tross for at det ikke selges jaktkort, kommer det en del hundejegere særlig utenbygds fra, som svelper over øya og kan ta store deler av rypebestanden. Man mener at for Frøya er dette en så effektiv jaktform at den burde begrenses. Det finnes også hare, utsatt i 1930-åra. Det er imidlertid ikke blitt noen stor bestand, og de fleste synes å være av den oppfatning at man vil ha den som hushare og den er lite utnytta i jaktsammenheng.

Av rovfugl har man særlig store bestander av havørn, som har økt betraktelig i de senere åra. Det er bra bestander av hønsehauk, spurvehauk, og det er hekkende bestander både av vandrefalk, tårnfalk og dvergfalk på øya. Det finnes både kattugle og hubro. Man er av den oppfatning at svært mange fuglearter har tatt seg opp ved den granplanting som har blitt foretatt. Det gjelder særlig småfugl, men også noen av de mindre rovfuglartene.

Av rovdyr har man først og fremst en stor bestand av oter, som er sterkt økende. Man tipper på at 20-40 oter går ivel i ruser og garn i sjøen hvert år. Den økende stammen kan også registreres ved de mange otrer og spor som kan registreres, innover vatna på Frøya. Tidligere ble det drevet en aktiv oterjakt som man regner med tok adskillig mer enn det som i dag omkommer i ruser og garn. Øya har mink, men man er usikker på om bestanden er større eller mindre enn tidligere. Gjennom en premieringsordning ble det fanget en god del mink før, men den er opphørt. På Frøya er det rømt blårev, som har dannet en fast vill bestand. Man anslår at den er stabil, og at den utgjør omtrent 30 dyr. Det drives noe jakt på den.

Kråke og ravn har både store og økende bestander.

Viltet i nærmiljø opptar de fleste, og det drives utstrakt foring. Hverken viltnemnda eller andre lokale foreninger har engasjert seg spesielt i dette.

1.2. Konflikter

De store gåsebestandene har ført til at man plages med gåseskader på innmark. Viltnemnda har i den forbindelse i fjor gitt 14 fellingstillatelser på skadegås, hvorav det ble skutt ca. 6. Tidligere jaktstart vil kunne avhjelpe noe. Den dårlige organiseringen når det gjelder utnyttelsen av gåsa i jaktsammenheng, fører til en del "ville" forhold ved jakttidstart.

En del jegere med hund "svelper" over områder på øya og nærmest rensker den for ryper. Under de forholdene som man har der ute, regner man med at dette er ganske stor belastning for bestanden. Organiseringa av eiendommer er såpass dårlig at denne jakta for stor utstrekning foregår på eiendommer hvor det ikke er innhentet tillatelse.

Selv med den lille hjortestammen har man for visse deler av Frøya ganske stort skadepress. Dette gjelder særlig områder hvor man har trekk over fra Hitra. Foreløpig har man prøvd å avhjelpe dette ved organisering og utnyttelse av stammen i vanlig jaktsammenheng. Det er i mindre grad forsøkt å skyte skadedyr på skadeområdet. Det er gitt et skadedyr som ikke ble skutt.

I forbindelse med oppdrettsanlegg kan både skarv, oter og hegre være et problem. Tidligere var det en del henvendelser om dette til viltnemnda. Man regner ikke med at problemet har blitt mindre, men at man ordner forholdene lokalt.

1.3. Hovedutfordringer

I forbindelse med innspill til kommuneplanen har viltnemnda prioritert følgende arbeidsoppgaver:

1. **Påse at kommunens viktigste viltområder ikke blir tatt i bruk til andre formål.**

2. Revidere og ajourføre kommunens viltkart etter hvert som nye opplysninger og erfaringer gjør det påkrevet.

3. Avpasse bestanden av hjort etter det naturlige beitegrunnlaget som finnes og etter den skade på innmark som kan tolereres.

4. Bidra til organisering av småviltjakta.

5. Drive informasjonsvirksomhet for å synliggjøre viltets økonomiske, ressursmessige og kulturelle betydning.

6. Samarbeide med lokale interesser og bidra til jaktoppsyn.

7. Innføre en prøveperiode med verning av rype på innmark, utmark og plantefelt.

På møtet ble punktene 1, 4, 5 og 6 prioritert som viktigere enn de andre. Det sjuende punktet har man forlatt etter konsultasjonen med fagmyndigheter.

2. VILTFORVALTNINGENS ORGANISERING OG ARBEIDSMÅTE

2.1. Viltnemndsarbeidet

Viltnemnda har 2-6 kveldsmøter i året. Det er de samme personer som er medlemmer i viltnemnd, friluftsnemnd og innlandsfiskenemnd. Det er størst aktivitet i viltnemnda. Ved å koordinere nemndsarbeidet forventer man at det kan holdes en høyere møtefrekvens og senke kostnadene. Det føres forskjellige protokoller for de forskjellige nemndene, og de har alle forskjellige sekretærer. I friluftsnemnda har man sekretær fra kulturseksjonen, i innlandsfiskenemnda er en av medlemmene sekretær og for viltnemnda er jordstyreteknikeren ved landbrukskontoret sekretær. Han er personlig engasjert.

Post til nemnda kommer vesentlig til sekretæren. Den journalføres ikke og arkiveres etter en temanøkkel som sekretæren har laget selv. Han kjenner ikke til den nøkkelen som er utsendt til viltnemndene. Post blir i liten grad kopiert og sendt ut til medlemmene, men det blir referert på viltnemndsmøtene. Større fagrapporter blir framlagt på møtet, og med tilbud om lån. Det er imidlertid ikke laget noe system som registrerer de fagrapportene som viltnemnda har. Det er mer sjelden at fagrapportene behandles i viltnemndsmøte. Viltnemnda holder ikke noe fagblad.

Det er ikke laget noen formelle rutiner når det gjelder informasjonsutveksling til andre kommunale nemnder eller utvalg. Ordningen med at man har de samme medlemmene i flere nemnder ivaretar en del av dette.

Frøya har en jeger- og fiskerforening, men det er lite konkret samarbeid. Jeger- og fiskerforeningen har arbeidet for at man får til bedre oppsynsordninger under jakta, bl.a. med utvidet politimyndighet til enkelte personer. Dette er støttet av flertallet i viltnemndsmøte, men avslått av politiet.

Det er ingen aktive ornitologiske foreninger eller naturvernlag på Frøya.

Det er landbrukslag og bondelag som man i noen utstrekning har utvekslet informasjon med. Det er også 4H, men viltnemnda har ikke hatt noe med dem å gjøre.

Det arbeides med jegerprøven i skolen. Denne kontakten er ivaretatt av den lokale jeger- og fiskerforeningen, og det har vært liten kontakt mellom skolen og viltnemnda.

3. VILTFORVALTNINGENS HOVEDOPPGAVER

3.1. Vilt i arealplanen

Frøya har en generalplan som ble stadfestet i 1986. Arbeidet med kommuneplanen med en arealdel som dekker hele kommunen, har ikke kommet i gang. Man er i gang med et strategidokument som også skal ta for seg organiseringen av utvalg innen kommunen. Man har planer om å etablere et hovedutvalg for natur og miljø, selv om man ikke er med i prosjektet for miljøforvaltning i kommunen (MIK).

For arealdelen i kommuneplanen tar man ikke sikte på å lage en totaldel for hele kommunen. Man tar imidlertid opp delplanprosjekter og satser i stor grad på grendamøter for å få innspill til de utbyggingsplaner som er skissert i delplanene. Det er planlagt 17 grendamøter og mange er allerede holdt. Utmark og friluftsliv har vært lite oppe, og viltnemnda har ikke hatt innspill. Det er ikke diskutert i viltnemnda hvordan man skulle arbeide i forhold til grendamøtene. Foreløpig er viltområdekartet ikke brukt i forbindelse med delplanarbeidet.

Det er av størrelsesorden 10 enkeltsaker i året når det gjelder bygging i utmark. De sendes ikke automatisk viltnemnda til uttaleise, og foreløpig har man ikke sett det som noe behov da man ikke har berørt viltinteresser. Viltområdekartet er ikke brukt.

Kystsoneplanen skal inngå som en del av kommuneplanen. Viltnemndas sekretær har deltatt på vegne av landbrukskontoret, men viltnemnda har foreløpig ikke vært med. Viltnemnda har heller ikke vært inne i bildet når det gjelder de registreringer som er gjort. Det forutsettes at viltnemnda uttaler seg i forbindelse med høring av kystsoneplanen.

Det foregår en del planting av skog på Frøya, både når det gjelder gran og furu. Dette er både som leplanting og med tanke påvirke produksjon. Totalt er nå ca. 5 % av øye tilplanta. Man mener at plantingen fører til et adskillig rikere dyreliv på øya. Man er ikke fremmed for tanken på at plantingen også har ført til at Frøya etter hvert blir et bedre tilholdssted på årsbasis for hjortevilt. Viltnemnda har ikke hatt noe av planteaktiviteten til vurdering.

3.2. Hjorteviltforvaltningen og jegerprøven

For tildeling av fellingstillatelser er det ikke nødvendig å sende søknad hvert år dersom man ikke ønsker forandring. Det er ingen møter med jaktrettshaverne, og man har ingen klager på tildelinger. Det påkjøres omtrent et dyr i året, og det tas hånd om av det medlemmet i viltnemnda som sitter mest tilgjengelig til. Det er vanskelig å skaffe hunder til ettersøk av skadet vilt på Frøya. Områdene er imidlertid så åpne og oversiktlige at det vanligvis ikke er noe problem.

3.3. Organisering av viltområder

Enkelte grunneiere har slått seg sammen for å få til fellingstillatelse for hjort. Ut over dette er det svært dårlig organisering med tanke på utnyttelse av viltressursene i jaktsammenheng på Frøya. De har fått til en del når det gjelder utnyttelse av fisket, men lite på viltsida. Enkelte grunneiere diskuterer nå å slå seg sammen for å utnytte gåsjakt, men da spesielt i skadeområder og med tanke på å ta skadegås. Foreløpig har viltnemnda engasjert seg lite i organisering for en bedre utnyttelse av småviltressursene. Det er imidlertid et stort behov, men på grunn av eiendomsstruktur betrakter man det som meget vanskelig.

3.4. Opplysningsarbeid

Viltnemnda er relativt godt kjent, kanskje spesielt i forbindelse med hjort. Man står ikke oppført i noen lokal telefonkatalog.

Hitra/Frøya er lokalbladet som de aller fleste har. Bladet får kopi av møteboka fra viltnemndsmøtene, og de tar inn en god del om vilt. I bladet kunngjøres jegerprøveeksamen og søknadsfrister for eventuelle endringer av vald.

Det er ikke laget noen viltbrosjyre for Frøya. Det er derimot laget en informasjonsfolder fra Sør-Trøndelag reiselivsråd om Frøya, Hitra, Snillfjord som også har en side om jakt og innlandsfiske. Her står det at særlig Frøya har en betydelig stamme av grågås, og at man gjennom turistinformasjonen eller viltnemnda i kommunen kan få informasjon om jaktsesonger og muligheter. Viltnemnda har ikke vært inne i bildet under produksjonen av brosjyren, men man har fått en del henvendelser som følge av den. Man må da henvise til at det er dårlig organisering med tanke på utnyttelse av gåsjakta, og at man må henvende seg til øyas enkelte grunneiere uten at man har noen oversikt over hvem som kan tenke seg å leie ut gåsjakt.

Frøya filmklubb er i ferd med å starte opp lokalradio. Foreløpig har man ikke hatt noen kontakt med denne virksomheten fra viltnemnda.

4. HVA KAN FYLKESMANNEN GJØRE

Fylkesmannen bør sørge for en bedre skolering av alle viltnemndsmedlemmene, f.eks. gjennom en lettere tilgjengelig "ABC" for viltnemnda. Det er også en mangel at ikke alle medlemmene kan få komplette sett av lover og retningslinjer.

Ressursene til viltnemndsarbeid bør økes. Med dårlige erfaringer i tidligere års søknader om midler til prosjekttiltak er det i år ikke søkt.

Viltforvalteren bør i større grad rykke ut til distriktet, både for å sette seg inn i forholdene og drive en mer direkte faglig lokal veiledning.

5. KONTAKTPERSONER

Opplysningene som har fremkommet ovenfor, gjør ikke krav på å være fullstendige. De er nedtegnet i et møte på Frøya 27.2.89, hvor følgende personer deltok:

Freidar Skjærvik	formann i viltnemnda
Trygve Fjærli	sekretær i viltnemnda
Jan O. Fredagsvik	ordfører
Trond Jakobsen	planlegger
Per Mathisen	medlem i viltnemnda og leder av innlandsfiskenemnda

HEMNE KOMMUNE

1. VILTETS STATUS

Foruten fellingsstatistikk for storvilt og bruken av sett elg-skjema har man ingen konkrete registreringer av viltet i kommunen.

1.1. Tilstandsbeskrivelse

Hjortevilt er viktigste matressurs, og hjorten er den dominerende med en felling på 120-140 dyr i året. Man regner med at det er omtrent 300 av kommunens 4.300 innbyggere som utnytter denne jakta sammen med elgjakta. Det er svært lite utbud av elg- og hjortejakt til utenbygds. Det kan dreie seg om et ti-talls personer. Det er stort sett grunnelere eller folk med grunnelertilknytning som jakter. I viltnemnda mener man at hjortebestanden nå balanserer brukbart mot beitegrunnlaget, og at man framover kan regne med en stabil avskytning på 120-140 dyr. Elgstammen er jevnt økende. Man mener at man fremdeles har plass til mer elg i kommunen.

Avskytingen av rådyr varierer, og man var f.eks. i 1985 oppe i 85 dyr. Man er i viltnemnda av den oppfatning at man utnytter rådyrstammen dårlig, og at man i gode år kan ta ut det dobbelte. Det er til dels grunnelerne som også utnytter rådyrjakta, men her kommer det også en del andre til. Anslagsvis kan det være et par hundre personer som driver rådyrjakt. Det er svært lite utbud på det åpne markedet av rådyrjakt. Man er redd for å slippe til rådyrjegere før og under hjortejakta. Noen få bruker den tidlige bukkejakta.

Av småvilt er rypa den viktigste ressursen i jaktsammenheng. Man regner med at det er flere småviltjegere enn storviltjegere. Størsteparten av arealene er organisert i grunnelerlag, og det selges en del kort. Disse ligger bl.a. ute til salg på bensinstasjoner, selv om det ikke drives noen aktiv markedsføring. Det har foreløpig vært få begrensninger i salget av småviltkort, i alle fall uten hund. Utnyttel- sen er noe kombinert med utleievirksomhet av hytter. Man kjenner ikke til om grunnelerne fører noen fellingsstatistikk. Det har vært brukbart med ryper. Det er

meget bra med hare, men den utnyttes svært lite og mange av grunneierne er lite begeistret for bruk av hund under jakt. Man betrakter skogsfuglstammene som små, men kanskje litt oppgang.

Ender, gjess og sjøfugl har gode bestander, men de brukes svært lite i jaktsammenheng. Det er observert canadagås.

Av store rovdyr finnes streifdyr av gaupe.

Av små rovdyr er det for tiden lite rev. Det er bra med mår, og det drives mye fangst med feller. 3-4 mår pr. vinter kan være vanlig for fellefangerne. Det er mink, men man har inntrykk av at den har gått tilbake i det siste. Oteren har derimot tatt seg kraftig opp, og det registreres adskillig oftere oter enn tidligere. Man har ikke registrert noen problemer med den. Det finnes greving, men foreløpig må man være heldig for å se den.

Av rovfugl har man inntrykk av at det er økning både i havørn og kongeørn, og de ses ofte. Man mener også at det er mer både hønsehauk og fjellvåk. Det finnes hubro og en god del andre ugler.

Det finnes noen våtmarksområder som er viktige for vadefugl, men uten at viltnemnda har hatt spesiell aktivitet i forbindelse med disse.

Vilt i nærmiljø ivaretas først og fremst gjennom fuglebrett. Hverken viltnemnda eller andre organisasjoner har arbeidet aktivt på dette feltet.

1.2. Konflikter

Hemne har få konflikter i forhold til vilt. Det kan være litt hjorteskader på innmark og noen få kollisjoner med bil. Man har foreløpig ikke hatt særlig konflikter når det gjelder utnyttelsen av utmarka til f.eks. hyttebygging.

1.3. Hovedutfordringer

I forbindelse med innspill til kommuneplanarbeidet har viltnemnda skissert følgende handlingsplan:

1. **Påse at kommunens viktigste viltområder kommer med i kommuneplanen og at områdene ikke blir tatt i bruk til andre formål.**
2. Revidere viltkartet etter hvert som nye opplysninger og erfaringer gjør det nødvendig.
3. **Undersøke aktuelle vinterbiotopers bæreevne ved å gjennomføre systematiske beiteregistreringer.**
4. **Tilrettelegge beskatningen for de arter som truer sin egen eksistens ved stadig økende stammestørrelse.**
5. Fremskaffe data over skader på bufe, hvor store rovdyr og ørn kan være skadegjører.
6. Fremskaffe data for hjortedyr som øver et uakseptabelt press på dyrket mark.
7. Da planteproduksjonen er grunnlaget for viltproduksjonen og det meste av viltet produseres i skogområdene, er det viktig at skogbehandlingen kan tilpasses viltets behov.
8. Drive informasjon for å synliggjøre viltets økonomiske, ressursmessige og kulturelle betydning.

På møtet ble punktene 1, 3 og 4 vurdert som viktigere enn de andre.

I forbindelse med kommuneplanarbeidet som stort sett er ferdig, har kommunestyret under handlingsplanen når det gjelder dyreliv, vedtatt følgende ordlyd:

"Det er viktig å bevare de viktigste leveområder og trekkveier som er registrert på sektorkart vilt utarbeidet av fylkesmannen, slik at disse områder ikke tas i bruk til andre formål.

Det må foretas videre undersøkelser av aktuelle vinterbiotopers bæreevne for å gjennomføre systematiske belte-registreringer.

Tilrettelegge beskatningen for de arter som truer sin egen eksistens ved stadig økende stammestørrelse."

2. VILTFORVALTNINGENS ORGANISERING OG ARBEIDSMÅTE

2.1. Viltnemndsarbeidet

Viltnemnda holder 4-5 kveldsmøter i året. Sekretæren er ansatt ved landbrukskontoret, men det er klarlagt at han ikke kan bruke vesentlig av arbeidstida på vilt. Arkivet må plasseres hjemme hos sekretæren.

Posten kommer til sekretæren eller formannen. Man har ikke kontinuerlig postjournal, men det arkiveres etter den nøkkelen som er utsendt tidligere til viltnemndene. Kopier av viktige brev sendes ut til de andre medlemmene før møte, mens annet refereres direkte på møte. Større rapporter refereres gjerne på møte, men ut over det er ikke gjenstand for noen spesiell behandling. Rapportene lagres i arkiv. Man har ingen utlånsliste, og det har vært liten interesse for rapportene. Noen bøker er kjøpt inn til viltnemnda, og det er notert i inventarliste. Av fagblad holder man "Svensk jakt" som kommer til formannen og blir der.

2.2. Andre samarbeidspartnere

Det er ikke noe formelt samarbeid mellom viltnemnda og andre kommunale utvalg eller nemnder. Det har hendt man har hatt felles befaringer, f.eks. med friluftsnemnda i forbindelse med utbyggingssaker.

Det er en lokal jeger- og fiskerforening, men uten at man har hatt konkret samarbeid med unntak av kontakt når det gjelder jegerprøven. Det finnes en miljøgruppe, 4H og hagelag, uten at det har vært noen spesiell kontakt. Det har vært gjort noe i forhold til 4H, f.eks. i forbindelse med naturstier.

Man har hatt kontakt med skoleverket i forbindelse med jegerprøven som valgfag, og også når det gjelder arrangering av skogdager som omhandler jakt og vilt.

Det har vært noe kontakt til velmyndighetene når det gjelder skilting av områder med stor fare for påkjørsler. Man synes det har gått greit.

Forsvaret har noen vinterøvelser i området, men uten at viltnemnda har vært inne i bildet.

3. VILTFORVALTNINGENS HOVEDOPPGAVER

3.1. Vilt i arealplanen

Kommuneplanen for Hemne inklusive arealdelen er utarbeidet og utlagt til offentlig ettersyn. Man regner med at den skal være ferdig til jul inneværende år. I planarbeidet har det vært et arbeidsgruppe som har arbeidet med sektordel naturforvaltning i kommuneplanen, som har bestått av formennene i landbruksnemnda, friluftsnemnda, innlandsfiskenemnda og viltnemnda, samt kommuneplanleggeren. De har utarbeidet et sektorkart når det gjelder friluftsliv og dyreliv. I dette sektorkartet har man delt i områder hvor man skal ha meget streng holdning når det gjelder utbygging. Det er stort sett høyfjellsområdene over tregrensa. Man har også områder med meget streng holdning hvor det er tatt hensyn til friluftslivet, mens et tredje sett områder er viktige viltområder hvor det er sagt at man skal ha streng holdning til utbygging.

Som basis for viltinteressene har man i dette kartet brukt viltområdekartet. Viltinteressene har imidlertid fått mindre gjennomslag enn f.eks. snøufjell og friluftsinteresser, sjøl om mange av de gode viltinteressene også er ivaretatt gjennom friluftsinteressene. Viltnemnda vil som andre sektorer få komme med uttalelser i forbindelse med det offentlige ettersynet, og det kan være aktuelt å justere sektorkartet slik at man kan få overført en del meget viktige viltområder til meget streng holdning til utbygging.

Det er ellers forutsatt at all utbygging som berører det som er tegnet av som viktige viltområder, skal sendes viltnemnda til uttalelse, både for enkeltsaker og reguleringsplaner.

Foreløpig har 7-8 enkeltsaker og planer kommet til viltnemnda i året til uttalelse. De fleste behandles på møte, mens enkelte saker er delegert til formann og sekretær. Vanligvis er viltkartet framme på viltnemndsmøte og danner et grunnlag for uttalelsene. Man føler imidlertid at kartet er lite egna for en skjematisk behandling av slike saker og at det må foretas en vurdering av hvert enkelt tilfelle ut fra den kunnskap medlemmene i viltnemnda har til det aktuelle området. Det har derfor hendt at viltnemnda ikke har motforestillinger mot bygging i hva som på kartet er avtegna som viktige viltområder, mens man har gått imot utbygging i områder utenom det som på kartet er avtegna som viktige viltområder.

Det arbeides med kystsoneplanen i Hemne, og det foreligger sektorforslag fra en del sektorer. Viltnemnda har ikke vært inne i bildet når det gjelder dette arbeidet.

Det er utarbeidet få driftsplaner for skogbruket i Hemne foreløpig. De inneholder generelle henstillinger om å ivareta vilthensyn. Viltnemnda har ikke hatt uttalelser til hverken driftsplaner eller bygging av skogsveier. Kontakten ivaretas noe ved at sekretæren i viltnemnda er ansatt ved landbrukskontoret.

3.2. Hjorteviltforvaltningen og jegerprøven

Fellingstillatelser tildeles stort sett etter de gamle søknadene dersom det ikke har kommet til nye ønsker. Man har ikke årlig annonser som kunngjør aktuelle søknadsfrister. Formann og sekretær setter vanligvis opp et forslag før møte og så vedtas tildelingene på møte. Man har få klager.

Ettersøk etter skadet vilt gjøres vanligvis av formannen som har sporhund eller andre som gis oppdraget. Det er lite sporhunder i Hemne.

Jegerprøveeksamen arrangeres av formannen. Den averteres samtidig som jeger- og fiskerforeningen averterer sine kurs i lokalavisa Sør-Trøndelag.

Tre personer i viltnemnda har kurs når det gjelder å kunne gjennomføre skadedokumentasjon i forbindelse med drap av husdyr av rovvilt. Aktuelt rovvilt er ørn. I fjor hadde man to utrykninger.

3.3. Organisering av viltområder

Man har i øyeblikket brukbar størrelse når det gjelder valdstruktur for storvilt. Det er 40-50 vald på hjort, mens enkeltvald for elg omfatter flere hjortevald. For småvilt har man organisert utmarka i 4 grunneierlag, og alle selger kort. Minst 80 % av kommunen har slik organisering.

3.4. Opplysningsarbeid

Man mener at viltnemnda er noenlunde godt kjent, spesielt formannen, men den står ikke i noen lokal telefonkatalog.

Sør-Trøndelag er den lokalavisa som de fleste holder. Man har ingen rutinekontakt med avisa. Det skrives en del om vilt, og det har hendt at det har vært innspill fra viltnemnda.

Kommunen har et informasjonsblad som sendes alle husstander en gang i kvartalet. Viltnemnda har ikke hatt stoff der. Det er heller ikke utarbeida noen informasjonsfolder når det gjelder viltet i kommunen. Det skal finnes en reiselivsfolder som også omtaler noe om dyrelivet, men viltnemnda har ikke deltatt i utarbeidelsen.

Det arrangeres Hemne-dager, men uten at viltnemnda deltar.

For et par år siden ble det arrangert åpne møter av viltnemnda, spesielt omkring storvilt hvor over 100 personer deltok. Det har man ikke hatt de par siste år.

Viltnemnda sender rundskriv til alle jaktlaga hvert år, bl.a. om avskytningstall og informasjonen man har fått fra fylkesmannen.

Viltnemnda har kjeveinnsamling av elg og hjort hvert år, og man får det stort sett fra alle.

4. HVA KAN FYLKESMANNEN GJØRE

Fylkesmannen bør være behjelpelig for å ajourføre viltområdekartet.

Det er ønskelig at fylkesmannen bidrar til i igangsette et merkeprosjekt for å kartlegge trekket, spesielt av hjort.

Fylkesmannen bør gjøre faglig oppstøtting av viltnemndas vurderinger, f.eks. i forbindelse med innspill til arealplaner.

5. KONTAKTPERSONER

Opplysningene som har kommet fram, gjør ikke krav på å være fullsten-dige. De er nedtegnet i et møte i Hemne 6.3.89, hvor følgende personer deltok:

Johan Arnt Llan	formann, viltnemnda
John A. Aae	sekretær i viltnemnda
Martin Belsvik	kommunestyret
Oddbjørn Berg	kommuneplanlegger
Geir Losslus	teknisk etat

HITRA KOMMUNE

1. VILTETS STATUS

Det finnes gode fellingsstatistikker for hjortevilt, mens for småvilt har man ingen. For hjort er det forsøkt sett hjortskjerna, men med så dårlig respons at man har sluttet. Viltnemnda har de siste 10 år foretatt vårtelling ved å kjøre langs velene på Hitra, og gjennom viltforskningen er det innsamlet kjevemateriale og kjønnsorganer for enkelte år.

1.1. Tilstandsbeskrivelse

Hjort er viktigste kjøttvilt, og avskytingen ligger på ca. 360 dyr årlig. Det er snautt 90 hjortevald på Hitra, og med en gjennomsnitt på 4 jeger pr. vald, utgjør antallet hjortejegere 3-400 personer. Man regner med at rundt 200 av dem er tilreisende jegere. Flesteparten av grunnelerne leier bort hele eller deler av jakta. Noe utleie drives også ved at man samtidig leier ut hytte, og en del vald averteres i f.eks. Oslo-avisene. Etterspørselen etter hjortejakt på Hitra er stor, og det er bare for de mindre bra valdene det er behov for ytterligere markedsføring. Hitra har etter hvert også fått en brukbar rådyrstamme, og siste år ble det felt 57 rådyr. Viltnemnda er av den oppfatning at rådyrstammen kan utnyttes i langt større grad, og at det sikkert kan felles 100 rådyr. Noen få leier ut rådyrjakt i forbindelse med hjortejakta, men ellers er det mindre interesse for denne jakta. Tidligjakt etter råbukk er lite utnytta. I det hele er det vanskelig å drive jaktaktivitet før hjortejakta starter.

Av småvilt finnes både rype, orrfugl og hare. Det er generelt at alt er lite utnytta p.g.a. dårlig grunnelerorganisering og liten interesse fra grunnelerne for å utnytte denne ressursen. Det selges kort i noen områder for rypejakt.

Det er betydelige bestander av ender og gjess på Hitra. Andejakta utnyttes ikke, mens det er noe utleie av gåsejakt. Man mener at denne utnyttelsen kan økes dersom man får en tidligere jaktstart for grågås. Felling av gås har ellers vært mest diskutert i forbindelse med den skade en økende grågåsstamme har. Det finnes også gode bestander av sjøfugl som skarv og teist uten at det er særlig interesse for å utnytte den i jaktsammenheng.

Av rovfugl er det først og fremst havørn som er dominerende, og man mener at det er en sterkt økende havørnbestand. Det er dagligdags syn å se 10-12 ørner som "henger" bak fiskebåtene. Man mener også å ha kongeørn. Det finnes hubro, selv om man antar en tilbakegang.

Av små rovdyr er det først og fremst en meget god bestand av oter, og det tas mange i fiskeredskaper. Den er også et problem i forbindelse med oppdrettsanlegg selv om viltnemnda har få henvendelser om oter. Det ordnes opp ved anleggene. Det er god bestand av mink, men kanskje en nedgang i forhold til for 10 år siden.

Det finnes bra med våtmarksfugl, og man mener også å ha hekkende traner. Viltnemnda har lite kjennskap til forholdene omkring det freda området på Havmyran. Man kjenner til at det skal ha foregått registreringer og at det ofte kan være ornitologer som har feltarbeid på Hitra, men viltnemnda har ikke fått noe tallmateriale.

Vilt i nærmiljø er noe som opptar mange, og både julenek og fuglebrett er godt utbredt. Viltnemnda er ikke engasjert i slikt arbeid, og man kjenner ikke til at andre organisasjoner har deltatt. Det finnes en del duer på Hitra, og i forbindelse med kålplanting har man registrert en del skader på vårplantene.

1.2. Konflikter

Hovedkonflikten har vært forholdet mellom hjortestammene og de beiteskader som den gjør på innmark. I tidligere perioder var det svært store skader, og viltnemnda har lagt opp til en strategi hvor man har tatt hjortestammen ned, slik at det skadepresset man har i dag stort sett kan aksepteres. Gjennom en årrekke har man i dette arbeidet både gitt felling av skadedyr og anledning til å ta mange produksjonsdyr. I fjor ble det tatt 2 skadedyr på kvoten, mens det ikke ble tatt noe på den årstida hvor inntektene fra en felling ville gått til viltfondet.
Grågåsa utgjør en annen skadefaktor, og man mener at en noe tidligere jaktstart ville hjelpe på forholdene. Det var i fjor 2 søknader om å få skyte skadegås, noe som ble imøtekommet av viltnemnda. Det er vanlig at man forsøker å avverge skadene ved hjelp av forskjellige former for fugleskremsel.

Den økende rådyrstammen har etter hvert ført til en del skader på skogplantefelt, særlig der det er forsøkt med gran og contortafuru.

1.3. Hovedutfordringer

I forbindelse med innspill til kommuneplanen har viltnemnda skissert følgende arbeidsoppgaver i kommende planperiode:

1. **Påse at kommunens viktigste viltområder ikke blir tatt i bruk til andre formål.**
2. **Revidere og ajourføre kommunens viltkart etter hvert som nye opplysninger og erfaring gjør det påkrevet.**
3. Undersøke aktuelle vinterbiotopers bæreevne ved å gjennomføres systematiske beiteregistreringer.
4. **Avpasse bestanden av hjort etter det naturlige beitegrunnlag som finnes og etter den skade på innmark som kan tolereres.**
5. Bidra til å skape større jaktvald ved at flere grunneiere står seg sammen.
6. Bidra til økt avkastning av rådyr og småvilt.
7. Arbeide aktivt for at skogbehandlingen tilpasses viltets behov.
8. **Drive informasjonsvirksomhet for å synliggjøre viltets økonomiske, ressursmessige og kulturelle betydning.**

På møtet ble punktene 1, 2, 4 og 8 trukket fram som de viktigste innsatsområdene.

2. VILTFORVALTNINGENS ORGANISERING OG ARBEIDSMÅTE

2.1. Viltnemndsarbeidet

Viltnemnda holder ca. 4 dagmøter i året. Post journalføres i forbindelse med forberedelse til møtene. For de viktigste sakene tas det kopi til alle viltnemndsmedlemmene. Det som ikke blir tatt opp som sak på møtet, blir referert. Det finnes et arkiv hos sekretæren, og det arkiveres etter den nøkkelen som viltnemnda tidligere har fått tilsendt.

Større fagrapporter som viltnemnda får tilsendt blir referert på møtet, og det er muligheter for viltnemndsmedlemmene til å låne rapportene. Noen tas også opp som sak på møtet. Rapportene lagres ved sekretærens kontor. Viltnemnda holder "Jakt og fiske", "Svensk jakt" og "Naturen". De oppbevares ved sekretærens kontor. Man har ikke noe sirkulasjonssystem til andre nemndsmedlemmene. Man føler ikke mangel på faglig stoff.

Herredsskogmesteren er personlig engasjert som viltnemndssekretær. Formannen i viltnemnda har budsjettarbeid og fører regnskap.

2.2. Andre samarbeidspartnere

Man har ikke formaliserte samarbeidsavtaler med andre kommunale nemnder eller utvalg.

Det har vært noe samarbeid med Bondelaget i forbindelse med endring av jakttider, også omkring møter når det gjelder organisering og skader av hjort på innmark.

Hitra har en nystartet jeger- og fiskerforening, mens det ikke finnes noen naturvernlag eller ornitologisk forening. Det fins både 4H og hagelag, men uten at viltnemnda har hatt noe kontakt med dem.

Det har vært noe samarbeid med veivesenet for å få til skilting på de mest utsatte veistrekninger når det gjelder overganger for hjort.

3. VILTFORVALTNINGENS HOVEDOPPGAVER

3.1. Vilt i arealplanen

Arbeidet med kommuneplanen har så vidt kommet i gang, og foreløpig er det 2 delplaner ute til høring. Delplanene utarbeides bl.a. med innsyn i viltområdekartet som teknisk etat har, pluss uttalelse fra sektorinteressene. I tillegg arrangeres det åpne grendamøter hvor delplanene kan diskuteres, og hvor sektorinteressene kan gjøre sine innspill.

Alle reguleringsplaner eller enkeltsaker i utmark sendes nå viltnemnda til høring. Etter samråd mellom sekretæren og viltnemndas formann avgjøres det om saken bør opp i viltnemnda. Dersom viltnemnda har innsigelser, er det som oftest tatt hensyn til. Man føler at det har vært konflikt mellom viltinteressene og utbygging på Hitra.

Man har ikke kommet i gang med kystsoneplanleggingen. Hitra har imidlertid ansatt egen oppdrettskonsulent, men uten at arbeidet på dette feltet har kommet i gang.

Viltet har foreløpig ingen egen plass i driftsplanene for skogbruket på Hitra. Det plantes ca. 400 mål ny skog årlig, og det er også ofte nye treslag. Gran og contortafuru er utsatt for beiting og feling fra hjort og rådyr. Viltnemnda har ikke vært inne i bildet når det gjelder skogsdriftsaktiviteten på Hitra, hverken når det gjelder planting, hogst eller bygging av skogsveier. Man føler imidlertid at kontakten er god ved at herredsskogmesteren er sekretær i viltnemnda.

3.2. Hjorteviltforvaltningen og jegerprøven

Alle fellingstillatelser gis ved møte i viltnemnda. På forhånd er det bl.a. siste år forberedt ved at alle vald har fått tilsendt spørreskjema hvor de uttaler seg om hjortestammens størrelse og ønsker om tildeling av dyr fordelt på al-

der og kjønn. Det er ikke samsvar mellom de enkeltes valds inntrykk av stammestørrelse og ønsket om tildeling av færre eller flere dyr. Etter viltnemndas oppfatning blir det solgt en del dyr som ikke finnes, og det har vært noe klage spesielt når man ønsker å redusere tildelingen av dyr etter at man har redusert stammestørrelsen.

Ettersøk etter skadet vilt gjøres av en av viltnemnda. Man har ingen avtaler om sporhund, og man kjenner heller ikke til at det finnes brukbare sporhunder på Hitra.

Formannen tar seg av arbeidet med jegerprøveeksamen. Den averteres i lokalavisa. Jegerprøven er ikke tatt opp som valgfag i videregående
skole.

3.3. Organisering av viltområder

Det finnes på Hitra en del 1- og 2-dyrs vald, og man mener at man kan utnytte stammen bedre og redusere skadenivået ved en bedre organisering i større vald. Dette har man forsøkt ved å ta kontakt med grunneiersida, både muntlig og skriftlig og gjennom rundskriv som er sendt grunneiene om organisering av storviltvald. Viljen til ytterligere organisering synes å være liten.

Situasjonen er verre for småvilt, og i dag har man ikke organiserte områder med tanke på utnyttelse av småviltjakta. Det er gjort forsøk både fra viltnemndas side og fra Bondelaget. Det finnes to grunneiertag, men det omfatter ikke jaktutnyttelse. Hitra skal i framtida satse en del på turistnæring, og fra kommunens side er det ønskelig å vurdere en bedre utnyttelse av denne ressursen i reiselivssammenheng. Hitra/Frøya/Snillfjord skal sammen ansette en reiselivskonsulent, men kontorsted er ennå ikke klarlagt.

3.4. Opplysningsarbeid

Viltnemnda er brukbart kjent på Hitra, spesielt når det gjelder arbeidet med hjort.

Hitra/Frøya er det lokalblad som de fleste husstander har, og selv om viltnemnda ikke har noen avtalte rutiner når det gjelder kontakt med avisa, er det ofte stoff spesielt om hjorten. Viltnemnda gjør regelmessig innspill når det gjelder kunngjøringer om jakt på hjort og resultater. Ut over dette finnes det ikke meldingsblad hverken fra kommunen eller landbrukskontoret i kommunen.

Det er ikke utarbeidet egne informasjonsfoldere om viltet i kommunen. Det finnes derimot en reiselivsbrosjyre, hvor det også står noe om viltet på Hitra. Viltnemnda har ikke deltatt aktivt i et dette arbeidet.

Det har de siste åra ikke blitt holdt åpne informasjonsmøter omkring viltet på Hitra.

4. HVA KAN FYLKESMANNEN GJØRE

Fylkesmannen bør bidra til at man får en bedre lokal profil når det gjelder jakttidene, og det ble påpekt stor misnøye med at fylkesmannen ikke hadde gått inn for den enstemmige uttalelse man hadde fra grunneiere, jegere og viltnemnd på Hitra om endret jakttid på hjort.

Fylkesmannen bør bidra med lagargumenter for å sikre gjennomslag der hvor utbygging truer gode viltområder.

Fylkesmannen bør bidra til igangsettelse av et merkeprosjekt av hjort på Hitra for å se på indre trekk av hjorten. Det er ventet at dette kan bidra til en økt avskyting, samtidig som man reduserer skade-
presset i utsatte områder.

5. KONTAKTPERSONER

Opplysningene som har kommet fram ovenfor, gjør ikke krav på å være fullstendige. De er nedtegnet i et møte på Hitra 13.2.89, hvor følgende personer deltok:

Magnar Lien	formann, viltnemnda
Otto Berset	sekretær i viltnemnda
Roald Nordsæter	teknisk sjef
Turid Strøm	viltnemnda
Anniaug Bolstad	herredsagronom
Jarle Strøm	herredsagronom
Martin Sollie	Hitra bondelag

HOLTÅLEN KOMMUNE

1. VILTETS STATUS

Det fins gode fellingsstatistikker for alt hjortevilt. For villreinen foregår også vintertelling. For småvilt ber fjellstyrene i Ålen og Haltdalen om fellingsrapporter. Svarprosenten er ganske god når det gjelder utenbygds, men mindre bra når det gjelder innenbygds jegere. På privat grunn kjenner man ikke til oppgaver over registreringer eller fellingsstatistikk. Øivind Lunde registrerer ørn.

1.1. Tilstandsbeskrivelse

Hjortevilt er viktigste kjøttvilt. Elgfellinga hadde i 1984 en topp med 64 dyr. Rundt 130 av kommunens innbyggere driver elgjakt, og den er stort sett forbeholdt innenbygdsboende og grunneiere. I 1985 ble det felt 165 villrein i Holtålen. Villreinjegerne utgjør omtrent 140, både innenbygds og utenbygds. Rådyravkastningen (snaut 20) har ikke særlig økonomisk betydning, og det gjennomføres en ite effektiv jakt. Rådyrjakta utføres for det meste av grunneierne, og det er vanskelig å få gjennomslag for organisering og salg av rådyrkort. Bukkejakta er ikke utnytta, og grunneierne har ikke gått ut med salg av bukkejaktkort.

Bever er observert i Holtålen, men man kjenner ikke boplassene. Det har ikke vært diskutert jakt på den.

Av småvilt er rypa desidert viktigste art. Enkelte år kan det felles så mye at kjøttmengden av rype tilsvarer uttak av elg i kommunen. Spesielt på statsgrunn er det godt tilbud til tilreisende, og man regner med at i 1985 drev 350 innenbygds og 1.150 tilreisende småviltjakt. Jaktintensiteten er langt størst på statens grunn, mens den kan være liten på privat grunn. Det er betydelig harejakt i Holtålen. Skogsfugl får man stort sett lov til å jakte første uka, mens den senere er fredet. Storfuglen har tatt seg noe opp. Holtålen har en del aktive snarefangere når det gjelder ryper, og for 1986 var det registrert 22, som tilsammen tok 1.000 ryper.

Store rovdyr er relativt lite representert i Holtålen. Det er streifdyr både av gaupe, bjørn og jerv. Nesten hvert år på høstparten skjer det noe som viser indikasjon på tilstedeværelse av bjørn, men man har ikke funnet helt ut av det.

Kongeørn finnes. Det registreres også jaktfalk, og det finnes hekkeplass for hubro.

Av mindre rovvilt er det lite rødrev p.g.a. skabb. Det finnes minst fire hiplasser for fjellrev som er inntegna på viltområdekartet. Grevlingen har blitt ganske vanlig, men det kan ikke betraktes som noe problem. Mår utgjør en god stamme, og det kan være et tyvetalls personer i kommunen som driver mårfangst. De beste kan oppnå 10-15 stk. årlig når bestanden er bra.

Vilt i nærmiljø er viktig også i Holtålen, og de fleste driver med fuglebrett og foring. Det er ingen foreninger som har engasjert seg spesielt omkring dette.

Måker og kråker er det alt for mye av, og det drives en del fangst i kråkebur.

1.2. Konflikter

Jernbanen utgjør en av hovedkonfliktene når det gjelder hjortevilt. Både elg og rådyr er utsatt, og enkelte år kan det utgjøre 10 % av den totale avskyting. Ofte er det kyr med foster som blir tatt. Det er foretatt ganske bra rydding langs jernbanelinja, men det er problemer med at løvverket vokser fort til. Det er ikke fulgt opp med sprøyting. Det er tatt opp med jernbanen bedre utstyr for togpersonalet til å ta seg av påkjørt vilt.
Mot landbruk og skogbruk er det lite konflikter, men fra enkelte skogbrukere hevdes det at det er noe skader og spesielt det lille tilholdet av hjort kan gjøre betydelig skade i spesielle plantefelt.

1.3. Hovedutfordringer

I forbindelse med utkast til innspill til kommuneplanen er det peikt på følgende arbeidsoppgaver i kommende planperiode:

1. **Påse at kommunens viktigste viltområder ikke blir tatt i bruk til andre formål.**

2. Revidere og ajourføre kommunens viltkart etter hvert som nye opplysninger og erfaringer gjør det påkrevet.

3. Undersøke aktuelle vinterbiotopers bæreevne ved å gjennomføre systematiske belteregistreringer.

4. Bidra til økt beskatning av rådyr.

5. Framskaffe data over skade på husdyr, hvor store rovdyr kan være skadegjører.

6. Arbeide aktivt for at skogbehandlingen tilpasses viltets behov.

7. **Drive informasjonsvirksomhet for å synliggjøre viltets økonomiske, ressursmessige og kulturelle betydning.**

8. **Redusere antallet påkjørsler av storvilt ved jernbanen.**

Under møtet ble punktene 1, 7 og 8 trukket fram som de viktigste innsatsområdene.

2. VILTFORVALTNINGENS ORGANISERING OG ARBEIDSMÅTE

2.1. Viltnemndsarbeidet

Viltnemnda holder 7-8 kveldsmøter i året. Sekretæren er ansatt ved skolen, men viltnemnda har et eget kontor tilgjengelig hvor det er arkivskap med egen arkivnøkkel. Posten journalføres ikke.

De fleste brev som kommer inn til viltnemnda, refereres på møtet. For viktige saker er kopi sendt ut på forhånd. Det er ingen sirkulasjon av faginformasjon, men det tas som regel med til møtet som referatsak. Det er anledning til å få låne eksemplar av informasjonen.

Viltnemnda abonnerer på "Jakt og fiske", "Norsk Natur" og "Svensk jakt". Disse kommer alle til viltnemndas postboks og tas med på møtet. Det er ingen sirkulasjon.

2.2. Andre samarbeidspartnere

Viltnemnda har ikke noe formalisert samarbeid med andre organisasjoner eller etater. Medlemmer som er med viltnemnda, er imidlertid også med i fjellstyret, og man har en del samarbeid spesielt om informasjonsbrosjyrer. Medlemmer både i jeger- og fiskerforeningen og naturvernforeningen er også medlemmer i viltnemnda.

Kontakt mot landbruket har man ved at grunneiere er representanter i viltnemnda.

Det har vært god kontakt mot skoleverket, både når det gjelder jegerprøven og også annen viltundervisning.

Forsvaret har et større øvingsområde i Haltdalen. Viltnemnda har ikke deltatt i diskusjoner om bruken av dette øvingsområdet, og man var usikre på om viltnemnda deltok i utformingen av avtalen. Man har imidlertid et samarbeid om bevegelig elgbane, og folk ansatt i forsvaret er medlemmer i viltnemnda.

3. VILTFORVALTNINGENS HOVEDOPPGAVER

3.1. Vilt i arealplanen

Ansvaret for gjennomføring av kommuneplanen er lagt til teknisk hovedutvalg. Det vil bli søkt om forlengelse av fristen til ferdigstillelse. Viltnemnda har utarbeidet et foreløpig tekstutkast til viltdelen, og man har ment å benytte det viltområdekartet man har. Man er av den oppfatning at Holtålen har foretatt en bra prioritering av viktige viltområder og at dette vil være tilstrekkelig prioritering for innspill til kommuneplanen. Holtålen har det problemet at en del av kommunen har et veldig smalt skogbelte opp mot fjellet.

Den tidligere generalplanen anslo utbyggingen til 12-15 hytter pr. år. Man har en god kontakt med teknisk etat, og alle reguleringssaker (unntatt i tettbygde områder) blir sendt til viltnemnda for uttalelse. Dette gjelder også enkeltsøknader. Alle sakene blir behandlet i viltnemndas møte. I alle områder som er avmerka som viktige områder på viltområdekartet har viltnemnda uttalt seg mot utbygging. I stor grad har det blitt imøtekommet, men av og til føler man at de faglige argumenter om f.eks. konsekvenser ved utbyggingen ikke har vært særlig sterke og derfor mangler gjennomslagsmuligheter.

I forbindelse med utarbeidelse av nye driftsplaner i skogbruket arbeides det for at planene nå skal ha egne kapitler om vilt. Fra skogbruket er man åpen til at en del av disse planene kan utarbeides i samarbeid med viltnemnda, og særlig større planer om skogsveinettet. En skogsveiplan for kommunen skal heretter sendes til teknisk utvalg for vurdering, og det kan legges inn som en forutsetning i kommuneplanen at viltnemnda bør inn i bildet dersom det er ønskelig.

3.2. Hjorteviltforvaltningen og jegerprøven

Tildeling av fellingstillatelser for hjortevilt forberedes av sekretæren og legges fram på møte i viltnemnda til avgjørelse. Prinsippene er forberedt og diskutert med jegere og grunneier i et åpent møte i desember hvor bl.a. elg står som en av postene. Elgjaktdagene har fått en spesiell innkalling. Det er lite klager.

Ettersøk av skadet vilt foretas av en av medlemmene, og man har en avtale om bruk av tre sporhunder.
Jegerprøveeksamen blir ivaretatt av viltnemndssekretæren. Både teorikurs og obligatoriske kurs gjennomføres i regi av skolen eller jeger- og fiskerforeningen. Sekretæren tar direkte kontakt med disse når det er behov for eksamen. Man ser ikke noe behov for lokal utlysing av eksamenstidspunkt.

3.3. Organisering av viltområder

Når det gjelder storvilt, har man oppnådd brukbar organisering av viltområder, mens det kan være noe dårligere på småviltsida. Det er imidlertid god tilgang på å få kjøpt småviltjaktkort i Haltdalen, og man ser det i øyeblikket ikke som en av mest prioriterte oppgavene å bedre organiseringen av viltområder.

3.4. Opplysningsarbeid

Man mener at de fleste finner fram til viltnemnda eller medlemmer av den i Holtålen hvis de har behov for det. Det er imidlertid sannsynlig at viltnemnda i stor utstrekning forbindes med elgjakt. Det holdes et åpent møte i året, hvor en av postene alltid er elgjakt. Man har imidlertid forsøkt å ta inn også andre emner. Det er vanligvis godt besøkte møter.

Holtålen viltnemnd har i 1984 utarbeidet en brosjyre omkring høsting av viltressursene i Holtålen, som er sendt alle husstander og bl.a. lagt ut på Røros-martnan. Viltnemnda har også i samarbeid med Ålen og Haltdalen fjellstyrer utarbeidet en nyere brosjyre om utnytting og verdiene i viltet i Holtålen (1986). Ut over dette har fjellstyrene i Ålen og Haltdalen utgitt en brosjyre om jakt og friluftsliv på statsalmenningene.

Det er ikke utarbeidet noen spesiell utstilling når det gjelder viltet i Holtålen. Det er et lokalt infohefte, kalt "Holtålen-info", men viltressursene har ikke blitt markedsført der. Det arbeides med infokiosk i regi av reiselivet i Ålen. Det kan være aktuell info-sted. Lokalavisa er Arbeidets rett på Røros. Viltnemnda har ingen faste rutiner for kontakt med avisa.

4. HVA KAN FYLKESMANNEN GJØRE

Fylkesmannen bør i større utstrekning bidra med faglig argumentasjon om konsekvenser ved forskjellig typer inngrep i viktige viltområder. I forbindelse med organisering av viltområder bør fylkesmannen først og fremst være en faglig støtte til viltnemndsarbeidet.

Gjennom faglige råd om tiltak langs jernbanen og med henvendelser til NSB om bedre utstyr for ettersøk ved togpåkjørsler, kan fylkesmannen bidra til å minske denne konflikten.

5. KONTAKTPERSONER

De opplysninger som har fremkommet, gjør ikke krav på å være fullstendige. De er nedtegnet i et møte i Holtålen 12.1.89, hvor følgende personer deltok:

Ivar Løberg	formann, Holtålen viltnemnd
Morten Engan	sekretær, Holtålen viltnemnd
Bjarne Skeid Venås	herredsskogmester Holtålen/Røros
Stig Stenbro	herredsagronom
Oddleif Heksem	Haltdalen fjellstyre
Bjørn Bårdstu	teknisk hovedutvalg
Atle Engan	teknisk sjef
Terje Borgos	fjelloppsynsmann
Jon Skogåstrø	Ålen fjellstyre
Jens M. Gjære	Ålen fjellstyre

KLÆBU KOMMUNE

1. VILTETS STATUS

Foruten fellingsstatistikk for hjortevilt og sett elg har ikke viltnemnda konkret kjennskap til registreringer av vilt i kommunen. Det er i Klæbu ett grunneierlag, og det er mulig at det der også føres statistikk over småvilt, men det har viltnemnda ikke kjennskap til. En del registreringer i forbindelse med småfugl gjøres lokalt i kommunen av Haftorn.

1.1. Tilstandsbeskrivelse

Hjortevilt er viktigste kjøttressurs, og det felles omtrent 60 elg. 70 av bygdas 4.200 innbyggere driver denne jakten. Bare et vald bortleies til anbud til utenbygds. Ca. 1/3 av jegerne er grunneiere, ellers er det gjerne slektninger og kjente av grunneierne. Det er diskusjon i viltnemnda om man tåler en høyere elgstamme eller ikke. Det felles vel 20 rådyr i året, men det er bare grunneierne som får anledning til å jakte, selv om de ikke de samme som elgjegerne. Det er viltnemndas oppfatning at det høstes for lite rådyr, og tildelingen er over 80. Likevel utbys det ikke rådyrjakt til utenbygds, vesentlig som et resultat av at grunneierne ønsker å bruke det sjøl. De ser ikke særlig forretning i denne aktiviteten. Det finnes hjort i kommunen.

Av småvilt er det for tida først og fremst harebestanden som kan være god. Ellers har det gått tilbake med fuglevilt. Det er fritt kortsalg i Klæbu, og det selges omtrent 300 kort, hvorav en stor andel til utenbygds. Det er viltnemndas oppfatning at i forhold til viltbestanden og områdets størrelse selges det for mange kort.

Store rovdyr er det lite av, men det finnes streifdyr av gaupe som man imidlertid mener har vært lite å se til i det siste.

Av rovfugl mener man at både fjellvåk og hønsehauk har en voksende stamme. Ørn kan sees, men ikke daglig.

Av de small rovdyrene er det lite rev. Det er en del mår, som i noen grad fanges med feller. Man mener at minkbestanden har avtatt noe i det siste, og knytter det til at det er mindre tammink i bur. Grevling er økende, men viltnemnda har få henvendelser om det. Det sees av og til oter i Nidelva.

Andefugl er det ganske bra med i Nidelva, også andre steder i Klæbu. Det selges spesielle andekort, men man har lite kjennskap til hvor mye som skytes og hvor mange som driver denne jakta.

Vilt i nærmiljø engasjerer mange. De fleste driver foring av fugl vinters tid, uten at viltnemnda har engasjert seg i det. Mange mennesker opplever også det rike fuglelivet i Nidelva hvor det jevnlig er svaner.

Klæbu har våtmarksområder som er viktig for en del vadefugl. Viltnemnda er ikke engasjert i arbeidet omkring dette. Det finnes hekkende traner.

1.2. Konflikter

Største konflikt i Klæbu mener man er et stort jaktpress av mange jegere på et lite område.

Enkelte utbyggingssaker, f.eks. Vassfjellet, har etter viltnemndas oppfatning ført til at området har et vesentlig dårligere viltområde (det sees imidlertid mye harespor rundt sialåmbakken, personlig innlegg).

Det har vært noen diskusjon omkring ferdsel, spesielt større orienteringsløp og løypeopplegg. Løypenett er ikke sendt viltnemnda, men alltid behandlet på skogbrukssida som har tatt hensyn til viltinteressene.

1.3. Hovedutfordringer

I forbindelse med kommuneplan laget i 1987 har viltkonsulenten i Sør-Trøndelag skissert punkter i handlingsplanen for Klæbu:

1. Påse at kommunens viktigste viltområder kommer med i kommuneplanen og at områdene ikke blir tatt i bruk til andre formål.
2. Revidere viltkartet etter hvert som nye opplysninger og erfaringer gjør det nødvendig.
3. Framskaffe målbare data for artenes naturgitte behov og områdets bæreevne.
4. Tilrettelegge beskatning for de arter som truer sin egen eksistens ved stadig økende stammestørrelse.
5. Utrede de ulike arters økologiske betydning i økosamfunnet.
6. Framskaffe data over skade på småfe hvor store rovdyr kan være skadevolder.
7. Framskaffe data for hjortedyr som øver et uakseptabelt beitepress på dyrket mark.
8. Sørge for at skogbehandlingen tilpasses viltets behov.
9. For at viltet skal få den økonomiske, ressursmessige og kulturelle betydning det bør ha i kommunen, bør det drives en generell informasjon på ulike nivå. De viltnemndsmedlemmene som var på møtet, kunne ikke huske eller gå god for dette innspillet.

2. VILTFORVALTNINGENS ORGANISERING OG ARBEIDSMÅTE

2.1. Viltnemndsarbeidet

Viltnemnda holder 6-7 kveldsmøter i året. Skogmesteren i Trondheim og, Klæbu er sekretær i viltnemnda, og han har sitt kontor i kommunehuset i Trondheim. Post går delvis til formannen og delvis til sekretæren, og foreløpig har man litt uklare linjer når det gjelder oversendelse av post. Post som kommer til sekretærens kontor, journalfø-

res ikke ved skogkontoret. Den arkivnøkkel som tidligere er sendt ut til viltnemndene, passer ikke. Viktig post tas med til møtet, og av og til kopieres post til utsending før møtet.

De fleste fagrapporter forblir enten hos formannen eller sekretær og behandles vanligvis ikke i viltnemndsmøtene. Viltnemnda abonnerer ikke på egne fagblad. Medlemmene holder imidlertid i stor grad fagblad enten privat eller i den institusjonen de arbeider.

2.2. Andre samarbeidspartnere

Viltnemnda har ikke rutiner hvor de samarbeider med andre nemnder eller utvalg i kommunen. Det er også lite samarbeid mellom grunneierlaget og viltnemnda, eller til de ideelle organisasjonene. Det finnes i Klæbu en jeger- og fiskerforening, og en utveksling av erfaringer har man ved at viltnemndsmedlemmene er medlemmer i jeger- og fisker- foreningen, og også at grunneierlaget er representert i viltnemnda.

Man har bra kontakt med skogetaten ved at en ansatt ved skogkontoret er sekretær i viltnemnda.

I forbindelse med jegerprøven har viltnemnda kontakt med skolen.

3. VILTFORVALTNINGENS HOVEDOPPGAVER

3.1. Vilt i arealplanen

Den kommuneplan som ble laget i desember -87, har en arealdel. Den skal revideres innen 1990. Man tar da sikte på et felles kart for naturforvaltning. For utarbeidelse av den planen man har, har man hatt viltområdekartet som grunnlag, og alle de viktige viltområdene har blitt forbudsområder. Man føler at man må løsne noe på denne strenge holdningen i ravisjonen.

I den perioden kommuneplanen har virket, har ingen reguleringssaker eller enkelttilfeller av spredt bebyggelse blitt oversendt viltnemnda for uttalelse. Dette kommer av at alle de gode viltområdene ble tatt hensyn til i kommuneplanen, og planleggeren for Klæbu kommune mente da det ikke skulle være nødvendig med en ny uttalelse fra viltnemnda. Sakene er imidlertid alltid oversendt til landbrukskontoret, og man har fra landbrukskontoret også fått ansvar for å ivareta viltets interesser.

Viltnemnda er av den oppfatning at viltområdekartet er for dårlig og at det ikke sier ifra om de gode viltområdene. Det vil være behov for en oppdatering av kartet og prioritering av de viktigste viltområdene foran revisjonen av kommuneplanen. Det har foreløpig ikke vært diskutert et samarbeid mellom viltnemnda og landbruksetat om å ut arbeide felles innspill når det gjelder viktige viltområder.

Kommunen er med på å utarbeide en vannbruksplan for Nidelva, hvor det er nedsatt en gruppe som også skal ivareta viltinteressene. Viltnemnda kjenner til arbeidet, men har ikke blitt involvert, forespurt eller selv tatt initiativ til innspill.

Når det etter hvert utarbeides nye planer for skogbruket, tar man sikte på at hver enkelt driftsplan tar med en viltbeskrivelse. Det skal utarbeides en skogsveiplan for bygda, men foreløpig har man ikke tenkt på at viltnemnda skal være med i uttalelse om veivalg. Fra skogbrukshold ble det pekt på at under behandling ved skogbruksetaten tar man i stor grad hensyn til gode viltområder.

3.2. Hjortevilttforvaltningen og jegerprøven

Sekretæren har i liten grad virket som saksforberedere til viltnemndas møter. Når det gjelder tildeling av fellingstillatelser, har dette blitt tatt direkte opp på møtet. Det er ikke invitert til innspill ifra grunneierne, men det er grunneiere med i viltnemnda. Man skal nå ta initiativ til et slikt møte. Det har vært en god del klager i forbindelse med tildelingen, og man forventer at et slikt møte skal ta vekk noe av klagemengden.

Ettersøk av skadet vilt er i vesentlig grad ivaretatt av viltnemndas formann, som ikke har noe problem med å skaffe hund.

Et av medlemmene i viltnemnda har hatt kurs når det gjelder dokumentasjon av rovviltskader på bufe. Han har til nå hatt en utrykning.

Viltnemndas sekretær tar seg av jegerprøveeksamen som averteres en gang i Klæbu-stikka.

3.3. Organisering av viltområder

For elg har man i Klæbu nå 13 vald. Man mener at det vanskelig kan oppnås mer med en bedre organisering. Man etterlyser imidlertid et større samarbeid over kommunegrensene.

Klæbu er også bra organisert når det gjelder salg av småviltkort, da man har ett grunneierlag for hele Klæbu som selger kort for to områder.

3.4. Opplysningsarbeid

Man mener at viltnemnda er relativt godt kjent dersom man spør etter noe med elgforvaltning. Det er mindre kjent at de arbeider med andre viltarter.

Trønderbladet er det mest benyttede lokalblad, men man har ingen spesielle kontakter for å få inn stoff ifra viltnemnda.

Klæbu-stikka kommer tre ganger i året, og viltnemnda har benyttet den til annonse for jegerprøven.

Det er ikke laget noen informasjonsfolder eller utstilling når det gjelder viltet i Klæbu. Foreløpig har man ikke hatt noe utspill i forbindelse med Klæbu-dagene.

4. HVA KAN FYLKESMANNEN GJØRE

Det føles størst behov for å få til et revidert viltområdekart som kan brukes som innspill, bl.a. til revisjon av kommuneplanen.

Fylkesmannen bør også ta initiativ til et regionalt samarbeid mellom nærliggende kommuner når det gjelder hjortevilltforvaltningen.

5. KONTAKTPERSONER

Opplysningene som har kommet fram, gjør ikke krav på å være fullstendige. De er nedtegnet i et møte i Klæbu 27.1.89, hvor følgende personer deltok:

Kjell Dragsten	Klæbu viltnemnd
Sivert Aune	Klæbu viltnemnd
Håvard Huseby	sekretær for viltnemnda
Kjell Nygård	herredsskogmester for Trondheim, Klæbu og Malvik
Svein Gunnes	teknisk sjef, Klæbu kommune
Geir Magne Sund	planlegger, Klæbu kommune
Ingeborg Grendstad	Klæbu formannskap

MALVIK KOMMUNE

1. VILTETS STATUS

Det finnes fellingsstatistikk for hjortevilt og sett elg-skjema brukes. Ut over dette er det ikke systematiske registreringer over viltet og hvem som drar nytte av det. Det føres sannsynligvis statistikker på Meråker Bruk og Statens Skogers eiendom, men uten at viltnemnda har kjennskap til det.

1.1. Tilstandsbeskrivelse

Av hjortevilt er elg viktigste viltart, og siste år ble det felt 47 dyr. Ca. 35 personer driver elgjakt. Foruten de 6 dyrene på Meråker Bruk er det bare innenbygdsboende og grunnelere som får drive jakta. Man betrakter størrelsen på elgstammen som omtrentlig i balanse med vinterbeitet, selv om man ikke har hatt beiteregistreringer. Det ble i fjor felt 37 rådyr. Det er også i vesentlig grad grunnelerne som utnytter denne jakta, men noe omsettes i et område som disponeres av Malvik jeger- og fiskerforening. Etter viltnemndas oppfatning kan det høstes mer rådyr. Grunnelerlaget har diskutert utnyttelsen av rådyrstammen og eventuelt utleie, men uten at det har kommet til noe utbud.

Av småvilt har man først og fremst skogsfugl og hare, men også noe rype. Presset for å få kjøpt småviltkort på arealene er stort, og man regner med at omtrent 300 personer driver småviltjakt. Det omsettes småviltkort både på Statens grunn, på Meråker Bruk og i grunnelerlaget. Et område som disponeres av Malvik jeger- og fisker-forening selger jaktkort fritt. Det er mest innenbygdsboende som utnytter småviltjakta. Grunnelerlaget har nylig åpnet jakt på sine områder med et svært begrenset salg. Man mener at det er svært dårlige bestander av skogsfugl. Det er derimot bra med hare. Grunnelerlaget omsetter også egne andekort. Det er bra bestander av ender, først og fremst stokkender, og svært mange er interessert i å drive denne jakta uten at man kan antyde tall. Det fins også canadagås hekkende i kommunen.

Av store rovdyr var det vanlig med streifdyr av gaupe tidligere, men nå er den sjelden. Det har også vært streifdyr av jerv.

Av små rovdyr er det for øyeblikket en svært liten bestand av rev. Derimot har det vært mye mår, som beskattes ganske hardt av først og fremst ungdommer som setter ut feller. Gjennom denne aktiviteten har man også satt radiosender både på mår og rev under bistand fra Overskau, Viltforskningen. Det har etter hvert blitt en stor bestand av greving som har ført til problemer for hager og søppelkasser. Viltnemnda har skutt treskadegreving. Oter finnes.

Av rovfugl ser man lite ørn. Det er derimot bra bestander både av hønsehauk og fjellvåk, og man kjenner til at det finnes hekkende hubro.

Viltnemnda kjenner ikke til viktige våtmarker foruten strandområdene. Fugletilholdet er større på andre sida av fjorden.

Vilt i nærmiljø opptar folk og de fleste har fuglebrett og setter opp fuglekasser. Hverken viltnemnda eller andre lokale organisasjoner har engasjert seg i dette.

Kråker og skjærer utgjør en stadig voksende bestand.

1.2. Konflikter

Største konflikt har man i forhold til mange og store orienteringsløp. Tidligere hadde man kontakt med idrettslaget, hvor man diskuterte terminlista, men det har man ikke nå. Viltnemnda har forsøkt å få til et samarbeid både for å få et 14 dagers opphold i mai/juni som er viktigste hekketid, og for å diskutere poster når det gjelder turorientering. Det har vært dårlig respons.

Et annet større konfliktområde er kollisjoner mellom elg og rådyr på E6. Spesielt har den nye motorveien ført til økte påkjørsler, og i løpet av dette året er det kjørt ihjel 9 rådyr på en svært kort strekning straks etter tunnelen. Disse momentene ble påpekt i forbindelse med bygging av motorveien, men uten at det har ført til iverksetting av tiltak. For øyeblikket arbeider man sammen med Trondheim viltnemnd for å komme fram til tiltak.

Det er litt skade av elg på innmark, og det ble i fjor tildelt 2 skadedyr før jaktstart. De ble ikke felt.

Man føler at det er få konflikter mellom viltet og utbygging i utmarka.

1.3. Hovedutfordringer

Malvik har foreløpig ikke gjort noe tekstlig innspill til kommuneplanen, men på møtet ble det skissert følgende to hovedutfordringer:

1. Finne forebyggende tiltak langs E6 for å hindre de mange kollisjoner mellom bil og elg og rådyr.

2. Sørge for at viltinteressene blir ivaretatt i kommuneplanarbeid.

2. VILTFORVALTNINGENS ORGANISERING OG ARBEIDSMÅTE

2.1. Viltnemndsarbeidet

Viltnemnda holder 3-4 kveldsmøter i året. Man har engasjert sekretær som er ansatt i NSB. Han har viltnemndssakene hjemme.

Post kommer delvis til formann og delvis til sekretæren. Det føres ikke kontinuerlig postjournal, og foreløpig har man ikke arkiv etter tema. Man kjenner ikke til noen arkivnøkkel som er sendt ut for bruk av viltnemnda. Fagrapporter som er sendt ut er vanligvis ikke diskutert i viltnemnda, og foreløpig lagres de hjemme hos viltnemnds formannen. Viltnemnda abonnerer ikke på noe fagblad.

2.2. Andre samarbeidspartnere

Det er ikke formalisert noe samarbeid med andre kommunale nemnder eller utvalg.

Viltnemnda har samarbeid med Melhus jeger- og fisk når det gjelder jegerprøven, og et samarbeid om felles møte om elgforvaltningen. Det finnes ikke lokalt naturvernlag eller ornitologisk forening. Det er derimot 4H og hagelag, men uten at viltnemnda har hatt noe samarbeid. Viltnemnda hadde tidligere et bra samarbeid med Malvik idrettslag når det gjelder opplegg for orienteringsløp, men nå er det liten kontakt.

3. VILTFORVALTNINGENS HOVEDOPPGAVER

3.1. Vilt i arealplanen

Man har kommet i gang med kommuneplanarbeidet, og man regner med å ha et forslag ferdig til arealdel like over sommerferien og godkjent rundt nyttår. Det var usikkerhet om de forskjellige sektorene var bedt om å komme med innspill til arealdelen. Landbruket har kommet med et innspill, mens viltnemnda hverken har gjort innspill eller var kjent med noe skriv om innspill. Det har derfor heller ikke vært noen diskusjon i viltnemnda om innspill til kommuneplanen eller om en prioritering i forhold til det viltområdekartet man har. Foreløpig har viltområdekartet ikke vært brukt på viltnemndsmøte. Malvik har generelt hatt en meget streng holdning til hyttebygging og stort sett sagt nei. Det har derfor ikke vært aktuelt med saker som har blitt sendt viltnemnda i den senere tid. Det skjer derimot noe når det gjelder spredt boligbygging. Viltnemnda har ikke fått saker til uttalelse, men føler heller ikke at det foregått bygging i hva de betrakter som viktige viltområder. Man var usikker på om teknisk etat har viltområdekartet, eller om det brukes.

Man er nå i gang med et nytt opplegg for å utarbeide driftsplaner for skogbruket, bl.a. i Malvik. Det er meningen at det skal være takst til sommeren, og at det i denne forbindelse vil bli jobbet med hvordan vilthensyn kan bli innarbeidet i den enkelte driftsplan. Viltområdekartet har foreløpig ikke vært noe hjelpemiddel for skogbruket i forbindelse med driftsplanlegging. De få skogsveier som har vært bygget i Malvik, har ikke vært til uttalelse i viltnemnda, og man tror heller ikke at viltområdekartet har vært brukt aktivt i den forbindelse.

3.2. Hjorteviltforvaltningen og jegerprøven

Fellingstillatelser gis direkte i viltnemndsmøte. På Meråker Bruk og Statens grunn bruker man tidligere års tildelinger som grunnlag, mens det sendes søknad fra grunneierlaget hvert år. Det er ingen klager.

Ettersøk av skadet vilt gjøres av det medlem i viltnemnda som er i nærheten av skadestedet. Det har vanligvis ikke vært problem å skaffe hund til ettersøksarbeid.

Jegerprøveeksamen tas hånd om av sekretæren. Dette gjøres i nært samarbeid med Malvik jeger- og fiskerforening, hvor sekretæren er medlem. Jegerprøven tas som valgfag i ungdomsskolen, og hvor sekretæren har kontakten. Siste år ble det utdannet 115 stk. i Malvik, noe som betraktes som et stort antall i forhold til Malviks innbyggere.

To fra viltnemnda og en fra det lokale sau- og geiteavislaget har vært på kurs for å kunne dokumentere skader på husdyr forvold av store rovdyr. Det var ingen utrykninger i fjor.

3.3. Organisering av viltområder

Det er i kommunen 3 storviltvald: et grunneierlag, Statens grunn og Meråker Bruk. Det er ikke mer å hente på valdstrukturen. For småvilt selges det nå kort på mesteparten av alle disse tre områdene, og det er lite å hente ved en ytterligere organisering for utbudet av småviltjakt.

3.4. Opplysningsarbeid

Man mener at viltnemnda er relativt godt kjent selv om den ikke står i noen telefonkatalog.

Det utgis en lokalavis som heter Malvik Bygdablad, hvor bl.a. jegerprøveeksamen averteres. Vanligvis står også tildelingene og resultatene av elgjakta. Viltnemnda har ikke bevisst forsøkt å bruke bladet til informasjonsaktivitet om viltet i kommunen.

Viltnemnda har for første gang arrangert et åpent møte, hvor tema denne gang var elgjakt. Det kom 60 personer. Dette var et samarbeid med Malvik jeger- og fiskerforening.

Det er ikke utarbeida noen egen informasjonsfolder om vilt i Malvik. Det arrangeres med jevne mellomrom Hommelvik-dagene, hvor bl.a. Malvik jeger- og fiskerforening deltar. Viltnemnda har ikke deltatt.

4. HVA KAN FYLKESMANNEN GJØRE

Fylkesmannen bør komme med faglig tilrådninger hva som kan gjøres for å bedre småviltbestandene, først og fremst skogsfugl. Fylkesmannen bør bidra til at rutinene når det gjelder hensyntagen til viltet i forbindelse med orienteringsløp blir ivaretatt godt på lokalt plan.

5. KONTAKTPERSONER

Opplysningene som har fremkommet, gjør ikke krav på å være fullstendige. De er nedtegnet i et møte i Malvik 13.3.89, hvor følgende personer deltok:

Olav Forslund	formann i viltnemnda
Per Erik Berntzen	sekretær i viltnemnda
Rolf Brovold	kommuneplanlegger
Sverre Esten Fossen	viltnemnda og grunneierlaget
Per Svee	skogbruksetaten

MELDAL KOMMUNE

1. VILTETS STATUS

Foruten fellingsstatistikk for hjortevilt og sett elg-skjemaene har viltnemnda liten systematisk oversikt over andre bestander og bruken av dem. De siste fem år er det foretatt beltereglstreringer med tanke på vilterbeite for elg.

1.1. Tilstandsbeskrivelse

Hjortevilt er viktigste kjøttressurs, og i 1988 ble det skutt 205 elg. 170 av Meldals 4.400 innbyggere driver denne jakta. Det er i hovedsak grunneiere eller venner av grunneiere som deltar. På den delen som Statens skoger har er det ca. 50 % utenbygds som jakter. Tilbudene går stort sett på kilospris. Både avskytningen av elg og elgbestanden har økt kraftig, og man regner at det for øyeblikket er for store stammer i Meldal. Deler av vinterområdene er sterkt overbelastet ifølge beltereglstreringene. Dette gjelder særlig deler av østsida av dalen. På vestsida er det noe bedre beiteforhold. Totalt sett mener viltnemnda at stammen nå er noe for stor, og at det bør bli færre overvintrende dyr.

Avskytningen av hjort i 1987 var på 67 dyr. Det er stort sett de samme grunneierne som jakter hjort som har elg. Også her er det noe konsentrasjoner vinters tid som fører til skade. Fellingsprosenten er imidlertid lav, ca. 50, så mulighetene for å ta ut flere hjort er til stede.

I 1988 ble det skutt 62 rådyr. Tildelingen følger stort sett elgvalda og det er bare innenbygds jegere som jakter. Det synes å være liten vilje til å utnytte rådyrjakta, og etter viltnemndas mening bør man kunne høste adskillig mer. Man har ingen tellinger, men det er svært mye rådyr. Den tidlige bukkejakta brukes lite.

Man mener at de store foryngelsesflatene som det var mest av i 60-åra ga grunnlag for veldig høy elgstamme. Det vil arealmessig utgjøre en mindre del i 80-åra, og man kan derfor ikke vente så stor mattilgang for elgen vinters tid som tidligere.

Av småvilt er det først og fremst rype som er attraktivt. Man regner med at rundt 400 jegere utnytter denne jakta. Det averteres småviltjakt, og det er fritt kortsalg. Det er ett grunneierlag som utgjør hele Meldal som er delt opp i seks jaktområder. Det vil vanligvis ikke være vanskelig å få kjøpt kort. Man har ikke oversikt over hvor mye rype som felles. Det er for tida til dels dårlig skogsfuglbestander, og man har derfor begrensa jakta til 10 dager. Man registrerer noe bedring i bestandene. Det er meget gode harebestander, men de utnyttes relativt lite.

Det er svært mye ender, også noe grågås. De utnyttes lite i jaktsammenheng.

Av store rovdyr er det gaupe som streifer gjennom området oftest. Det kan også forekomme streif av bjørn og jerv.

Av små rovdyr har det vært lite rev, men den er i oppgang. Det er mye mår, og det drives en del fellejakt p.g.a. verdien i skinna og for jakta sin del. Det er bra bestander av mink, men man mener at det er noe minking i forhold til tidligere år. Grevlingbestandene har økt, men foreløpig er det ikke registrert særlig problemer.

Av rovfugl er det først og fremst gode bestander av kongeørn, og det er registrert flere hekkeplasser. Man mener at det er noe ulovlig trafikk i forbindelse med reirplassene. Fjellvåken har vist en solig oppgang, men hønsehaukbestanden er stabil.

Det finnes viktige våtmarker i Meldal, og noen er vernet. Viltnemnda har ikke vært involvert i dette arbeidet. Man finner hekkende traner i kommunen.

Viltet i nærmiljø er viktig for de fleste og alle har fuglebrett. Det er stor omsetning av solsikkefrø. Hverken viltnemnda eller andre organisasjoner har engasjert seg i dette arbeidet.

Det er svært mye kråke og ravn, og alt for mye måker i fjellet.

1.2. Konflikter

Største konflikten er elgbeite på skog, og i enkelte områder har man sluttet å plante furu, fordi den blir spist opp av elgen. Det er også en god del belting på gran i enkelte områder. For disse områdene er det nødvendig at vinterstammen av elg blir mindre.

Det er noe beiteskader av hjort på innmark, først og fremst på kålrot og slått. Det kan være 5-6 henvendelser pr. år i forbindelse med slik skade, og man praktiserer skadefelling på kvote litt før jakta.

I trafikken kan påkjøres 3-4 elger eller hjorter årlig, men uten at det betraktes som noe stort problem i forhold til de bestander man har.

I Meldal har det foreløpig vært lite konflikter mellom arealbruk til f.eks. hyttebygging og ivaretakelse av gode viltområder.

1.3. Hovedutfordringer

I forbindelse med innspill til kommuneplanen har viltnemnda ført opp følgende målsetninger for viltforvaltningen i kommunen 1989-2000:

1. **Bevare viltets viktigste leveområder i kommunen. Områder som er av vesentlig betydning for viltet, som kalvingsområder, hekkeområder, beite- og oppvekstområder, spillplasser m.v. må vernes mot tiltak som er til skade eller ulempe.**

2. **Opprettholde balanse mellom størrelse på viltstammene, skadeomfang og leveområdenes bæreevne.**

3. Bedre organisering og utnyttelse av jakta, slik at produksjon og produksjonspotensiale hos våre jaktbare dyrearter blir bedre utnytta.

4. Redusere de negative faktorers virkning på viltet og viltets leveområder.

5. **Innarbeide viltinteressene i skogbrukets driftsplaner.**

6. **Arbeide for økt samarbeid og informasjon med andre sektorer/etater, samt bedre administrative rutiner.**

På møtet ble punktene 1, 2, 5 og 6 prioritert foran de andre.

2. VILTFORVALTNINGENS ORGANISERING OG ARBEIDSMÅTE

2.1. Viltnemndsarbeidet

Viltnemnda holder 4-5 kveldsmøter i året. Sekretærarbeidet ivaretas av formannen som er bonde. Han leier noe hjelp til fotostatkopiering og annet rutinearbeid.

Posten blir ikke journalført, og det er ikke lagt opp noe godt arkiv med egen nøkkel. Alle saker refereres på viltnemndsmøte, ellers brukes telefonen en god del til å orientere andre medlemmer. Det er ikke lagt opp noen faste rutiner hvordan større fagrapporter skal behandles, men det blir som oftest referert på møte. Viltnemnda abonnerer på "Jakt og fiske", som holdes av formannen. Man mener ellers at viltnemnda er noenlunde godt faglig orientert gjennom den sammensetning som den har.

2.2. Andre samarbeidspartnere

Det er ikke noe formelt samarbeid eller informasjonsrutiner i forhold til andre kommunale utvalg eller nemnder. Det er god kontakt til teknisk etat som også har vært behjelpelig med å lage gode viltområdekart.

Det er en del kontakt med landbrukskontoret, og skogbruket har også vært kalt inn til møte for å diskutere elgbeitesituasjonen.

Det er noe kontakt til grunneierne ved at man har møte med formennene i jaktlaga.

Det er kontakt til den lokale jeger- og fiskerforeningen i forbindelse med jegerprøven, men også ved at medlemmer i foreningen er med i viltnemnda.

Av andre frivillige organisasjoner finnes 4H og hagelag, men uten at viltnemnda har hatt noe samarbeid med dem.

Det har vært noe kontakt med skolen når det gjelder jegerprøven som valgfag, og også litt om beiteregistreringer.

3. VILTFORVALTNINGENS HOVEDOPPGAVER

3.1. Vilt i arealplanen

Man forventer at kommuneplanen for Meldal skal sluttbehandles i løpet av sommeren. Teknisk etat tar behandlingen av arealdelen, og man har innspill fra alle sektorer. Det har vært 2-3 fellesmøter hvor viltnemndas formann har vært med. Det er utarbeidet et viltkart for Meldal, som i hovedsak peker på hva som er viktige områder for elg og hjort. De avgrensa områdene utgjør en ganske stor del av kommunens areal, og det er ikke gjort forsøk på å

prioritere i viltnemnda med tanke på kommuneplanbehandlingen. Det er ennå mulighet for innspill i forbindelse med arealdelen, men det skal være inne før 14. mars.

For Meldal er det omtrent 4-5 reguleringsplaner og 10-15 enkeltsaker pr. år. Disse sendes stort sett til viltnemnda for uttalelse som i hovedsak behandler dem på møte. Teknisk etat har ikke hatt vilt- områdekartet for nå i forbindelse med kommuneplanarbeidet. Viltnemnda er ganske godt fornøyd med hvordan viltinteressene har fått gjennomslag, og ved 2-3 anledninger har man fått forandret arealdisponeringen av hensyn til viltet.

Det er ikke utarbeidet driftsplaner for skogbruket i Meldal, men man står i startgropa med å gjøre det nå. Det satses da på å få inn noen generelle sider om hvordan man kan ivareta vilthensyn. Foreløpig har viltområdekartet ikke vært tilgjengelig ved landbrukskontoret. Det er dermed heller ikke brukt i forbindelse med driftsplanlegging i skogbruket, nydyrking eller bygging av driftsveier. Viltnemnda har heller ikke hatt innspill i denne sammenheng.

3.2. Hjorteviltforvaltningen og jegerprøven

Tildeling av fellingstillatelser foregår etter tidligere søknader, og det må bare søkes dersom man ønsker en forandring i forhold til tidligere. Søknader behandles direkte på møtene. Søkerne får stort sett det de vil ha, og man har ingen klager.

Oppgaver og statistikk, ettersøk av skadet vilt og jegerprøveeksamen ivaretas av formannen og sekretæren (samme person).

Et medlem i viltnemnda har vært på rovviltkurs og lært dokumentasjon av skader påført husdyr av rovvilt. Foreløpig ingen utrykninger.

3.3. Organisering av viltområder

Det er i Meldal 17 vald for storvilt, og man syns man har en bra valdstruktur. Det er et grunneierlag i Meldal, og det selges småviltjaktkort over størsteparten av områdene. Viltnemnda ser derfor lite behov for aktivt arbeid med ytterligere organisering.

3.4. Opplysningsarbeid

Viltnemnda er noenlunde godt kjent gjennom mangeårig formann og sekretær. Det finnes en lokal telefonkatalog, men viltnemnda er ikke oppført der. Sør-Trøndelag er lokalavisa som de fleste husstander har. Det er liten direkte kontakt til denne fra viltnemnda, foruten det jeger- og fiskerforeningen averterer i forbindelse med jegerprøven.

Det utgis et blad fra kommunen som heter "Meldalingen", som sendes alle husstander 4 ganger pr. år. Viltnemnda har ikke brukt det til informasjon om viltet.

Det er ikke utarbeidet noen brosjyre om viltet i Meldal, og selv om det arrangeres bygdedager har ikke viltnemnda deltatt. Det har vært noe om utmark fra landbrukskontoret.

4. HVA KAN FYLKESMANNEN GJØRE

Fylkesmannen bør bidra med faglig hjelp når det gjelder uttalelser til arealdisponering.

Fylkesmannen bør bistå med å få til ordentlig arkiv.

Fylkesmannen bør sørge for raskere ekspedering av resultatene fra sett elg-skjema tilbake til viltnemnda.

5. KONTAKTPERSONER

Opplysningene som har fremkommet, gjør ikke krav på å være fullstendige. De er nedtegnet i et møte i Meldal 15.2.89, hvor følgende personer deltok:

Johan Vaula	formann og sekretær i viltnemnda
Bjørg Furuhaug	viltnemnda
Birger Snuruås	viltnemnda
Andreas Kalstad	viltnemnda
Ragnar Grefstad	landbrukskontoret
Sveln Berg	landbrukskontoret
Ellert Halvorsen	Meldal kommune
Geir Ove Storstein	formannskapskontoret

MELHUS KOMMUNE

1. VILTETS STATUS

Foruten fellingsstatistikk for storvilt og bruken av sett elgskjemaene har viltnemnda lite registreringsmateriale å bygge på når det gjelder viltet i kommunen. Man kjenner til at fylkesmannen og Økoforsk har en del registreringer i forbindelse med canadagås, og at det foregår noe registreringer i forbindelse med vannplan for Gaula, men viltnemnda er lite involvert i dette. Det er sendt ut spørreskjemaer til grunneierlagene om solgte småviltkort og rådyrkort, felt småvilt, bestandssituasjonen m.m.

1.1. Tilstandsbeskrivelse

Hjortevilt er viktigste kjøttvilt, og i 1987 ble det felt ca. 140 elg. 300 av kommunens 13.000 innbyggere driver elgjakt, og det er vesentlig grunneiere som driver denne jakten. Hjortejakt drives av de samme grunneierne, men det felles foreløpig bare 10-20 dyr. Man mener at både elg- og hjortestammen kan være sånn noenlunde i balanse med hva som kan tåles av hensyn til skadeomfang. I gode år skytes det rundt 100 rådyr i kommunen, men man er av den oppfatning av rådyrstammen utnyttes dårlig og at avskytningen kunne dobles. Man har liten oversikt over hvem som jakter rådyr og hvor mange det er. Det er ikke organisert utleie av rådyrjakt. Bukkejakta brukes noe, men det felles svært få i denne perioden. For de deler som ligger nær tettbebyggelsene, kan det være vanskelig å øke muligheten for jakt p.g.a. generell motstand i den ikke jaktende del av befolkningen mot utøvelsen og spesielt mot bruk av hund.

Av småvilt er det en meget bra bestand av hare, oppgang i skogsfugl og man har en del rypeterreng. Det er 25 grunneierlag i Melhus, hvorav 20 selger jaktkort. Det er enkelt å få kjøpt jaktkort i Melhus kommune også for utenbygds. Man har i dag ikke oversikt over hvor mange som benytter denne jakten eller fellingstall, men man mener at ved henvendelse til grunneierlagene burde det være noenlunde lett å få en slik oversikt.

Canadagås har etter hvert blitt en litt spesiell ressurs, og grunneierlaget har organisert kortsalg. Sist høst ble det solgt 20 kort 300 kr. Avskytingen har variert en del de få åra den har blitt drevet. Man er av den oppfatning at det er en økende canadagåsbestand og et økende antall hekkende i Melhus kommune. Andejakta er lite utnytta, og i øyeblikket selges det ikkee spesielle andekort. Det drives en del utsetting av holker for ender, og man har inntrykk av at det kanskje er spesielt litt yngre jegere som utnytter denne form for jakt. Til visse årstider er det store mengder kortnebbgås på trekk som delvis kan gjøre stor skade på innmark.

Store rovdyr er det lite av i Melhus, men man har streifdyr både av bjørn og gaupe. Man har inntrykk av at gaupebestanden har minket.

Av mindre rovdyr er det lite rev, men man registrerer en oppgang. Det er bra bestand av mår, og det fanges en del av aktive fangere som kan ta opptil 5-6 mårer i sesongen. Bestanden av grevling er sterkt økende, spesielt i tettbebyggelsen. Viltnemnda har ikke sett det som noe stort problem, med unntak av de vanskelighetene den forvolder i pelsdyrfarmer.

Av rovfugler finnes det kongeørn som har kjent hekkeplass. Det er en økende bestanden av både fjellvåk og hønsehauk, og man kan også se noen av falkeartene.

Vilt i nærmiljø vies stor interesse, og de fleste driver med vinterforing, enten med fuglebrett eller fuglenek. Viltnemnda har ingen henvendelser på dette, og man er av den oppfatning at dette klarer nok folk sjøl.

1.2. Konflikter

Hovedkonflikten gjelder gåseskader på innmark. Det har ved et par anledninger vært spesielt kortnebbgås under trekk som har voldt problemer. Dette kan variere svært etter hvordan forholdene er på den årstid trekket foregår. Canadagås har også noen steder ført til skade, og det er flere som synes at man nå har nok canadagås. Det er foreløpig ikke foretatt noen skadefelling av canadagås.

I forhold til jord- og skogbruk er det i øyeblikket få skader av hjortevilt. Det kommer imidlertid opp en økende mengde contortafuru. Det kan se ut som om denne har spesielt lett for å bli utsatt for feleskader fra hjort og rådyr, og man er litt spent på hvordan dette vil virke i forhold til beiteskader vinterstid når plantene blir større.

Viltnemnda betrakter det som lite konflikt mellom trafikk og hjortevilt og konflikter mot annen arealbruk i kommunen.

1.3. Hovedutfordringer

I et utkast til innspill til kommuneplanen har nemnda foreslått følgende arbeidsoppgaver:

1. Arbeide for at de viktigste viltområder ikke blir tatt i bruk til andre formål.
2. **Revidere og ajourføre kommunens viltbiotopkart etter hvert som nye opplysninger og erfaringer gjør det påkrevet.**
3. **Ved hjelp av beiteregistreringer få kartlagt aktuelle vinterbiotopers bæreevne og finne balanse for størrelse av elgbestanden kontra skogproduksjonen.**
4. Sørge for at hjorteviltbestanden står i rimelig forhold til beitepress på dyrka mark.
5. Arbeide for en fornuftig utnytting av hjorteviltbestanden, bl.a. gjennom aktivt arbeid på påvirkning av jaktområdenes størrelse og utforming.
6. **Informasjon om viltet som ressurs både økonomisk og rekreasjonsmessig i kommunen.**

Under møtet ble punktene 2, 3 og 6 betraktet som de viktigste.

2. VILTFORVALTNINGENS ORGANISERING OG ARBEIDSMÅTE

2.1. Viltnemndsarbeidet

Viltnemnda har ca. 5 kveldsmøter i året. Sekretæren er bonde. Det er ingen journalføring, men posten legges i et arkiv etter egen arkivnøkkel. Det er behov for en opprydding.

Viktige saker mangfoldiggjøres og sendes ut til medlemmene. Fagrapporter sendes ikke medlemmene, men kan refereres på viltnemndsmøtene. Viltnemnda holder ingen fagtidsskrifter. Mange av medlemmene vil likevel ha aktuelle tidsskrifter privat.

2.2. Andre samarbeidspartnere

Viltnemnda har ikke formaliserte rutiner når det gjelder samarbeid med andre nemnder eller utvalg i kommunen. Man har ikke hatt noen møter med f.eks. teknisk etat, men relativt god kontakt til jord- og skogbruksetatene idet sekretæren er knyttet til landbrukskontoret.

Det er ingen formell kontakt til andre organisasjoner. Flere medlemmer i nemnda er imidlertid også medlemmer i grunneierlag og jeger- og fiskerforeningen. På den måten holdes en gjensidig orientering.

I Melhus finnes det ikke ornitologisk forening eller naturvernforening, men det er en aktiv 4H-klubb og hagelag.

Viltnemnda har hatt noe kontakt mot samferdselssida når det gjelder skilting av veier for å unngå påkjørsler vinterstid. Man har inntrykk av det er en ganske tung prosedyre å få til skilting.

Viltnemnda har ingen spesiell kontakt mot skoleverket, og den kontakt som er når det gjelder jegerprøven som valgfag skjøttes av jeger- og fiskerforeningen.

3. VILTFORVALTNINGENS HOVEDOPPGAVER

3.1. Vilt i arealplanen

Ansvarlig for fremdriften i kommuneplanarbeidet er rådmann og formannskap. Foreløpig er ikke viltnemnda bedt om å sende bidrag, men det er utarbeidet er forslag til tekstdel. For arealdelen har man tenkt å basere seg på viltområdekartet. På landbrukskontoret har man arbeidet med et utkast, og man har også bedt om å få møte med kommunen for å diskutere innspill og prosedyrer. Det har man foreløpig ikke hatt. Det er diskutert samarbeid mellom landbrukskontoret og viltnemnda om plassering av viktige viltområder i arealdelen, og de vil samarbeide om utkast til kommuneplan.

Når det gjelder reguleringsplaner, så tror man at alle sendes viltnemnda. Teknisk etat har viltområdekartet, men synes de er for grove til praktisk bruk. Når det gjelder enkeltsaker, har ikke viltnemnda fått de til uttalelse. Foreløpig har det vært lite konflikter mellom utbygging i utmark og viltområder.

Viltet har ikke fått egen plass i de enkelte driftsplaner i skogbruket. Det er imidlertid lagt opp til en generell informasjon om hva man bør ta hensyn til ved drift av skogen. Man tror at viltområde- kartet er lite brukt i forbindelse med skogsdrift. Viltnemnda har ikke vært inne i bildet når det gjelder planer eller anlegging av skogsveier.

Det utarbeides nå en flerbruksplan for Gaula, hvor det også skal tas hensyn til vilt. Det er flere grupper i arbeid, og forslag til plan skal være ferdig til sommeren. Viltnemnda er foreløpig ikke kommet inn i dette arbeidet.

3.2. Hjorteviltforvaltningen og jegerprøven

Når det gjelder fellingstillatelse, forberedes disse av formannen og avgjøres i møte i viltnemnda. På forhånd har rettighetshavere sendt inn forslag og man har ingen klager. Oppgaver og statistikk utarbeides av sekretæren.

Ettersøk av skadet vilt gjøres i de fleste tilfelle av formannen, men også andre medlemmer av viltnemnda. Det er ikke noe problem å få tak i gode elghunder.

Jegerprøveeksamen ivaretas av formannen.

To fra viltnemnda har vært på kurs når det gjelder å dokumentere rovviltskader. Det har vært 2-3 utkallinger pr. år, og fra sentralt hold har man også hatt med personer.

3.3. Organisering av viltområder

Når det gjelder storvilt, så har man kommet fram til brukbare enheter, og i øyeblikket er det ikke store oppgaver for en ytterligere organisering. For småvilt kan det være aktuelt i enkelte områder, men generelt er almenhetens tilgang på småviltjakt i kommunen god.

3.4. Opplysningsarbeid

Man er av den oppfatning at de fleste vet om viltnemnda og hvor man skal henvende seg. I samarbeid med skogbruket er det laget brosjyre om viltet i Melhus som bl.a. ble utlagt på landbruksdagene i Melhus.

Årlig arrangeres det et jegermøte som først og fremst er ment for storviltjegere. Dette betraktes som en god opplysningsaktivitet, og på møtene som er åpne, møter 70-80 personer.

Trønderbladet er det lokalbladet som benyttes mest i Melhus. Man har ingen formaliserte rutiner for å ha kontakt med bladet. Det benyttes til annonsering av møter, båndtvang, o.s.v.

Det er ingen aktiv kontakt mot lokalradioen.

4. HVA KAN FYLKESMANNEN GJØRE

Fylkesmannen bør støtte opp om det faglige arbeidet med viltkartet.

Fylkesmannen bør bidra med momenter i forbindelse med informasjons- og opplysningsaktivitet.

5. KONTAKTPERSONER

Opplysningene som har fremkommet, gjør ikke krav på å være fullstendige. De er nedtegnet i et møte på Melhus 24.1.89, hvor følgende personer deltok:

Ivar Hammerås	formann i viltnemnda
Arnfinn Tanem	sekretær i viltnemnda
Jostein Giesåen	herredsskogmester
Martin Vøll	herredsagronom
Bjørn Mellingsæter	viltnemda
Kolbjørn Mehlum	viltnemda

MIDTRE GAULDAL KOMMUNE

1. VILTETS STATUS

Det er god fellingsstatistikk for hjortevilt og man bruker sett elgskjemaene. I tillegg har man hvert år både antallstelling og strukturtelling på villreinen i Forelhogna. For småvilt er det gode fellingsstatistikker for fjellstyrene i Singsås, Budal og Soknedal, som også kan gi en god oversikt over de jegerne som bruker områdene. Det er ingen systematiske tellinger på småvilt, og oppgavene fra privat grunn mangler.

1.1. Tilstandsbeskrivelse

Hjortevilt er viktigste kjøttressurs, og i 1986 ble det skutt 190 elg. Man regner med at omtrent 200 av bygdas 6.000 innbyggere deltar i denne jakta. I tillegg deltar det omtrent 50 utenbygds, men det er stort sett slekt og venner av grunnelerne. Svært lite utbys på det åpne markedet, selv om man har sett at det har vært utlyst i avisa.

Det er ikke foretatt systematiske beiteregistreringer. Noen steder er det betydelig skadepress, og vinterbeitet kan være hardt nedslitt. Viltnemnda prøver å holde elgbestanden på omtrent det nivå man har nå.

Det ble i 1986 skutt 248 villrein, det aller meste av innenbygds jegere og på statsgrunn. Man regner med omtrent 30 utenbygds jegere, og noe av denne jakten averteres på private vald. På statsgrunn som disponeres av fjellstyrene omsettes bare til innenbygds. Søknadsmassen er såpass stor at ikke alle innenbygds som ønsker å jakte hvert år, får.

Midtre Gauldal har en bra rådyrstamme, men som blir lite utnytta. Det er stort sett grunnelerne som jakter, og noen grunnelerlag lyser ut rådyrjakt lokalt. Man har inntrykk at det er liten respons på utlysingene, og at iallfall

det lokale marked ikke er særlig stort. Rådyret er en ressurs som kunne vært utnytta i større grad. Det er litt bukkejakt, men ingen bruk av hund.

Hjorten øker i Midtre Gauldal, og i 1986 ble det skutt 18 dyr. Det er stort sett grunneierne som feller denne, og den blir gjerne tatt samtidig med elgjakta.

Av småvilt er rype viktigst i jaktsammenheng. Man regner med at over 2.000 jegere driver småviltjakt i kommunen, hvorav omtrent halvparten innenbygds. På statsgrunn i Budal, Singsås og Soknedal selger fjellstyrene jaktkort. Ettersporselen er stor, og i første perioden må man gå til ganske store begrensninger. Det drives noe lokal avertering. Man får stort sett gode rapporter om jaktutbytte, og årsmelding fra fjellstyrene sendes alle husstander. Rypebestanden varierer mye, men av årsmeldinger fra Singsås og Budal fjellstyrer går det frem at avskytingen i enkelte år kan være opp i 4-5.000 ryper for hvert av områdene. Det er trolig at tallet fra statsalmenningene kan tredobles for å finne tallet for hele kommunen. Det drives både skogsfugl og harejakt, men da disse vesentlig drives på privat grunn har man liten statistikk over utbyttet. Man har inntrykk at det er lite skogsfugl, men for øyeblikket svært mye hare. Det er forholdsvis lett å få kjøpt jaktkort på hare også med hund. Det er lite markedsføring, men ved henvendelse til bl.a. sportsforretninger er det muligheter for kort.

Av store rovdyr har man først og fremst faste bestander av gaupe. Man mener at det er vesentlig mindre gaupe enn for noen år tilbake, og den siste som ble skutt var i 1986. Sportegn tyder på at det kan forekomme streifdyr av bjørn i kommunen.

Av små rovdyr er det lite rødrev. Det finnes fjellrev, og det er svært mye mår. Måren er gjenstand for fangst, og enkeltfangere kan komme opp i et tiallis mår pr. år. Minken er ganske stabil, og man har inntrykk av heller nedgang enn oppgang, noe som forbindes med mindre farming av mink. Grevlingen er sterkt økende, og man kjenner til at den har forårsaket vanskeligheter i forbindelse med revfarmer hvor den tar beina av revunger. Viltnemnda har ikke hatt noen henvendelser om greving som problemdyr.

Av rovfugl har man kongeørn, og man kjenner noen få hekkeplasser. Det er meget bra bestander av fjellvåk og hønsehauk.

Det er gode bestander av ender, men de brukes lite i jaktsammenheng. Det er generelt liten stemning i kommunen for jakt så tidlig på høsten.

Det finnes noen våtmarksområder som er viktige for vadefugl, men viltnemnda har hatt lite med dem å gjøre. Man mener man har en økende hekkebestand av trane, og hekkeområdene er delvis angitt på viltområdekartet. Det drives utstrakt foring av småfugl i nærmiljøet, og de fleste husstander har foringsbrett og/eller fuglekasser. Hverken viltnemnda eller andre organisasjoner har engasjert seg i dette arbeidet.

Det er svært mye kråke. Det er ingen åpne søppelplasser, men man mener at den økende kråkemengden kan ha sammenheng med revefarmene. Det er liten aktivitet når det gjelder fangst av kråke med kråkefeller.

1.2. Konflikter

Hovedkonflikten i forhold til vilt er de mange trafikkulykker på vei og jernbane. Fra 1982 er det drept 68 dyr, hvorav ca. halvparten drektige hunndyr vinters tid. Jernbanen svarer for omtrentlig 4/5 av påkjørslene, og mesteparten langs en mils strekning i Singsås. det er tatt initiativ til et møte med grunneiere, veivesen, NSB og fylkesmannen for å diskutere tiltak.

Det er noe beiteskade på innmark av elg, men ikke mer enn man må vente med såpass store elgbestander. Det er noe skade på skog, selv om det tydeligste man ser er at eineren forsvinner som beiteplante.

Man har ikke opplevd forholdene til konkurrerende arealbruk av utmarka som særlig konfliktfylt.

1.3. Hovedutfordringer

I forbindelse med innspill til kommuneplanen har viltnemnda ført opp følgende målsettinger:

1. Jegerprøven for førstegangsjegere gir teoretisk og praktisk kunnskap slik at jakt kan foregå på en human og sikker måte.

2. De nye viltområdekartene i kommunen vil sikre de viktigste viltområdene mot inngrep uten at de ansvarlige organ kontaktes.

3. Å forvalte storviltstammen i kommunen slik at det kan opprettholdes en så stor og produktiv stamme som mulig, uten at det gjøres utorholdsmessig stor skade på jord og skogbruk.

4. At viltet som del av utmarksressursen utnyttes til beste for grunneiere og almenheten for øvrig.

Uavhengig av disse punktene ble det på møtet pekt på følgende fire hovedmålsettinger:

1. Redusere påkjørslene på vei og jernbane.

2. Oppdatere viltområdekartet og sikre de viktigste viltområdene i kommunens arealdisponering.

3. Å utnytte elgen som ressurs.

4. Drive informasjon om viltet som kommunal ressurs.

2. VILTFORVALTNINGENS ORGANISERING OG ARBEIDSMÅTE

2.1. Viltnemndsarbeidet

Viltnemnda holder ca. 7 dagmøter i året. Man har nylig gjort avtale med landbrukskontoret som skal ta på seg sekretariatfunksjonen. Som person blir det landbrukskontorets kontorfullmektig satt opp, mens andre deler av landbrukskontoret deltar i det faglige arbeid for viltnemnda etter arbeidskapasitet og fagområde. Avtalen har siden "sprukket", og det er engasjert en privatperson (bonde, advokat) som sekretær.

Saker som kommer til viltnemnda, blir vurdert. Dersom det betraktes som svært viktig, blir det koplert og sendt ut til medlemmene før møte, ellers blir det referert på møte. Større rapporter blir tatt med på møte og referert. Deltakerne har da anledning til å låne, men utlån av fagrapporter har vært lite gjennomført. Viltnemnda abonnerer ikke på fagblad. De aller fleste har "Jakt og fiske" sjøl.

2.2. Andre samarbeidspartnere

Man har ikke formaliserte samarbeidsrutiner når det gjelder informasjon eller saksbehandling i forhold til andre kommunale nemnder eller utvalg.

Det har vært noe samarbeid med fjellstyrene, først og fremst gjennom korridorfellesskap ved at fjellstyret har sekretær på samme sted som viltnemndas sekretær, men det har også vært møte med fjellstyret når det gjelder småviltjakt.

Det er i kommunen 4 jeger- og fiskerforeninger. Det har vært noe samarbeid i forbindelse med jegerprøven, ellers ikke. Det finnes en speslalhundklubb og 3 4H-klubber, men uten at viltnemnda har hatt noe samarbeid med dem. Man har ikke noen lokal naturvernforening eller ornitologisk forening.

Det har vært samarbeid til skolen i forbindelse med gjennomføringen av jegerprøven. I forbindelse med samferdsel har man hatt kontakt både med jernbane og veivesen, og det er nylig invitert til et møte for å diskutere tiltak for å unngå de store problemene ved påkjørsler.

Forsvaret har ingen aktiviteter i området som har påkalt spesielt samarbeid.

3. VILTFORVALTNINGENS HOVEDOPPGAVER

3.1. Vilt i arealplanen

Kommuneplanen er under sluttbehandling, og den har vært på en høringsrunde. Man regner med at sluttbehandlingen på arealdelen vil bli foretatt i mai. Arealplandelen ledes gjennom planleggingskontoret på Berkåk som har felles planlegger for Midtre Gauldal, Rennebu og Oppdal.

Viltnemnda har gjort innspill til kommuneplanen og levert en arealdel med viltområdekartet slik som det er. Fra kommunen ser man for seg en enklere behandling av arealplansaker, og hvor teknisk etat kan avvise søknader med begrunnelse i at det er viktig viltområde dersom dette først har kommet inn i kommunens arealplan. Alle saker hvor man vil vurdere utbygging, sendes sektorinteressene dersom interesser er markert på sektorkartet. Viltområdekartet finnes ved plankontoret, men foreløpig har ikke teknisk etat hatt det.

Foreløpig har prosedyren vært at alle saker med utbygging i utmark har blitt sendt viltnemnda. Det kan ha dreid seg om 2 reguleringssaker og 40-50 enkeltsaker i året. Man regner med at når kommuneplanen er ferdig, vil det bli svært få saker igjen som det er behov for skal til behandling i viltnemnda.

Det er utarbeidet driftsplaner for skogbruket i store deler av kommunen, og det er forventet at det vil gå 10-15 år før neste storrunde. Viltinteressene er bare generelt omtalt og ikke tatt med i den enkelte driftsplan. Skogbrukset aten har viltområdekartet, og det brukes bl.a. i forbindelse med vurdering av sprøyting. Det skal nå utarbeides en felles plan for skogsveiene i Midtre Gauldal. Det er foreløpig ikke vurdert om den skal gå til viltnemnda for uttalelse.

3.2. Hjorteviltforvaltningen og jegerprøven

Forslag til fellingstillatelser utarbeides av sekretæren med basis i tidligere tildelinger, og det avgjøres på møte. Det er ikke behov for nye søknader unntatt når grunneierne ønsker forandringer i vald. Dette er de gjort kjent med ved utsendelse av skriv til alle rettig- hetshavere.

Ettersøk etter skadet vilt gjøres av formannen eller det medlem i viltnemnda hvor påkjørselen har funnet sted. Selv om man ikke har noen avtale om bruk av sporhunder, finnes det nok tilgjengelig hunder.
Jegerprøveeksamen blir gjennomført av sekretær. Den averteres i lokalavisa, og den føres opp som eksamen på valgfag i ungdomsskolen.

Tre personer i viltnemnda har rovviltkurs for å kunne dokumentere skade av rovvilt på husdyr. I fjor var det to utrykninger.

3.3. Organisering av viltområder

Valdstørrelsen for storvilt er i øyeblikket brukbar, og det er lite en- og to-dyrs vald. Man kan imidlertid se en tendens til oppløsning av de større valdene. Organisering i grunneierlag for å selge småviltkort går delvis på tvers av valdene for elg og storvilt. Foreløpig er en del områder ikke tilgjengelig, men mulighetene for småviltjakt i Midtre Gauldal anses som god. Viltnemnda har ikke planlagt spesielle aksjoner på dette feltet.

3.4. Opplysningsarbeid

Man er i tvil om viltnemnda er særlig godt kjent, og i alle fall er den mest kjent for elgforvaltningen. Det er vanlig at folk ringer landbrukskontoret.

Det har i de siste årene ikke vært organisert noen informasjonsmøter. Man sender imidlertid ut en del materiale til jaktlederne i forbindelse med bl.a. tildeling av kvoter.

Midtre Gauldal dekkes av lokalavisene Trønderbladet, Sambygdingen og Arbeidets Rett. Journalistene kommer en del på landbrukskontoret og spør etter stoff. Viltnemnda har ingen planlagt og rutinemessig kontakt til lokalavisene for å informere om viltet i bygda.

Landbrukskontoret har et meldingsblad som sendes til alle med tilknytning til landbruk 4 ganger i året. Der har det stått noe om vilt, selv om det ikke har vært som resultat av direkte innspill fra viltnemnda.

4. HVA KAN FYLKESMANNEN GJØRE

Fylkesmannen bør bidra til å igangsette elgmerking for å kartlegge elgens trekkveier.

Fylkesmannen bør spesielt delta i arbeidet, bl.a. med NSB og veivesenet med faglige innspill for å hindre påkjørsler og gi økonomisk bistand til viltnemndas arbeid på feltet.

Fylkesmannen bør komme med ider om hvordan man kan gjennomføre praktiske tiltak for å bedre småviltbestandene.

5. KONTAKTPERSONER

Opplysningene som har fremkommet, gjør ikke krav på å være fullstendige. De er nedtegnet i et møte i Midtre Gauldal 14.2.89, hvor følgende personer deltok:

Per A. Herreskilbred	formann, viltnemnda
Ole John Sæther	landbrukskontoret sekretær i viltnemnda
Reidar Røe	viltnemnda
John Frøseth	viltnemnda
Kjell Storlimo	viltnemnda
Arvid Krokstad	landbrukskontoret, sekretær
Ola Huke	herredsskogmester
Øyvind Løkken	teknisk etat
Arild Røttum	fjelloppsynsmann

OPPDAL KOMMUNE

1. VILTETS STATUS

Det finnes gode fellingsstatistikker når det gjelder alt hjortevilt. Sett elg brukes, og for villreinområdene drives det også hvert år telling av rein. For småvilt er statistikkgrunnlaget dårlig. På bygdealmenningen kan man ha en oversikt over felt småvilt og antall jegere, men uten at viltnemnda har tallene.

1.1. Tilstandsbeskrivelse

Av hjortevilt har man de største fellingstallene for rein, idet 168 villrein ble felt i Oppdal i 1985. Det er to villreinområder som inngår i Oppdal kommune, Snøhetta og Knutshø. Disse administreres som egne enheter med to villreinnemnder som representerer viltnemndenes funksjon for områdene. Begge områdene har aktive villreinutvalg (rettighetshaversammenslutninger). I Snøhetta har man ca. 2.000 vinterdyr, mens det i Knutshø-området er ca. 1.500 vinterdyr. I Oppdalsområdet regner man med at snautt 500 personer deltar i denne jakta. Alle innenbygds som søker, kommer seg på villreinjakt. Ca. 1/4 av jegerne er utenbygds. Disse kommer med etter at skogforvaltningen, bygdealmenningen og andre private har kunngjøring, det søkes og er loddtrekning. Ikke alle mennesker får villreinjakt hvert år. Man mener at vinterstammen kan være sånn passelig i balanse med beitegrunnlaget, selv om det ikke er foretatt systematisk beitetaksering.

Det felles ca. 40 elg pr. år i kommunen, og jakten utøves av 130-140 jegere. De aller fleste er grunneiere eller på en aller annen måte knyttet til grunneierne. Det utbys lite elgjakt på det åpne marked. Det har vært beitetakseringer som viser at det er noe varierende skadepress. Noen steder er det i meste laget med elg.

Det felles årlig omtrent 25-50 rådyr, men viltnemnda er av den oppfatning at her kunne man ta ut adskillig mer. Det er stort sett grunneierne som jakter rådyr, og det er ingen utlysing. Det er mange i Oppdal som gjerne vil jak-

te, men foreløpig har man mangel på organisering, slik at tilbudet om jakt på rådyr er svært lite. Tidligjakta etter rådyrbukk brukes lite.

Oppdal har også en hjortestamme, og siste år ble det felt 10 dyr. Det er stort sett de samme grunnelerne som feller hjorten som driver med elgjakt. Men har inntrykk av at hjortestammen det siste året har gått noe tilbake.

Norges moskusstamme har sitt tilholdssted stort sett innenfor Oppdal kommune. Stammen teller rundt 40 dyr, og viltnemnda har overfor DN foreslått en forvaltningsplan. Viltnemnda har vært engasjert når det gjelder påkjørsler av moskus, og moskus som har vist seg truende ovenfor befolkningen. Oppsyn og tellinger har stort sett blitt ivaretatt av DN i kontakt med Simen Bretten på Kongsvoll.

Av småvilt er rype den arten som er utnytta best. Man har ikke til-gjengelig fellingstall, men man regner med at vel 1.000 jegere jakter rype, hvorav noe under halvparten er bosatt i kommunen. Gjennom bl.a. bygdealmenningen har det vært en god tilrettelegging for utnyttelse av rypebestanden, noe som har ført til en større andel utenbygdsjegere. Pågangen er stor, og på bygdealmenningen avvises det 100-150 søknader om jakt hvert år. Det selges ikke vinterkort på bygdealmenningen. I de områdene som det selges vinterkort, er det liten pågang om å få kjøpt slike.

Det er mye hare i Oppdal, men mangel på organisering av de private under tregrensa fører til lite utnyttelse av denne viltressursen. Interessen for harejakt innen kommunens innbyggere synes å ha avtatt, og det kan være problem med å komme til for harejakt med hund. Man har en stamme med skogfugl som man betrakter som liten i øyeblikket, men man har registrert en viss oppgang.
Av de store rovdyrene har man først og fremst en god stamme av jerv. Man mener at jervestammen er større enn for 10 år sida, og den forårsaker til sine tider store problemer mot husdyrholdet. Problemområdene kan flytte seg noe fra år til år. De fleste mener at jervestammen er i største laget, og at man bør ha en noe lavere stamme i forhold til de problemer den forårsaker mot husdyr. På møtet ble det hevdet at man ikke har noen generell negativ holdning i forhold til jerven, og at man gjerne vil ha den i Oppdalsfjella. Det er gjennomført en lokal spørreundersøkelse om holdningen til jerv, som imidlertid viser en noe negativ holdning. Det er observert bjørn innen Oppdals grenser, og man mener å ha noe tilhold av gaupe.

Av de små rovdyrene har man bra bestander av mår, som det drives noe fangst på. Rødrev er befengt med skabb, og man har hatt lite av den, mens man mener å ha en økende bestand av fjellrev. Minken er noenlunde stabil, mens det er en solid fremgang når det gjelder greving.

Av rovfugl er det en økende stamme av kongeørn, og det er mer enn for 10 år sida. Man kjenner ikke til registreringer, men dette er basert på hvor ofte man nå synes å se ørn og at det er flere melding om skader på husdyr enn tidligere. For tiden er det bra bestander av musvåk, fjellvåk og ugler.

Det er viktige våtmarksområder innenfor Oppdal, men uten at viltnemnda har noe spesielt innblikk i hverken oppsyn eller registreringer for disse områdene. Det finnes hekkende trane i Oppdal, men man mener at det var flere for noen år siden.

De fleste er opptatt av vilt i nærmiljø, og det omsettes mye fuglefrø. De fleste har fuglebrett for foring av fugl vinterstid. 4H er noe aktiv på dette feltet, mens viltnemnda har vært lite engasjert. Kråker og ravn er stadig økende, og man mener at det burde vært igangsatt bekjempningstiltak.

1.2. Konflikter

Forholdet mellom jerv og husdyr er det absolutt største konfliktområdet. Her har samarbeidet mellom forskningsprosjekter, avtalene om skadedokumentasjon og viltnemndas arbeid ikke fungert tilfredsstillende. Det har bl.a. ført til at selve skadedokumentasjonen ikke har blitt gjort i felt, men etter at dyr har blitt brakt inn til sentralt fryselager for en felles dokumentasjon. For folk har det ikke virket tilfredsstillende. Det er også misnøye med at når man har fått betinget fellingstillatelse, er det trukket grenser fra DN hvor svært viktige skadeområder har falt utenfor grensene. Lokalt har dette virket dumt. Man har ellers inntrykk av at de som har fått erstatning for tap grunnet jerv, har vært fornøyd med erstatningsbeløpene.

Oppdal er en kommune som satser mye på turisme og hyttebygging, og viltnemnda føler en sterk konflikt ved at gode viltområder tas i bruk til andre formål. Man føler det også vanskelig å få gjennomslag for viltinteressene i en del slike sammenhenger.

De store flokkene med kråker og ravn, ble også pekt på som betydelig konfliktområde. Problemene kan være opvirkning av skogvekst, lhullhakking av siloballer og tilgrising av områder. De fleste har også en formening av at det betyr en stor belastning for andre viltarter.

Man har hatt noe konflikt mellom trafikk og vilt, både når det gjelder velen og jernbanen. For en del strekninger har man foretatt rydding av skog, og problemene er etter hvert blitt mindre.

Forholdet mellom hjortevilt og skader på innmark og skog er ikke særlig problemfylt.

1.3. Hovedutfordringer

For den kommuneplanen som er vedtatt for Oppdal 1987-98 har man under målsettinger når det gjelder viltdelen, pekt på to ting:

1. Det bør arbeides for å få organisert grunneiersamarbeid til forvaltningen av de samlede utmarksressursene.

2. Forholdene bør legges til rette for en optimal utnyttelse av storviltbestanden gjennom forvaltning av de enkelte stammene ved planmessig beskatning sett i forhold til områdenes bæreevne.

Under møtet ble det uavhengig av disse punktene pekt på følgende tre viktige områder:

1. Sørge for at kommunens viltkart i langt større grad blir benyttet og tatt hensyn til ved arealdisponering av utmark.
2. Revidering av viltområdekartet, slik at det er godt egnet til å ivareta viltinteressene i kommunens plan sammenhenger.

3. Organisering av grunneierlag for en bedre utnyttelse av både storvilt og småvilt.

2. VILTFORVALTNINGENS ORGANISERING OG ARBEIDSMÅTE

2.1. Viltnemndsarbeidet

Viltnemnda har ca. 7 møter i året. Det kan være både kveldsmøter og dagmøter. Samme person er formann og sekretær. Post til viltnemnda blir kontinuerlig journalført og satt inn i ringpermer. Man har ikke arkiv hvor sakene sorteres etter tema.

Alle saker blir referert på viltnemndsmøte. Saker som skal diskuteres, kopieres opp og sendes ut på forhånd. Større rapporter blir referert på møtet og arkivert hos formannen. Det er ikke noe fast system for informasjon av viltnemndsmedlemmene når det gjelder slike fagrapporter. Viltnemnda holder et fagblad, "Jakt og fiske", som kommer til formannen og forblir der.

Oppdal er en MIK-kommune, som har ansatt en miljøvernsjef direkte underlagt formannskap og rådmann. Den indre organisasjonsstrukturen er ikke ferdigdiskutert. Det arbeides imidlertid med et miljø- og naturressursprogram, som skal sluttføres i juni. Den endelige organisasjonsstrukturen for arbeidet på denne sektoren innen kommunen bør innarbeides i miljø- og naturressursprogrammet. En kommunalisering av viltnemnda har foreløpig ikke vært diskutert i kommunen. På kommunen er man imidlertid innstilt på at man også må ta ansvar for en del av det arbeidet som i dag naturlig knyttes til viltforvaltningen og viltnemndssekretæren. I dag er kulturkontoret sekretariat for friluftsnemnd og innlandsfiskenemnd. Sekretærfunksjonen har også vært noe diskutert med landbrukskontoret, uten at man har kommet til konkrete ordninger. Fra viltnemnda ble det uttrykt at man vil arbeide med å få til en bedre sekretærordning enn man har i dag hvor formann og sekretær sitter i samme funksjon.

2.2. Andre samarbeidspartnere

Vedtak fra viltnemnda sendes formannskap, men ellers har man ikke innarbeidet formelle samarbeidsrutiner med andre utvalg eller nemnder i kommunen.

Man har hatt et visst samarbeid med jeger- og fiskerforeningen når det gjelder arrangement av jegertreff og om oppsetting av kråkefeller. Man har både 4H, Natur og ungdom og hagelag. Viltnemnda har ikke hatt spesiell kontakt med noen av disse.

Man hadde et visst samarbeid med NSB når det gjelder rydding av områder langs jernbanen og forebygge påkjørsel både når det gjelder hjortevilt og moskus. Det er ikke spesiell aktivitet fra Forsvarets side som har ført til noe samarbeid med viltnemnda.

3. VILTFORVALTNINGENS HOVEDOPPGAVER

3.1. Vilt i arealplanen

Oppdal har en vedtatt kommuneplan med arealdel som skal til revisjon i 1992. Det er krav om reguleringsplaner i alle soner, og alle saker sendes til viltnemnda for uttalelse. Viltområdekartet finnes ved teknisk kontor, men man er i viltnemnda usikker på hvordan kartet brukes. Det har ikke vært noe møte mellom teknisk etat og viltnemnda for å diskutere bruken av viltområdekartet.

Siste år kom det 16 enkelt- og reguleringssaker til uttalelse til viltnemnda. Viltområdekartet har ikke vært systematisk brukt i behandlingen av disse sakene, men man har benyttet den kunnskap som medlemmene i viltnemnda sitter inne med om hva som antas å være gode viltområder. Det var på møtet vanskelig å angi hvor mange av sakene som falt innenfor det som var avtegnet som viktige viltområder på kartet.

Man mener at kartet som ble utarbeidet i 1981, ikke er særlig godt, og at det burde oppjusteres. Det kan derfor godt hende at medlemmene i viltnemnda kjenner til gode viltområder som bør prioriteres, og som ikke kommer fram på kartet. Det er ikke gjort noen innsats i nemnda for å justere kartverket.

Viltet er ikke innarbeidet i de driftsplaner som finnes for skogbruket med unntak av generelle henvisninger til hensyn. Viltnemnda har ikke hatt noen direkte kontakt med skogbruket for å delta i diskusjon om driftsaktivitet eller bygging av skogsveier.

3.2. Hjortevilttforvaltningen og jegerprøven

Tildelinger av fellingstillatelse gjøres direkte på møtet. Stort sett følger man tidligere mal, og det er ikke behov for søknad fra grunneierne hvert år. Hvert år holdes det et møte i mai hvor man diskuterer tildelingen og tildelingsprinsipper, og man har ingen klager.

Ettersøk av skadet vilt gjøres av nærmeste viltnemndsmedlem. Man har ingen formelle avtaler om bruk av hund, men det ikke noe problem å få tak i.

Jegerprøveeksamen arrangeres av medlem i viltnemnda. Den averteres i lokalavisen, og man har også kontakt med ungdomsskolen i forbindelse med valgfag.

I Oppdal er det utdannet 5 lokalpersoner som kan foreta skadedokumentasjon forvoldt av store rovdyr. To av disse er medlemmer i viltnemnda. Siste år hadde formannen tre utrykninger. På grunn av avtalen med forskningsprosjektet om innsamling og dokumentasjon ble ingen av de andre personene brukt for dette formål.

3.3. Organisering av viltområder

Viltnemnda mener at det fremdeles er for mange to-dyrs-vald, og at det er en oppgave å få til en bedre organisering blant grunneierne. Det er imidlertid liten interesse for dette arbeidet, og den har vist seg enda mindre når det gjelder utnyttelsen av småviltjakta. Selv om kommuneplanen skisserer en bedre utnyttelse av disse verdiene, også i reiselivssammenheng, har kommunen foreløpig ikke engasjert seg i arbeidet. I det siste har det heller ikke vært spesielle initiativ fra viltnemnda.

3.4. Opplysningsarbeid

Man mener at de fleste på Oppdal kjenner viltnemnda, og at det er lett å få kontakt.

Viktigste lokalblad er Oppdalingen, som har en god del viltstoff. En del stoff leveres også fra viltnemnda, det gjelder spesielt orientering om storviltjakta. Man har ikke bestemte rutiner når det gjelder f.eks. levering av møtereferater til Oppdalingen, men referater er tilgjengelige via formannskapskontoret.

Det sendes ut en del skrittlig materiale direkte til jaktlaga når det gjelder hjortejakt og elgjakt. Hvert år holdes det et årlig jegertreff, som er åpent møte. Dette arrangeres i samarbeid med bygdealmenningen og jegar- og fisk. Det møter mye villreinjegere.

4. HVA KAN FYLKESMANNEN GJØRE

Viltnemnda har for dårlig budsjett, spesielt på sekretærsida, til at man kan ivareta alle de interessene som bør ivaretas. Fylkesmannen bør derfor yte et større tilskudd og være behjelpelig med å få ordnet sekretærfunksjonen.

Fylkesmannen bør bidra med midler til oppdatering av viltområdekartet.

5. KONTAKTPERSONER

Opplysningene som har fremkommet, gjør ikke krav på å være fullstendige. De er nedtegnet i et møte på Oppdal 17.2.89, hvor følgende personer deltok:

Rolf Nerhoel	formann og sekretær i viltnemnda
Sivert H. Sætren	varamann i viltnemnd og medlem av kommunestyret
Eilif Vollum	viltnemnda
Olav M. Bjørndal (varamann)	viltnemnda - formann Teknisk hovedutv.
Ivar A. Hagen	landbrukskontoret
Bjørn Selnes	kulturkontoret
Odd Kjærem	miljøvernsjef
Christian Klemetsen	viltnemnda og Oppdal bygdealmenning

ORKDAL KOMMUNE

1. VILTETS STATUS

Man har fellingsstatistikk for hjortevilt og "sett elg"-skjema. Ut over det foregår det ikke viltregistreringer i kommunen som viltnemnda kan støtte seg til. Noe kan foregå i forbindelse med Songli forsøksgård, men uten at viltnemnda bruker materialet i sine løpende oppgaver.

1.1. Tilstandsbeskrivelse

Hjortevilt er viktigste kjøttvilt, og det ble i 1987 felt ca. 100 elg. Ca. 230 jegere driver denne jakten, og det er vesentlig grunnelere og svært lite utenbygds. Det er viltnemndas oppfatning at elgen utnyttes bra. Det ble i 1987 skutt 75 hjort. Hjortejegerne antas å utgjøre 250 personer, og de fleste av de er de samme som driver elgjakt. Man er av den oppfatning at utbyttet fra hjortestammen kan økes til rundt 100 hjort. Man mener at det felles rundt 70 rådyr i året, men det kan gå en del opp og ned. Dette er en jaktform som drives mer sporadisk og i stor utstrekning av de som ellers driver annen storviltjakt. Det er liten lokal interesse for rådyrjakta, og fra grunnelersida utbys det ikke rådyrjakt. Noe utbys gjennom Direktoratet for statens skoger. Bukkjakta brukes lite. Rådyrjakta kan utnyttes adskillig mer, og i øyeblikket er det nesten like mange som kjøres lhjel som felles. I bra perioder bør man kunne felle 2-300 dyr, da stammen likevel vil reduseres kraftig ved harde snøvintre.

Av småvilt jaktes både hare, skogsfugl og rype. Man har svært liten oversikt over hvor mye som felles, eller hvor mange som driver denne jakta. Det er grunn til å tro at det kan være samme størrelsesorden som de som driver storviltjakt. Det utbys lite jakt på det åpne marked, med unntak av statens skoger. Det er bra med ender, men lite jakt.

Store rovdyr er det lite av i kommunen, men det er streifdyr av gaupe og rapporter om bjørn. Man mener at det er mindre gaupe enn for 10 år siden.

Av små rovdyr er det lite rev, men man ser noe oppgang etter revskabben. Det er bra bestand av mår, og mange har fått en fin hobby i fangst av mår. Man regner med at bortimot 200 feller er oppe i gode perioder. Det er bra bestand av mink, sjøl om den trolig har gått noe tilbake. Det er lite fangst av den. Greving er økende og er nå kommet over hele kommunen.

Av rovfugl er det meget bra bestand av havørn, og man ser adskillig mer nå enn for 10 år siden. Det finnes registrert en hekkeplass for kongeørn. Det er bra med fjellvåk, og man kan også se flere av falkeartene av og til.

Orkdal har to verna våtmarksområder og ett i tillegg er tegna inn på viltområdekartet. Viltnemnda er lite engasjert omkring disse områdene. Det både hekker og trekker traner i Orkdal, det er en bra ærfuglbestand, og man har besøk av trekkende hvitkinngås.

De fleste er interessert i vilt i nærmiljø, men uten at det har vært et arbeidsfelt for viltnemnda foreløpig.

1.2. Konflikter

Trafikk og hjorteviltdød er kanskje en av de største konfliktene, og i vanskelige vintre kan det bli kjørt ihjel mer enn 20 hjort og elg Det er vanskeligere å få tall på rådyrtapet. Det er blitt foretatt noe skilting på anmodning fra viltnemnda.
Det er en konflikt mellom brukergrupper, ved at småviltjegerne har vanskelig for å slippe til med jakt under storviltjakta.

Ellers føler man svært lite konflikter når det gjelder skade på skog og innmark, mot konkurrerende arealbruk og annen ferdsel i utmarka.

1.3. Hovedutfordringer

I forbindelse med kommuneplan har viltnemnda prioritert følgende arbeidsoppgaver i planperioden:

1. **Påse at kommunens viktigste viltområder ikke blir tatt i bruk til andre formål.**
2. **Revidere og ajourføre kommunens viltkart etter hvert som nye opplysninger og erfaringer gjør det påkrevet.**
3. Undersøke aktuelle vinterbiotopers bæreevne ved å gjennomføre systematiske beiteregistreringer.
4. Bidra til en økt beskatning av rådyr og bedre utnytteise av småviltet.
5. Bidra til god samordning mellom småviltjakt og storviltjakt.
6. Arbeide aktivt for at skogbehandlingen tilpasses viltets behov.
7. **Drive informasjonsvirksomhet for å synliggjøre viltets økonomiske, ressursmessige og kulturelle betydning.**

Under møtet ble punktene 1, 2, 5 og 7 trukket fram som de viktigste.

2. VILTFORVALTNINGENS ORGANISERING OG ARBEIDSMÅTE

2.1. Viltnemndsarbeidet

Orkdal er en MIK-kommune som har organisert et hovedutvalg for miljøvern med 9 medlemmer. 3 av medlemmene i viltnemnda er med i hovedutvalget, og man har organisert viltnemnda som et underutvalg.

Tradisjonelt har viltnemnda tidligere hatt 4 dagmøter i året. Det er imidlertid bestemt at det nye hovedutvalget skal ha ca. 10 møter i året, og ettersom 3 av medlemmene også er viltnemndsmedlemmer, kan kanskje møtefrekvensen i underutvalget økes og gjøres samtidig med hovedutvalgets møter. Foreløpig har sekretariatet ligget ved skogbrukskontoret, men er må flyttet til miljøvernkonsulentens kontor, og han er sekretær. Det er foreløpig ikke klarlagt hvilke saker som skal opp i hovedutvalget, og hva som kan avgjøres i underutvalget.

Posten har foreløpig delvis gått til sekretær og delvis til formann, og det er ikke ført noen kontinuerlig journal. Det er opprettet et arkiv som står ved miljøvernkonsulentens kontor, basert på en egen arkivnøkkel. Andre medlemmer i nemnda blir kjent med sakene i forbindelse med møtene.

Det er ingen sirkulasjon av fagrapporter. Det er imidlertid ordnet et "bibliotek" ved skogkontoret hvor det finnes en utlånsliste, og det sendes jevnlig ut en liste over bibliotekets innhold.
Viltnemnda abonnerer på "Naturen", "Svensk jakt" og "Jaktmarker og fiskevatten" som kommer til formannen og blir der.

2.2. Andre samarbeidspartnere

Viltnemnda har ingen formaliserte samarbeidsrutiner med andre nemnder eller utvalg i kommunen.

Viltnemnda har samarbeid med jeger- og fiskerforeningen og skoleverket når det gjelder jegerprøven. Det er også en del kontakt med grunneierlaget når det gjelder møter, og man er involvert i aktiviteten ved Songli forsøksgård. Orkdal har ingen ornitologisk forening og heller ikke naturvernforening. Det er imidlertid 4H og hagelag, men viltnemnda har ikke tatt noen kontakt med dem.

Det er samarbeid med politiet når det gjelder henvendelser om påkjørt vilt, og man har en avtale med sjuke- og aldersheimen om å overta brukbart vilt til samme pris som man får ved salg til Bøndenes Salgslag.

Man har kontakt med velmyndighetene om skilting av spesielt utsatte strekninger når det gjelder påkjørsel av elg og hjort.

3. VILTFORVALTNINGENS HOVEDOPPGAVER

3.1. Vilt i arealplanen

Kommuneplan for Orkdal med arealdel er ferdig. Den er gjennomført på den måten at man har sendt ut til de forskjellige fagsektorene felles planforutsetninger og bedt om innspill. Så er det foretatt et sammendrag hos rådmannen med konkretisering av handlingsplan. Dette er sendt ut på høring. Prosedyren har tatt vel et år, og den har vært noe tung, spesielt fordi det har gått over et valgår. I starten var det litt svak politisk interesse, men det har etter hvert blitt bedre.

Med det årsmeldingssystemet som er forutsatt i kommuneplanen vil de forskjellige sektorer få muligheter for innspill hvert år.

Det er ikke registrert noe samarbeid mellom sektorinteressene om innspill til kommuneplanen. Viltnemndas tekstlige innspill har omtrent i sin helhet fått samme ordlyd i kommuneplanen. Når det gjelder arealdelen, har viltnemnda basert seg på viltområdekartet og foretatt en prioritering mellom områdene. Det er prioritert mellom meget viktige og viktige områder. Den ferdige arealdelen i kommuneplanen har fått 3 soner, hvorav en som er regulert til utbygging, en er områder hvor det kan skje utbygging hvis det ikke er innvending fra sektorinteressene og et tredje hvor man ikke vil ha utbygging.

Mange av de områdene som av viltnemnda er betraktet som meget viktige viltområder ligger i den sonen hvor det kan komme både enkeltsøknader og bebyggelsesplaner. Det er vanskelig å få gjennomslag for meget viktige områder for viltarter som finnes overalt i kommunen, og etter viltnemndas oppfatning ville det vært enklere å få gjennomslag hvis man hadde konsentrert seg mer om arter som i større grad var truet.
Det er ventet at alle bebyggelsesplaner og enkeltsaker kommer til å gå til hovedutvalget for natur- og miljøvern. Viltområdekartene brukes aktivt av teknisk etat, og de er opphengt på kontoret.

Viltet har foreløpig ikke fått noen egen plass når det gjelder de enkelte driftsplaner i skogbruket. Det oppfordres imidlertid til å ta generelle hensyn. Man har inntrykk av at de flerbruksrapportene som er utsendt fra Direktoratet er lite brukt, både av skogbruket og av viltnemnda. Man føler ikke at skogbruket fører til problemer i Orkdal. Når det gjelder sprøyting, så vil hovedutvalget uttale seg, men det er i hovedsak statens skoger som går inn for sprøyting.

3.2. Hjorteviltforvaltningen og jegerprøven

Fellingstillatelser for hjortevilt vil bli foretatt i underutvalget. Det er sagt fra til grunneiersida at de som ønsker endringer må melde fra, og noe annet forberedende møte med grunneierne har man ikke. Man har lite klager.

Ettersøk etter skadet vilt blir stort sett tatt hånd om av formannen. I noen tilfeller benytter han jaktleder i det området hvor ulykken har skjedd. Viltnemnda har ikke gjort noen avtaler om bruk av spesielle hunder og av og til kan det være vanskelig å skaffe hund.

To i viltnemnda har rovviltkurs for å dokumentere skade på husdyr. Foreløpig har man ikke hatt noen utrykninger.

Formannen tar seg av jegerprøveeksamen og har også kontakt med skolen. Viltnemnda averterer eksamen i lokalavisa.

3.3. Organisering av viltområder

Det er en del 1- og 2-dyrsvald både for elg og hjort, og man har hatt vanskeligheter med å organisere i større områder. Man har forsøkt å gjøre det ved å delta i møter og brukt brosjyrene som er utarbeidet. Noe har man fått til, men det synes igjen å ha stoppa opp. Småvilt har vært lite brukt som argument i organiseringssammenheng, og ofte kan det heller ha vært et motargument fra grunneiersida.

3.4. Opplysningsarbeid

Man har inntrykk av at viltnemnda er rimelig godt kjent i kommunen. Det utgis en Lions-katalog, og der står også viltnemndas telefon.

Det arrangeres stort sett et informasjonsmøte om vilt i året, hvor ca. 50 møter. Det har lett for å være mye elgjegere. I tillegg har viltnemnda holdt kurs med bra oppslutning, både når det gjelder belteregistreringer, skinnbehandling og bruk av sporhunder.

Viltnemnda deltar med informasjon bl.a. på Orkla-martnaden sammen med jeger- og fiskerforeningen. Det legges ut en del viltbrosjyrer, selv om det ikke er utarbeidet noen egne brosjyrer om viltet i Orkdal.

Sør-Trøndelag er lokalavisa i Orkdal, og viltnemnda har bra pressedekning. Lokalradioen er ikke brukt.

4. HVA KAN FYLKESMANNEN GJØRE

Fylkesmannen bør bedre koordineringen av sine utspill i forbindelse med bl.a. kommuneplanarbeid og sette seg inn i de lokale forholdene før uttalelse.

Fylkesmannen bør støtte opp med faglig skolering av viltnemnda og hjelp til faglige innspill og argumentasjon, f.eks. i forbindelse med inngrep i gode viltområder.

Fylkesmannen bør stille midler til rådighet for revidering av viltområdekartet og spesielt utarbeide bedre lister over sensitive arter som er enklere å få gjennomslag for enn det viltet som finnes overalt i kommunen.

5. KONTAKTPERSONER

Opplysningene som har fremkommet, gjør ikke krav på å være fullstendige. De er nedtegnet i et møte i Orkdal januar -89, hvor følgende personer deltok:

Finn Hoff	formann i viltnemnda
Erling Revhaug	tidligere sekretær i viltnemnda
Arnt Tronvoll	formann i hovedutvalget for natur og miljøvern
Pål Sundli	kommuneplanlegger
Ølvind Lunde	miljøvernsjef i kommunen

OSEN KOMMUNE

1. VILTETS STATUS

Foruten fellingsstatistikker og observasjoner på "sett elg" er det lite systematiske registreringer av viltbestanden i Osen. Det er forsøkt en flytelling for elg uten godt resultat. Det er ikke foretatt beiteregistreringer. For småvilt er det heller ingen statistikk og tall kan bare tippes ut fra lokal kunnskap.

1.1. Tilstandsbeskrivelse

Av hjortevilt er elg viktiget, og man har hatt en økende elgstamme med avskyting av ca. 30 elg siste år. Jakta utøves stort sett av grunneier. Det skytes omtrent 10 rådyr pr. år, mens det utstedes fellingstillateiser på 50-60. Det er stort sett grunneiere som også driver rådyrjakta, og det er lite utbud av salg når det gjelder rådyrkort. Det er viltnemndas oppfatning at rådyrstammen kunne utnyttes i langt større grad. Det fins streifdyr av hjort.

Når det gjelder småvilt, er ryper den viktigste, og man mener at avskytingen kan komme opp i 4.000 ryper i et godt år. Rundt 120 jegere utnytter denne jakta, og da i størst utstrekning innenbygdsboende. Det er noe harejakt og skogsfugljakt. Jegere med hund slipper generelt lite til i starten på jakta, vesentlig p.g.a. husdyr. Harebestanden er for tiden bra, mens det er lite skogsfugl.

Sjøfugl, ender og gjess er betydelige ressurser i kystområdet. De er svært lite utnyttet i forbindelse med jakt. Det er en del lokal gåsjakt, men ressursene er ikke forsøkt utnyttet i forbindelse med utbud av jaktmuligheter.

For de store rovdyrene mener man at man har meget gode bestander av gaupe som vesentlig har kommet inn etter 1984. Det drives noe jakt på gaupe, men da mest av grunneiere som ikke ønsker å ha gaupe fordi den tar husdyr og rådyr. Man mener at det er et tosifra antall gaupe innen kommunen. Det kan også være streifdyr av bjørn.

For de mindre rovdyrene er det først og fremst en god bestand av mår. 2-3 personer driver en aktiv mårfangst med feller. Det er en økende revstamme, men foreløpig er det lite aktivitet i forbindelse med fangst og jakt. Man har inntrykk av at det er mindre mink enn tidligere. Det er en meget god oterbestand langs kysten.

Av rovfuglene er det svært mye havørn som man kan se flokker av. Det er lokalt vanskelig å skjønne at det skal være en truet art, og man hadde gjerne sett at det hadde vært jakt på den. Det ses både fjellvåk og hubro, men lite falk.

Folk er opptatt av vilt i nærmiljø, og vinterforing av fugl på fuglebrett er svært utbredt. Viltnemnda har foreløpig ikke vært engasjert i dette.

1.2. Konflikter

Det er en del tap av sau på beite, og man er stort sett av den oppfatning at det er ørn og gaupe som er skadegjørere. Siste år var det to søknader om erstatning som gjaldt 40 sau.

Det påkjøres det 2-3 elger pr. år, mens det kjøres ihjel ikke mange rådyr som det skytes.

Oter og skarv kan bety en god del problemer for oppdrettsnæringa, men uten at det har vært særlig kontakt med viltnemnda. Man har inntrykk av at man ordner opp i det sjøl.
Det er lite konflikter når det gjelder skader på innmark og skog, og også mot arealutnytting i forbindelse med hytter og annen bruk av utmark.

1.3. Hovedutfordringer

I forbindelse med innspill til revisjon av kommuneplanen har viltnemnda v/sekretæren utarbeidet et foreløpig utkast. Der er det skissert følgende arbeidsoppgaver i kommende planperiode:

1. **Påse at kommunens viktigste viltområder ikke blir tatt i bruk til andre formål.**
2. Revidere og ajourføre kommunens viltkart etter hvert som nye opplysninger og erfaringer gjør det påkrevet.
3. **Undersøke aktuelle vinterbiotopers bæreevne ved å gjennomføre systematiske beiteregistreringer.**
4. Fremskaffe data over skade på husdyr hvor store rovdyr kan være skadegjører.
5. **Arbeide aktivt for at skogbehandlingen tilpasses viltets behov.**
6. **Drive informasjonsvirksomhet for å synliggjøre viltets økonomiske, ressursmessige og kulturelle betydning.**

Under møtet ble punktene 1, 3, 5 og 6 trukket fram som de viktigste innsatsområdene.

2. VILTFORVALTNINGENS ORGANISERING OG ARBEIDSMÅTE

2.1. Viltnemndsarbeidet

Viltnemnda har 4-6 kveldsmøter i året. Sekretæren er jordstyretekniker, og viltnemnda har en postboks på kommunehuset. Det er ikke løpende journalføring av post, men posten arkiveres på landbrukskontoret i eget skap.

Saker og brev som kommer til viltnemnda refereres i forbindelse med møtene. Dersom det kommer brosjyrer i et antall som rekker for alle, sendes ut til medlemmene. Større fagrapporter tas med og refereres til på møtet, slik at medlemmene kan låne hvis de er interesserte.

Viltnemnda abonnerer på "Jakt og fiske" som går i sirkulasjon til de medlemmene som ikke abonnerer på bladet sjøl.

2.2. Andre samarbeidspartnere

Det er ingen formaliserte rutiner når det gjelder samarbeid med andre kommunale nemnder eller utvalg.

Det er ingen lokale jeger- og fiskeforeninger, ornitologiske foreninger eller naturvernlag. Det finnes imidlertid 4H og hagelag, men uten at viltnemnda har hatt spesiell kontakt.

Det finnes grunneierlag, som viltnemnda samarbeider med, f.eks. i forbindelse med åpne elgmøter. Kontakten til grunneierlaget er dessuten god gjennom de medlemmene man har i viltnemnda.

Viltnemnda har kontakt med skoleverket når det gjelder gjennomføring av jegerprøven som valgfag.

Det er noe kontakt med friluftsnemnda, men uten at det var vært arrangert former for felles arrangement eller møter.

3. VILTFORVALTNINGENS HOVEDOPPGAVER

3.1. Vilt i arealplanen

Det er tidligere utarbeidet kommuneplan for Osen med sektorinnspill i 1983. Man arbeider nå med en rullering som man håper skal bli ferdig i løpet av juni i år. Der vil sektorinteressene få innspill, og man ser for seg et samrådingsmøte med sektorinteressene før det utarbeides et endelig forslag til kommuneplan med arealdel.

Viltnemnda har utarbeidet det første skriftlige innspill, og man ser for seg at viltområdekartet vil være viltnemndas innspill når det gjelder arealdelen. Viltområdekartet er ikke ajourført siden den første kartleggingen, og man føler et behov for både ajourføring og en klarere prioritering av de virkelig gode viltområdene.

Når det gjelder hytte- og fritidsområder, sendes både reguleringsplaner og enkeltsaker, som totalt kan utgjøre 3-4 pr. år, til viltnemnda og de behandles i viltnemndsmøte. Det synes stort sett å være forståelse for viltets interesser, og man har ikke opplevd store konflikter i arealutbyggingen.

Det har i Osen foregått en aktiv kystsoneplanlegging. En gruppe bestående av teknisk sjef, herredsagronom, fiskerirettleder, tiltakskonsulent og ordfører har utarbeidet forslag. Viltnemnda har foreløpig ikke vært inne i bildet, men forslaget skal nå sendes de forskjellige sektorinteressene til uttaleise.

Viltet er foreløpig ikke innarbeidet som fast del i skogbrukets driftsplaner. Viltnemnda har ikke sett særlig behov for innspill til skogsdriften, og heller ikke når det gjelder bygging av skogveier.

Viltnemnda har ikke hatt innspill når det gjelder annen ferdsel slik som orientering og snøscooteraktivitet. Det er ikke betraktes som særlig problemfylt for Osen.

3.2. Hjorteviltforvaltningen og jegerprøven

Sekretæren forbereder fellingstillatelser for storvilt, mens det avgjøres i viltnemndsmøte. Det inviteres til møte med jegerne, både før og etter jakta. Dette fortoner seg mest som elgmøter og gjøres i samarbeid med grunneiere og rettighetshavere, men betales av viltnemnda. Det er lite klager.

Ettersøk av skadet vilt ivaretas oftest av et medlem av viltnemnda eller ved en henvendelse til en jaktleder i det området viltet blir skadet. Det er lett tilgjengelig sporhunder, og man ser ikke behov for spesielle avtaler.

Viltnemndas sekretær har hatt kurs når det gjelder dokumentasjon av skader påført husdyr av rovdyr. Han hadde i fjor 3 utrykninger og en av gangene sammen med rovdyrekspert fra fylkesmannen i Nord-Trøndelag.

Jegerprøven tas hånd om av sekretæren. Den averteres lokalt. Bygdefolkets studieforbund har hatt kurs, men man føler at det er litt lite lokale instruktører.

3.3. Organisering av viltområder

Viltnemnda er av den oppfatning at det er for små vald når det gjelder storvilt, og man forsøker et opplegg for å få flere til å slå seg sammen. I den forbindelse har man henvendt seg til grunneierne ved hjelp av de brosjyrene som er sendt ut om organisering. På de private områdene er det ikke særlig organisert salg av småviltkort. Man føler ikke at dette vil være noe argument til hjelp i organiseringen av større viltområder.

3.4. Opplysningsarbeid

Viltnemnda står ikke opplørt i noen lokal telefonkatalog, men man har inntrykk av at de som har behov for kontakt lett finner veien til landbrukskontoret. Det holdes 2 åpne jegermøter for året. Det er i vesentlig grad elgjegere som besøker møtene.

Trønderavisa er den mest leste lokalavisen, men man har ikke hatt noen systematisk kontakt med den for å drive informasjon om viltet i kommunen.

Runer i Osen er et lokalblad som kommer ut med 8 nummer i året og sendes alle husstander. Her averteres jegerprøven, det settes inn en del fellingsstatistikk for storvilt og det averteres åpent jegermøte.

Det er ikke utarbeidet spesielle informasjonsfoldere om viltet i Osen og heller ikke utstillingsmateriale.

4. HVA KAN FYLKESMANNEN GJØRE

Fylkesmannen bør hjelpe til med en enkel modell om hvordan viltet skal kunne ivaretas i forbindelse med kommuneplanarbeid.

Fylkesmannen bør være faglig behjelpelig i forbindelse med revidering og klargjøring av viltområdekartet til bruk i det kommunale planarbeidet.

Fylkesmannen bør holde kurs og tilrettelegge for belteregistreringer.

5. KONTAKTPERSONER

Opplysningene som har kommet fram ovenfor, gjør ikke krav på å være fullstendige. De er nedtegnet i et møte i Osen 17.1.89, hvor følgende personer deltok:

Kjell Hagen	formann, viltnemnda
Nils Hestmo	sekretær, viltnemnda
Rolf H. Solstad	teknisk sjef
Reidar Strøm	medlem, viltnemnda
Nils Kvernland	medlem, viltnemnda
Steinar Storhaug	rådmann
Asbjørn Teigen	ordfører

RENNEBU KOMMUNE

1. VILTETS STATUS

Foruten fellingsstatistikk for hjortevilt og bruk av sett elgskjemaene er det ingen registreringer om viltbestandene eller utnyttelsen av dem. For to år siden ble det forsøksvis drevet beiteregistreringer i forbindelse med elgstammen.

1.1. Tilstandsbeskrivelse

Hjortevilt er viktigste kjøttressurs, og det felles årlig mellom 80 og 100 elg. 300 av kommunens 3.000 innbyggere utøver denne jakta. Det er bare innenbygds og stort sett grunneiere eller folk med tilknytning til grunneierne. Det er noe variasjon i skadepresset, og enkelte steder kan det være litt store skader, men totalt sett har man lite skader av den hjorteviltbestanden man har nå. Man forventer ikke særlig forandring når det gjelder mengden i tilgjengelig elgbeite i tida framover, og viltnemnda antar at en stamme med avskyting på ca. 100 dyr kan være passelig på sikt.

Det felles rundt 20 hjort, og det er stort sett de samme grunneierne
som utnytter denne som driver elgjakt.

Rådyravskytingen er varierende, men den ligger omtrent på 30 dyr, mens man nok kan ta ut det dobbelte. Utnyttelsen er dårlig, og man har ikke sett at det har blitt avvetert muligheter for å drive rådyrjakt. Jakta drives helst etter elgjakta. Det felles 10-15 rein i Rennebu kommune. Disse omsettes bare til innenbygds.

Av småvilt er det først og fremst rype som utnyttes. Man regner med at 350 jegere utnytter småviltjakta, hvorav kanskje 100 utenbygds. Det er en del begrensning i salget av kort for enkelte områder. Man kan få opplysninger om jaktkortsalg på turistkontoret. Det er for tiden meget bra med hare i Rennebu, og det omsettes noe kort. En-

kelte. Ivrige harejegere kan felle 50-60 harer i året. Det er lave bestander av skogsfugl, og mange områder er fredet. Man har inntrykk av at det er en del oppgang i skogsfuglbestanden, og at det noen steder var bra siste høst.

Av store rovdyr har man først og fremst gaupe, hvor det finnes en brukbar stamme på minst 8-10 dyr. Man har inntrykk av at stammen er noenlunde stabil. Det drives lite jakt etter gaupe nå. Rennebu har også streifdyr av jerv og bjørn.

Av de små rovdyrene er det god bestand av mår, selv om man har inntrykk av at den har gått litt tilbake. En del driver fangst og har tatt opptil 8-10 mårer i året vesentlig for jakta og pelsen sin skyld. Rødreven har hatt skabb, men det ser nå ut til at den tar seg opp. Det finnes fjellrev i området, men man kjenner ikke til om hiplasser er kartfesta på viltområdekartet. Det finnes mink, men man mener at det har vært en tilbakegang. Man har derimot stor fremgang av grevling. Viltnemnda har likevel ikke særlig mye henvendelser omkring grevlingproblemer.

Av rovfugler har man først og fremst kongeørn. Man mener at det er mer enn tidligere. Det er også stabile bestander av hønsehauk og fjellvåk.

Det er godt med både ender og vadefugl i Rennebu. Særlig endene har hatt bra oppsving, men det er ingen tradisjon for andejakt. I de freda våtmarksområdene har viltnemnda ingen oppfølging. Man kjenner til at det foregår registreringer, men det er ingen tilbakemelding til viltnemnda.

Vilt i nærmiljø opptar mange og det drives utstrakt foring vinters tid. 4H deltar aktivt i slikt arbeid. Viltnemnda har ikke vært engasjert.

Kråke viser en voldsom økning, og svært mange er opptatt av hva det betyr for andre deler av viltstammene.

1.2. Konflikter

Man opplever ikke viltforvaltningen i Rennebu som særlig konfliktfylt. Største problem er ihjelkjørsler, hvor det først og fremst går ut over rådyr. Man antar at det kjøres ihjel 10-15 rådyr i året. Man har også av og til påkjørsler av elg på E6 og av toget uten at det har særlig stort omfang.

Foreløpig har man opplevd at det er lite konflikter mellom kommunens arealbruk til andre formål og gode viltområder.

1.3. Hovedutfordringer

Rennebu har en kommuneplan som ble godkjent 1988, hvor det er skissert følgende målsetninger for en 12-årsperiode:

1. Kommunen må i samarbeid med Rennebu utmarksråd støtte arbeidet med å få til mer samarbeid om utnyttelsen av utmarka, bl.a. med jaktområder, kortsalg og fredningsbestemmelser.

2. Viltfond og økte inntekter bør nyttes til delfinansiering av en utmarkskonsulent i tilknytning til landbruks kontoret.

3. Jakt- og fiskemulighetene må i større grad inngå som en del av tiltaksarbeidet i kommunen i forbindelse med markedsføring og organisering av utleiehytter og hytteområder.

4. Jakt og fiske i Rennebu skal fortsatt primært være et tilbud til bygdefolket til fremme av trivsel og mat forsyning.

5. Det er nødvendig med en ny registrering av viltbiotoper og trekkveier etter de senere års kraftutbygging, veibygging og hyttebygging.

6. Det er en forutsetning at viltfondet brukes i samsvar med vedtektene, d.v.s. på en måte som bevarer og ut nytter viltet primært i de delene av bygda som berøres av kraftutbygginga.

Uavhengig av handlingsprogrammet ble det på møtet pekt på to særlig viktige områder:

1. **Innarbeidelse av viltinteressene i arealplansammenheng. Til det trenges det en revisjon av viltom rådekartet.**

2. **Tilrettelegge mulighetene for en bedre organisering av utnyttelsen av stor- og småviltjakt gjennom å bidra til å få ansatt utmarkskonsulent.**

2. VILTFORVALTNINGENS ORGANISERING OG ARBEIDSMÅTE

2.1. Viltnemndsarbeidet

Viltnemnda holder 3 kveldsmøter i året. Det er ønskelig med flere møter, men de dårlige økonomiske vilkårene har gjort at man ikke kan holde flere. Posten som delvis kommer til formannen, delvis til sekretæren, journalføres av sekretæren ved skogkontoret. Den arkiveres etter en arkivnøkkel som har blitt sendt ut for viltnemndene. Det tas vanligvis ikke kopier av saker for utsendelse av viltnemndsmedlemmene. Formann og sekretær er vanligvis godt informert, mens det kan være mangelfullt overfor de andre medlemmene.

Fagrapporter som kommer til viltnemnda blir vanligvis arkivert ved landbrukskontoret uten at man har noe sirkulasjonssystem for fagrapportene eller at de blir tatt opp som saker på viltnemndsmøte. Viltnemnda abonnerer ikke på noe fagblad.

Viltnemnda har engasjert herredsskogmesteren som sekretær, og man ser det som meget gunstig på den måten å knytte et samband mellom skogbruksetaten og arbeidet i viltnemnda. Det arbeides for å få skogbruksetaten til å ta sekretærfunksjonen. Med den lille sekretærgodtgjørelsen som man i dag får, har dette vært vanskelig. Man arbeider imidlertid med en løsning hvor det er ønske om en ny stilling ved skogbruksetaten som delvis kan betales av skogbruksetaten, tilskudd fra kommunen til en utmarkskonsulent og tilskudd fra viltfondet når det gjelder viltnemndsarbeid.

2.2. Andre samarbeidspartnere

Det er ingen formelle rutiner i form av utveksling av møtereferater eller informasjon mellom viltnemnda og andre kommunale nemnder eller utvalg. Dette har imidlertid i noen grad fungert ved at sekretæren har deltatt både i landbruksnemnda og tidligere i teknisk hovedutvalg. Kontakten mot landbrukskontoret må likevel sies å være god, idet sekretæren for viltnemnda har sin arbeidsplass der.

Man har et samarbeid med den lokale jeger- og fiskerforening når det gjelder jegerprøven. Det finnes ingen lokal naturvernforening eller ornitologisk forening.

4H er aktive og landbrukskontoret arrangerer sammen med dem en skogdag. Viltnemnda er ikke formelt med, men viltets interesser ivaretas av sekretæren. Det finnes i Rennebu både hagelag, bondelag og skogeierlag, men uten at det er utviklet noe samarbeid med viltnemnda.

Man har et samarbeid med skolen når det gjelder jegerprøven, og en utarbeidelse av naturstl. Dette har vesentlig vært et innspill fra landbrukskontoret, men ved viltnemndas sekretær har man også tatt inn forhold omkring vilt i dette samarbeidet.

Rennebu har et kommunalt viltfond som i utgangspunktet var på kr. 100.000,- etter vassdragsreguleringer. Foreløpig er det bare benyttet til noen tilskudd til kråkefeller på Nerskogen.

3. VILTFORVALTNINGENS HOVEDOPPGAVER

3.1. Vilt i arealplanen

Rennebu har en godkjent kommuneplan, og man har startet på et revisjonsarbeid som er planlagt skal sluttbehandles i kommunestyret i november 1990. Framdriften drives av plankontoret for Oppdal, Rennebu og Midtre

Gauldal. Dette består av 4 personer og har sitt sete på Berkåk. Man har nylig sendt ut brev til de forskjellige lagsektorene om innspill, spesielt på hva man betrakter som hovedutfordringer. Det er ventet at maien for areaidelen i den nye kommuneplanen vil være den samme som man har i dag.

Alle reguleringsplaner og enkeltsøknader i utmark sendes viltnemnda. Det kan være snakk om 12-14 reguleringsplaner og enkeltsaker pr. år. P.g.a. et lite antall møter i viltnemnda har man latt formann og sekretær få fullmakter til å gjøre uttalelser om utbyggingssøknader. De støtter seg da til viltområdekartet. Man har blitt enige om et standardisert svar, som går på ingen innvendinger i områder hvor det ikke er avmerket noe viktig viltområde på viltområdekartet, mens man går imot der det er avmerket med viktig viltområde. Det er stort sett nok begrunnelse til å stoppe en utbygging dersom det ligger i et godt viltområde. Man er fornøyd med samarbeidet med kommunen når det gjelder å få muligheter for innspill, mens det har manglet tilbakemelding på konkrete avgjørelser.

Mange av medlemmene føler at det viltområdekartet som man har ikke er godt nok til å gjøre en så skjematisk behandling av utbyggingssøknader. Kartet bør derfor oppgraderes med bakgrunn i lokal kunnskap. Det råder noe usikkerhet om det kartet man nå har fått, har de samme grensene som det tidligere lokale kartet som man hadde i viltnemnda. Viltnemnda hevder at de ikke har de områdebeskrivelsene som følger kartet. Disse er på nytt tilsendt fra fylkesmannen.
Fra planleggingshold ble det fremhevet at man føler et sterkere behov for gradering av viltområdene etter viktighet for at det skal få et riktig og godt gjennomslag i areaidelen av kommuneplanen.

Foreløpig er viltet ikke tatt inn som egne kapitler når det gjelder driftsplaner i skogbruket. Det er imidlertid igangsatt et arbeid for at alle driftsplanene skal ha en viltdel. Det finnes en gammel generalplan for bygging av skogsveier i Rennebu. Den er ikke lagt fram for viltnemnda, men ved at viltnemndas sekretær er knyttet til skogbruksetaten har viltinteressene fått innpass.

3.2. Hjorteviltforvaltningen og jegerprøven

Viltnemnda sender ut skjema til alle rettighetshavere hvert år og mottar en skriftlig søknad om tildeling. Dette blir i tillegg diskutert på et årlig jaktmøte, og så foregår tildelingen i viltnemndsmøte. Det er lite klager.

For ettersøk av skadet vilt har viltnemnda en liste over 7-8 kontaktpersoner som har disponibel hund for ettersøk. Lensmannen har også denne lista.

Jegerprøveeksamen ivaretas av sekretær og formann. Den averteres i lokalavisa og ellers skjer det i et samarbeid med skolen og jeger- og fiskerforeningen.

To personer i viltnemnda har kurs når det gjelder skadedokumentasjon i forbindelse med rovdyrdrept husdyr. Det har ikke vært utrykninger siste år.

3.3. Organisering av viltområder

Man føler at en for dårlig organisering av utmarka har ført til lave fellingsprosenter og vanskeligheter med å få til rett avskytning når det gjelder elg. Når det gjelder organisering for småviltjakt, er det gjort svært lite. Man mener at behovet er stort, men viljen til å delta i organsiering har foreløpig vært dårlig. For å bedre på dette har grunneierne bl.a. laget et utmarksråd, men det har ikke kommet ordentlig i gang.

3.4. Opplysningsarbeid

Viltnemnda er rimelig godt kjent lokalt, selv om den ikke står oppført i den lokale Ljons telefonkatalog. For å dekke Rennebu må man lokalt ty til 3 aviser: Sør-Trøndelag, Sambygdingen og Oppdalingen. Man har ingen rutinekontakt med disse avisene, men særlig Oppdalingen er opptatt av viltstoff.

Man har også en lokalradio som er interessert i stoff. Den tar gjerne kontakt sjøl, og det har vært liten aktivitet fra viltnemnda mot dette mediet. Viltnemnda holder årlig jegerkveld hvor man forsøker å ta opp litt varierende emner. Mye dreier seg imidlertid ofte om eigjakta. Møtene er godt besøkt med 70-80 personer.

Det er ikke laget noen egen brosjyre om viltet i kommunen. Det er imidlertid laget en turistbrosjyre, hvor det markedsføres også gode jakt- og fiskemuligheter. Det er ansatt en tiltakskonsulent i Rennebu

og det kommer en reiselivsplan. Det er ventet at den vil inneholde noe om utnyttelsen av kommunens vilt- og jaktmuligheter.

4. HVA KAN FYLKESMANNEN GJØRE

Man føler at det er en urettferdig fordeling mellom kommunene i Sør-Trøndelag når det gjelder penger til viltnemnda. Ved et øket tilskudd til Rennebu mener man at det kan gå inn som en delfinansiering av en utmarkskonsulent, og som vil være viltforvaltningen til nytte.

Man mangler beskrivelsene for de forskjellige områdene på viltområde-kartet.

5. KONTAKTPERSONER

Opplysningene som har framkommet, gjør ikke krav på å være fullstendige. De er nedtegnet i et møte i Rennebu 20.2.89, hvor følgende personer deltok:

Harald Gunnesmo	formann, viltnemnda
Eiliv Grut	sekretær i viltnemnda
Ivar Langklopp	viltnemnda
Martin Paulsen	viltnemnda
Ingunn Gil Fossum	viltnemnda
Alf Gunnes	ordfører
Arve Be	viltnemnda
Guri Conradi	planlegger

RISSA KOMMUNE

1. VILTETS STATUS

Foruten fellingsstatistikk for hjortevilt og sett elg-skjema har viltnemnda lite konkret kjennskap til registrering av viltbestanden i kommunen eller utnyttelsen av den. I forbindelse med Nordelvas nedbørsfelt er det utført småvilt-biologiske undersøkelser av Økoforsk,
men uten at viltnemnda har særlig kjennskap til arbeidet.

1.1. Tilstandsbeskrivelse

Av hjortevilt er elgen viktigste kjøttressurs, og det felles omtrent 120 årlig. 250 av bygdas 6.700 innbyggere deltar i denne jakta. Den er stort sett forbeholdt grunnelere og de med grunneiertilknytning. Det er vanskelig å komme inn på et lag. Selv om man ikke har hatt systematiske beiteregistreringer, mener man at det i enkelte områder er for stor elgstamme i forhold til vinterbeitene, og at en vanskelig snøvinter vil kunne få dramatiske utslag. Rådyr er også en svært viktig hjorteviltressurs i Rissa, og det felles av og til over 200 i året. Det utdeles fellingstillatelse på bortimot det dobbelte, og man mener at rådyrstammen i gode år vil kunne tåle langt på vei det dobbelte uttaket. Det er stort sett grunnelere og innenbygds som jakter rådyr, og det er liten markedsføring for å utnytte denne ressursen bedre. Det felles noen få hjort, og man mener at man har en liten stedegen stamme.

Av småvilt er det rype, hare og skogsfugl som er de viktigste jaktobjekter. Man regner med at det er omtrent 400 som driver småviltjakt, og det er stort sett innenbygdsboende. Utnyttelsen er tilfeldig og det er dårlig organisering. Man regner med at omtrent 10 % av jaktbart areal er organisert for salg av småviltkort. Man har derfor heller ingen tall for bestandene eller hvor mye som høstes. Rypebestanden er mye opp og ned, men den var bra siste høst. Skogsfugl har jevnt over tatt seg noe opp, mens det er svært gode harebestander som er spesielt dårlig utnytta.

Ender og gjess utgjør meget bra bestander, men uten at de utnyttes særlig i jaktsammenheng. Det er noen få områder med canadagås, men jakt er foreløpig ikke diskutert.

Av store rovdyr forekommer gaupe, men uten at man mener å ha noen fast bestand.

Av små rovdyr er det lite rev. Det er bra med mår, og det drives en del fangst, mest for utnyttelse av skinn og hobby. Fangerne kan få 4-5 mår på vinteren. Det er noe mink, uten at man kan si om den har gått opp eller ned. Det er derimot en bra bestand av oter som er sterkt økende. Viltnemnda har ikke fått noen henvendelser om skade i forbindelse med f.eks. laksoppdrett. Det finnes grevling.

Av rovfugl er det mye ørn og med sikkerhet en sterkt økende stamme dersom man ser det i forhold til 10 år tilbake. Det finnes ellers både hønsehauk, spurvehauk og fjellvåk.

Kråke og ravn har svært gode stammer.

Vadefugl finnes i viktige våtmarksområder, men viltnemnda har vært lite inne i forvaltningen av disse.

Viltet i nærmiljø engasjerer mange, først og fremst ved at stort sett alle har fuglebrett og driver foring vinters tid. Hverken viltnemnda eller organisasjoner har engasjert seg særlig slik foring eller oppsetting av fuglekasser. Skolen har vært noe engasjert.

1.2. Konflikter

Det er en del konflikter mellom trafikk og hjortevilt og da først og fremst rådyr. Man regner med at det kjøres ihjel vel 20 rådyr i året. Det kan også skje med elg, men i mindre utstrekning. Man har hatt samarbeid med veivesenet for å sette opp skilt.

Det er noe beiteskader på innmark, og det er gitt tillatelse til å ta skadedyr på kvoten. Rådyr gjør en del skade i jordbæråkre, men her er det ikke søkt om fellingstillatelse for skadedyr. Konfliktene må totalt sett anses som små.

Det er en del beiteskader på skog, vesentlig på furu, men skogeierne synes å tåle det fordi man i vesentlig grad høster jaktutbyttet sjøl. Det er en del feieskade av rådyr på edelgran.

Man føler ikke at det er særlige konflikter mot annen utnyttelse av utmarka som f.eks. hyttebygging.

1.3. Hovedutfordringer

I forbindelse med innspill til kommuneplanen har viltnemnda prioritert følgende arbeidsoppgaver:

1. **Påse at kommunens viktigste viltområder ikke blir tatt i bruk til andre formål.**
2. Revidere og ajourføre kommunens viltkart etter hvert som nye opplysninger og erfaringer gjør det påkrevet.
3. **Undersøke aktuelle vinterbiotopers bæreevne ved å gjennomføre systematisk beiteregistrering.**
4. Arbeide aktivt for at skogbehandlinga tilpasses viltets behov.
5. **Drive informasjonsvirksomhet for å synliggjøre viltets økonomiske, ressursmessige og kulturelle betydning.**

På møtet ble punktene 1, 3 og 5 fremhevet som viktigere enn de andre.

2. VILTFORVALTNINGENS ORGANISERING OG ARBEIDSMÅTE

2.1. Viltnemndsarbeidet

Viltnemnda har 3-5 møter i året, de fleste kveldsmøter. Sekretæren er lærer på ungdomsskolen. Det er ikke ordnet noen fast kontortid eller tidspunkt hvor sekretæren kan treffes over telefon.

Post går stort sett til sekretæren hvor den journalføres. Han har et arkivskap, men foreløpig har man ingen ordnet nøkkel for sortering av post og saker etter tema. Saker som kommer til viltnemnda blir vurdert. Det viktigste tas det kopi av og sendes ut til medlemmene. Ellers blir alt referert på viltnemndsmøte. Fagrapporter blir stort sett referert på møte, og det er anledning for lån. Det føres ingen spesiell innholdsliste over de fagrapporter viltnemnda får og heller ingen utlånsliste. Viltnemnda har fagbladet "Jakt og fiske" som kommer til sekretæren og blir der.

2.2. Andre samarbeidspartnere

Man har ingen formaliserte rutiner når det gjelder informasjon eller samarbeid med andre kommunale nemnder og utvalg.

Det er to aktuelle jeger- og fiskerforeninger i Rissa. Her har man hatt et samarbeid når det gjelder informasjonsmøter til jegerne og om jegerprøven. Det er ikke noen ornitologisk forening eller naturvernforening. Det finnes 4H og hagelag, uten at man har hatt noe spesielt samarbeid med disse. Viltnemnda har noe kontakt med skolen i forbindelse med jegerprøven.

Det har vært noe kontakt med veivesenet om skilting av strekninger med spesielt hyppig overgang av elg. Det er litt tunge prosedyrer for å få til skilting.

3. VILTFORVALTNINGENS HOVEDOPPGAVER

3.1. Vilt i arealplanen

Kommunen har en godkjent generalplan fra 82-83. Man har nettopp startet med den nye kommuneplanen, og det er nedsatt et planutvalg sammensatt av politikere og sektorsjefer. Det er ansatt en generalplanlegger for å lede arbeidet. Det er foreløpig ikke sendt ut planforutsetninger til sektorinteressene, men man forventer at det sendes i løpet av høsten. Arbeidet med arealdelen startes nå.

Viltnemnda har allerede laget et innspill til tekstdelen når det gjelder viltressursene og viltinteressene i kommuneplanen, og for arealdelen har man ment å benytte viltområdekartet. Her kan det være behov for både revidering og en ytterligere prioritering av de viktigste viltområdene.

De par siste år har det bare vært et par reguleringsplaner eller enkeltsaker som har kommet til viltnemnda for uttaleise. Kommunen har viltområdekartet, og alle saker som berører de viltområder som er avtegna, sendes viltnemnda for uttaleise. Viltnemnda har ikke alltid hatt møte på sine uttaleiser, men det er til dels ordnet over telefon og kontakt med medlemmene. Viltnemnda vurderer hver enkelt sak, og det har ikke alltid vært innvendinger mot utbygging, selv om den har skjedd i hva som på kartet har vært inntegna som viktig viltområde.

Rissa deltar i arbeidet med kystsoneplan. Foreløpig har viltnemnda deltatt, og man kjenner heller ikke til de registreringer som er foretatt i Lenka-prosjektet.

For Rissa ble driftsplanarbeidet i skogbruket ferdig 85-86. Her var viltinteressene ikke med,og det vil gå lenge før man igjen skal utarbeide nye driftsplaner. Det skal lages en generalplan for skogsveier i kommunen i løpet av 1989. Det har ikke vært planlagt at viltnemnda skal delta i dette. Viltområdekartet er generelt lite brukt i skogsdriftssammenheng.

3.2. Hjorteviltforvaltningen og jegerprøven

Fellingstillatelser gis til vald basert på tidligere praksis. Det er ikke behov å søke hvert år, men man må gi beskjed dersom det er ønske om endring. I april holdes det vanligvis et åpent møte for bl.a. jaktledere og hvor avskytingspolitikk diskuteres. Man får da de nødvendige signaler, og man har ingen klager på tildelingen.

Ettersøk av skadet vilt har vært gjort av et medlem i viltnemnda, eventuelt en jaktleder i området hvor skaden har oppstått. Viltnemnda har ingen avtale om disponible sporhunder. Foreløpig har ikke dette vært noe problem, men det er mulig man burde opprette slike avtaler.

Jegerprøveeksamen ivaretas av sekretæren og da i nært samarbeid med jeger- og fiskerforeningen. Det er ingen egen avertering av eksamen, men det følges opp ved de kursene som holdes av jeger- og fiskerforeningen og direkte kontakt med det valgfaget som gjennomføres i ungdomsskolen.

To personer har vært på kurs når det gjelder å dokumentere skade på husdyr forvoldt av rovvilt. Det var ingen utrykninger i fjor.

3.3. Organisering av viltområder

Det finnes fremdeles noen en- og todyrs vald. Ellers anser viltnemnda for valdstørrelsen å være noenlunde brukbar så lenge det er så stor stamme. Dersom stammen går ned, kan det fort bli mindre egna vald.

Når det gjelder organisering for småviltjakt, er den svært dårlig. Foruten noen få lokale forsøk har det vært lite systematisk arbeid i viltnemnda med tanke på organisering for utnyttelse av småviltjakt.

3.4. Opplysningsarbeid

Man mener at viltnemnda er rimelig godt kjent, og det finnes en lokal telefonkatalog hvor viltnemnda er med.

Det vanligste lokalbladet er Fosnafolket. Man har ingen avtaler om kontakt med bladet, og det har vært lite initiativ fra viltnemnda for å få inn stoff.

Det utarbeides nå et kommunalt meldingsblad, som går til alle husstander og skal komme tre ganger i året. Viltnemnda har foreløpig ikke vært inne i dette arbeidet. Ut over dette har også landbruket et meldingsblad, Landbruksnytt, for Rissa og Leksvik. Her har det sporadisk vært noe om vilt, vesentlig fordi sekretariatet tidligere har vært ved landbrukskontoret. Det har ikke skjedd som planlagte innspill fra viltnemnda.

Hvert år arrangeres det åpent informasjonsmøte om viltet. Dette har vesentlig gått på storvilt, men man forsøker også å få med andre emner. 120-150 mennesker deltar i et slikt åpent møte, noe som betraktes som meget godt oppmøte.

Det er ikke utarbeidet noen egen informasjonsholder om viltet i Rissa. Det er utarbeida ei Fosen-brosjyre som også sier noe om dyrelivet. Viltnemnda har ikke deltatt.

4. HVA KAN FYLKESMANNEN GJØRE

Fylkesmannen bør bidra slik at det blir foretatt beiteregistreringer for å fastsette riktig overvintrende elgstamme i forhold til beite.

Fylkesmannen bør holde god lokal kontakt, både ved informasjonsmøter og være faglig behjelpelig i f.eks. utbyggingssaker.

5. KONTAKTPERSONER

Opplysningene som har kommet fram, gjør ikke krav på å være fullstendige. De er nedtegnet i et møte i Rissa 3.3.89, hvor følgende personer deltok:

Johannes Børsting	formann, viltnemnda
Morten Leksås	sekretær i viltnemnda
Arne Forfod	skogbrukssjef
Sverre Gomo	viltnemnda
Reidar Gullesen	viltnemnda
O.M. Askjemshalten	viltnemnda
Leif G. Lillevik	kontorsjef
Roy Bakken	planlegger

ROAN KOMMUNE

1. VILTETS STATUS

Foruten gode fellingsstatistikker for hjortevilt og bruk av sett elgskjema kjenner man ikke til andre registreringer eller statistikker når det gjelder viltet i kommunen.

1.1. Tilstandsbeskrivelse

Av hjortevilttet er elgen viktigst, og det ble siste år felt 21 elg. 50 personer av kommunens 1.250 innbyggere jakter elg, og det er stort sett bare grunnelerne. Det felles 8-10 rådyr pr. år, mens det er 40-50 tildelinger. Det er viltnemndas oppfatning at denne jakta utnyttes svært dårlig. Det er stort sett grunnelerne som driver jakta, og det er ikke noe utbud av rådyrjakt.

Av småvilt er rype viktigste, og i gode år kan det sikkert felles over 1.000 ryper. Det mangler statistikk. Det ble anslått at ca. 100 går på rypejakt, vesentlig innenbygds. To grunneierlag som disponerer omtrent 1/3 av arealet, har kortsalg, men det er ingen utlysing. På hare drives det stort sett ikke jakt. Det er lite hare, og jakta drives bare uten hund. Det er lite storfugl, noe bedre med orrfugl som det felles noe av.

Av store rovdyr har man en bra gaupebestand som man mener har etablert seg med fast stamme de 3-4 siste åra. Det er lett å finne gaupespor, og det ble i fjor skutt el gaupe. Mye av den sauen som kom bort i 1988, mener man skyldes gaupe, og man mener også at gaupa profitterer på den sterkt økende rådyrbestanden. 25-30 personer drev aktiv gaupejakt når det ble funnet spor. Man har streifdyr av bjørn, og det ble registrert besøk i 1987. En del folk så 2 ulver i 1988, men som ikke er ytterligere dokumentert. Det går rykter om utsatt ulv.

Av mindre rovdyr er det en meget god oterstamme. Viltnemnda har ikke fått henvendelser om skadeomfang p.g.a. oter. Det er bra med villmink, men man har registrert noe nedgang. Det er lite rev, men en del mår som det er noe fangstaktivitet på.

Av rovfugl har man spesielt en stor bestand av havørn, og til sine tider kan man se store flokker. Det er alminnelig oppfatning at bestanden er sterkt økende. Det finnes også kongeørn, og man mener at hubrobestanden har tatt seg opp.

Det er bra med ender og gjess, men det er lite utnytta i jaktsammenheng. Når det gjelder gås, er viltnemnda av den oppfatning at det burde kunne utnyttes adskillig bedre, men grunneierne har ikke organisert seg i salg av f.eks. gåskort. Gåsa gjør en del skade på innmark i kystområdet, og det er årlig 2-3 søknader om felling av gås. Det er en god bestand av ærfugl, og det finnes hekkekolonier med 16-17 hegrereir.

Vilt i nærmiljø ivaretas svært mange steder gjennom foring av småfugl vinterstid. Denne aktiviteten er ikke diskutert i viltnemnda, og ivaretas heller ikke av andre organisasjoner i særlig utstrekning.

1.2. Konflikter

Gaupe og ørn forårsaker en del skade på husdyr, og forrige år var det 6 søknader om erstatninger.

Elgen kan gjøre litt skade i skog og kålåkre, men skadeomfanget må betraktes som lite. Det var i år 2 henvendelser om skade av elg på innmark. Man er litt usikker på elgstammens størrelse i forhold til skade på skog. Det er stort sett samme folk som har elgjakt som har skogskader, og gjennom beltereglstreringer ønsker man å vurdere om man har en hensiktsmessig størrelse på elgstammen.

Man hører om noe konflikter som skyldes skarv og oter i fiskeoppdrett, men det har ikke vært henvendelser til viltnemnda.

Det er få konflikter mellom gode viltområder og annen utnyttelse av arealene. Hovedkonflikten har vært diskusjonen om etablering av skytefelt på Nordfosen, hvor viltnemnda har hatt innspill.

Ferdsel bl.a. med snøscooter har ikke vært noe konfliktområde i forhold til vilt i Roan.

1.3. Hovedutfordringer

Det er ikke utarbeidet forslag til innspill i forbindelse med kommuneplanen i Roan, men på møtet ble man enige om at følgende punkter var svært viktige:

1. Påse at kommunens viktigste viltområder ikke blir tatt i bruk til andre formål, bl.a. gjennom ivaretagelse i kommuneplansammenheng.

2. Drive informasjon om viltets betydning som ressurs, rekreasjon og som kulturell faktor.

3. Arbeide for bedre organisering og utnyttelse av viltressursene, bl.a. ved å stimulere til ansettelse av tiltaks konsulent på utmarkssektoren.

2. VILTFORVALTNINGENS ORGANISERING OG ARBEIDSMÅTE

2.1. Viltnemndsarbeidet

Viltnemnda har 4-7 kveldsmøter i året. Viltnemnda har ansatt sekretær som er knyttet til skolen. Alt sekretærarbeid, også skriving, må gjøres av sekretæren.

Post kan komme både til formann og sekretær. Det er ingen postjournal, men sakene arkiveres i et arkivskap hos sekretæren. Det er basert på tidligere utsendt arkivnøkkel. De fleste saker tas direkte opp på møtet uten saksforberedelse, og saker som har kommet inn til viltnemnda refereres på møtet. Større rapporter tas delvis med på møtet, men det er sjelden tatt opp som saker. Viltnemnda har ingen fagblader.

2.2. Andre samarbeidspartnere

Det er ingen faste rutiner for utveksling av informasjon eller møtedeltagelse med andre kommunale nemnder eller utvalg. Det finnes en Roan jegerog fiskerforening, 4H og hagelag, uten at viltnemnda har etablert spesielt samarbeid.

Men har hatt noe kontakt med skolen for gjennomføring av jegerprøven, men det har vært liten interesse for det.

Forsvaret har en god del aktivitet innenfor Roans grenser, men viltnemnda har vært lite innblanda.

3. VILTFORVALTNINGENS HOVEDOPPGAVER

3.1. Vilt i arealplanen

Man har ikke kommet i gang med kommuneplanarbeidet, og det er foreløpig ikke utarbeidet noen plan om når dette skal gjøres ferdig eller hvordan.

Foreløpig sendes alle reguleringsplaner som berører utmark til viltnemnda for uttalelse. Det kan dreie seg om 1-2 planer i året. I tillegg er det noen enkeltsaker, men svært få. Viltnemnda har møte om alle saker, og foreløpig synes man at man har fått bra gjennomslag for sine uttalelser. Man benytter det viltområdekartet man har. Det gjennomføres ikke noen ajourføring av kartet med basis i nytt kjennskap hos viltnemndsmedlemmene.

Roan har engasjert seg i utarbeidelsen av en kystsoneplan som skal være ferdig i løpet av 1989. Dette arbeidet er lagt under teknisk utvalg, og det inneholder en del registreringsarbeid. Man bruker viltområdekartet, men viltnemnda har ikke vært involvert hverken i registreringsarbeid når det gjelder sjøfugl eller gjort innspill til planen. Det er forutsatt at viltnemnda får planen til uttalelse når forslaget er ferdig.

Viltinteressene har ikke fått noen plass i driftsplanene for skogbruket. Man har også dårlig kjennskap til DN's flerbruksrapporter. Det er likevel alminnelig oppfatning at det er få konflikter mellom skogsdriften i Roan og vilthensyn.

3.2. Hjorteviltforvaltningen og jegerprøven

Fellingstillatelse for hjortevilt tas direkte opp på møtet, hvor man følger tidligere mal dersom det ikke har kommet spesielle innspill. Man har ikke noe forhåndsmøte med grunneierne, men de er stort sett representert i viltnemnda. Det er få klager.

Formannen fører statistikk og oppgaver.

En fra viltnemnda tar seg av ettersøk av skadet vilt uten at man har gjort noen faste avtaler. Det er vanligvis ikke noe problem å skaffe hund til ettersøk.

Jegerprøveeksamen avholdes av viltnemnda og averteres i Fosnafolket. Friundervisningen holder obligatorisk praktisk kurs.

I viltnemnda er det to som er lært opp til å dokumentere rovviltskader. I fjor hadde man 2 utrykninger, og på et av de var rovvilteksperten fra fylkesmannen i Nord-Trøndelag til stede.

3.3. Organisering av viltområder

For storvilt har man en del 2-3-dyrs vald, og man vil se det som en fordel dersom det organiseres i større enheter. Man mener imidlertid ikke at det er noe sterkt hinder for utnyttelse av elgstammen, og viltnemnda har i øyeblikket ikke planer om spesielle aksjoner for en bedre organisering. Man mener også at behovet er rimelig godt dekket når det gjelder småviltjakt, kanskje med unntak av et bedre tilbud når det gjelder utnyttelsen av gås. Man har ikke spesielle planer om aksjoner på dette feltet.

3.4. Opplysningsarbeid

I en så liten kommune mener man at innbyggerne stort sett vet hvem som er i viltnemnda og hva den står for. Det vil nok vesentlig være knyttet til arbeid når det gjelder tildelinger av elg.

Fosnafolket er den lokale avisa, men man har ingen faste avtaler om kontakt med unntak av avertissement når det gjelder jegerprøveeksamen.

Man holder et åpent elgmøte i året, hvor det har vært et godt oppmøte (50 personer).

Det er ikke utarbeidet noen informasjonsfoldere om viltressursene i kommunen.

4. HVA KAN FYLKESMANNEN GJØRE

Fylkesmannen bør delta i informasjon omkring viltforvaltningen, bl.a. ved å møte i lokale informasjonsmøter.

Fylkesmannen bør bidra til at det lokalt skaffes arbeidskapasitet til å arbeide spesielt for å ivareta viltet som ressurs, både i arealsammenheng og som utnyttelse. Han bør bidra til at kommunen får en tiltakskonsulent for utmark.

5. KONTAKTPERSONER

Opplysningene som har fremkommet ovenfor, gjør ikke krav på å være fullstendige. De er nedtegnet i et møte i Roan 19.1.89, hvor følgende personer deltok:

Ingar Lunde	formann i viltnemnda
Elvind Bremsnes	sekretær i viltnemnda
Henning Martinsen	ordfører
Arne Reppe	teknisk sjef
Toralf Larsen	viltnemnda
Johan Nilsen	førstesekretær
Arvid Hopstad	viltnemnda
Albert Aronsen	viltnemnda
Johan Wudal	landbrukskontoret
Nils I. Wiik	landbruksnemnda

RØROS KOMMUNE

1. VILTETS STATUS

Det finnes gode fellingstatistikker for alt hjortevilt. For småvilt ber fjellstyret om rapportering når det gjelder felt vilt fra alle utenbygds jegere, som utgjør bortimot 200 av kommunens 900 småviltjegere. På privat grunn kjente man ikke til oppgaver over registreringer eller fellingsstatistikk. Det omsettes mye rype og fra omsettingsleddet henter man vingeprøver og får dermed et tall for den årlige rypeproduksjonen.

Røros avdeling av norsk zoologisk forening forsøker å systematisere opplysninger om viltet i kommunen, og de har et faunakartotek. Øivind Lunde har god oversikt over bestanden og hekking av ørn.

1.1. Tilstandsbeskrivelse

Hjortevilt er viktigste "kjøttvilt". Det ble i 1987 skutt 206 elg og ca. 300 av kommunens innbyggere driver elgjakt. Man mener at rådyr er en ressurs som i større grad bør kunne utnyttes, men man har ingen systematisk telling av rådyr. Det er imidlertid et titalls personer som driver foring av rådyr vinterstid, og man mente at det burde være enkelt å få en oversikt over bestanden.

Bever er en art som det ble åpnet for jakt på i 1986. Av hensyn til skadeproblematikk ønsket man ikke at beverstammen skulle økes, og at det nå var nødvendig med et økt jaktuttak. I zoologisk forenings faunakartotek hadde man oversikt over 27 beverhytter.

Rype er det viktigste småvilt, og man mener at i gode rypeår felles det 8.-10.000 ryper i Røros. Ca. 900 driver denne jakten. Det er for tiden godt med hare i store deler av Røros, men man har liten oversikt over hva som felles. Det omsettes også noe hare.

Av store rovdyr er det jerven som er viktigste art. Man mente det er god levedyktig bestand i grensetraktene. Den hadde en topp i 1983- 84. Da ble det søkt om fellingstillatelse fra reineierne, som de ikke fikk. Etterpå hadde det gått tilbake med jervbestanden. Bjørn, gaupe og ulv er bare sporadisk i kommunen.

Kongeørn utgjør en stabil stamme, og det er registrert 90 reirplasser. Jaktfalk og fiskeørn registreres også regelmessig av 5-6 medlemmer i zoologisk forening.

Vilt i nærmiljø synes å være viktig for mange mennesker også i Røros. Zoologisk forening kjøper årlig inn 600 kg solsikkefrø som omsettes til medlemmer. De står også for utsetting av kasser. Viltnemnda har foreløpig engasjert seg lite når det gjelder vilt i tettbebyggelsen.

1.2. Konflikter

Det er liten eller ingen konflikt med storvilt, hverken på innmark eller i forbindelse med vei, jernbane.

Det er konflikt mellom jerv og reinnæringa. Forholdet mellom DN og reinnæringa ble svært dårlig i 1983-84 (avslag på søknad om fellingstillatelse). Det søkes om en del erstatning for reinkalver som tas av ørn, men man sitter med følelsen av at man har svært dårlig kjennskap til de reelle tapene pga. ørn.

Moskus har av og til vært et problem i grensetraktene. For reinnæringa fordi den river ned gjerder for kalvemerking og den fryktes også i hytteområdene.

Røros har stor utbygging når det gjelder hytteområder, og man er redd for at det kan skape vansker for forflytningen av storvilt mellom sommer- og vinterbeite. Man har imidlertid lite konkret kunnskap om konsekvensene.

Påska er stor utfartstid i Røros. Man er usikker på hvordan 10.000 turister i marka på denne årstid kan virke på viltet. Uttalelser om dette er innarbeidet i forbindelse med reguleringsplaner, men det er vanskelig å dokumentere en del av de uheldige virkninger man tror det kan ha.

Det finnes en skogreisingsplan for Røros, og i den forbindelse vil relativt store arealer få treslagsskifte. Det er først og fremst gran, men også nye treslag som kontortafuru. Man har lite kjennskap til de konsekvensene dette vil få.

1.3. Hovedutfordringer

I forbindelse med innspill til kommuneplan har viltnemnda skissert følgende arbeidsoppgaver i kommende planperiode.

1. Sørge for at kommunens viltkart i langt større grad blir benyttet og tatt hensyn til ved arealdisponering av utmark.
2. **Revidering av viltkartet.**
3. **Bedre oversikten over høst- og vårtrekk hos elg.**
4. **Påse at kommunens viktigste viltområder ikke blir tatt i bruk til andre formål.**
5. Arbeide for en bedre beskatning av rådyr og bever.
6. **Arbeide for bedre organisering av grunneiersammenslutninger for en bedre utnyttelse av viltressursene.**
7. Drive informasjon om viltets betydning som ressurs, rekreasjon og som kulturell faktor.

Under møtet ble pkt. 2, 3, 4 og 6 trukket fram som de viktigste innsatsområdene.

2. VILTFORVALTNINGENS ORGANISERING OG ARBEIDSMÅTE

2.1. Viltnemndsarbeidet

Viltnemnda holder 4-6 dagmøter i året. All post journalføres ved landbrukskontoret hvor sekretæren er ansatt. Landbrukskontoret får en liten godtgjørelse for den kontortekniske hjelp.

Viktige brev som kommer til sekretæren blir det tatt kopi av og sendt til samtlige medlemmer. Ellers blir brevene referert på viltnemndsmøtet. Møtene settes opp etter samråd mellom sekretær og viltnemndas formann.

Røros er MIK-kommune og har valgt en organisasjonsmodell hvor man har et hovedutvalg, men hvor viltnemnda vil virke som et underutvalg. Flere av medlemmene i viltnemnda er medlemmer i hovedutvalget.

Miljøvernsjefen skal være ansvarlig for sekretærfunksjonen, mens den praktiske sekretærordningen med herredsskogmesteren og landbrukskontoret vil fortsette. Man diskuterer ennå de praktiske rutiner, men det er et ønske om at kommunen skal være postkasse for saker til viltnemnda.

Det er foreløpig bestemt at alle plansaker, alle søknader om midler og uttalelser i forbindelse med forskjellige høringer sendes til kommunen og skal opp i hovedutvalget.

2.2. Andre samarbeidspartnere

Viltnemnda har ikke formalisert noe direkte samarbeid eller møte med andre organisasjoner eller etater. I praksis vil det likevel være slik at medlemmer i nemnda også er medlemmer i den lokale jeger- og fiskeforening, fjellstyret, andre deler av kommuneadministrasjonen o.s.v. Det kan være et ønske om utvidet samarbeid, spesielt med de frivillige organisasjonene, som i stor grad engasjerer seg i naturspørsmål. Dette kan være forskjellige naturvernlag, Lions og Rotary, velforeninger, 4H, hagelag, etc.

2.3. Innspill til andre lokale forvaltningsmyndigheter

Fra teknisk etat får man i dag alle inngrep i viktige viltområder til uttalelse. På eksisterende viltkart er nesten hele kommunen betraktet som viktig viltområde.

Kontakt til landbruk, reindriftsnæring og fjellstyret har man gjennom de personer som er medlemmer av viltnemnda. Dermed er man også sikret de nødvendige innspillsmuligheter.

Det er god kontakt til skoleverket når det gjelder jegerprøven.

3. VILTFORVALTNINGENS HOVEDOPPGAVER

3.1. Vilt i arealplanen

Når det gjelder arbeidet i forhold til kommuneplanen og reguleringsplaner, er kontakten god, men man føler ofte at man savner sikre nok faglige argumenter.

Viltsektoren har laget innspill om viltressursene til kommuneplanen, og det skal utarbeides et natur- og ressursprogram som skal være ferdig 1. april.

Viltet har ikke kommet med i de driftsplanene som nå er utarbeidet for skogbruket. Man har også lite praktiske innspill når det gjelder driften innenfor Statens skoger.

3.2. Hjorteviltforvaltningen og jegerprøven

For tildelinger av fellingstillatelser for hjortevilt forberedes dette av sekretæren og legges fram i viltnemnda til avgjørelse. Oppgaver og statistikk utarbeides av sekretæren.

Ettersøk etter skadet vilt foretas av sekretæren eller andre medlemmer av viltnemnda. Man har kontakt en brukshundklubb når det gjelder nødvendig sporhund.

Formannen i viltnemnda tar seg av jegerprøveeksamen. Han er også medlem i jeger- og fiskeforeningen som arrangerer de fleste praktiske kurs. Viltnemnda averterer lokalt tidspunkt for eksamen.

3.3. Organisering av viltområder

Den aktive diskusjonen omkring organiseringen av viltområder har blitt gjort på et par møter hvor man innbyr elgjegerne til orienteringsmøter før jaktstart. De fleste elgjegerne er også grunneiere. Det er arbeidet lite med organisering av både storvilt og småvilt med tanke på å øke almenhetens (utenbygds) muligheter for å drive jakt som rekreasjon. Man mente imidlertid at det i Røros-distriktet var lett å få tilgang på jakt (for innenbygds ?).

3.4. Opplysningsarbeid

Daglige henvendelser til viltnemnda fant lett fram gjennom viltnemndas sekretær med fast kontorsted landbrukskontoret. Viltnemndas telefon og adresse står ikke i den vanlige telefonkatalogen, men i en lokal katalog som utgis av Lions.

En gang i året arrangeres informasjonsmøte hvor man bør inn alle elgjegere før jakta. På disse møtene møtte også endel andre folk. Man hadde høstet god erfaring med flere mindre regionmøter (for elgjaktlagene) i stedet for et større åpent møte.

Det er ikke utarbeidet egne informasjonsfoldere for vilt i kommunen eller utstillinger. Man hadde hatt en oppstilling av vandreutstillingen skogbruk - viltstell, men det var ikke gjort i viltnemndas regi.

4. HVA KAN FYLKESMANNEN GJØRE

For de konkrete innsatsområdene er det ønskelig at fylkesmannen bidrar på forskjellig vis.

Når det gjelder revidering av viltkartverket, vil dette bli satt i gang på lokalt nivå, men det er ønskelig at fylkesmannen deltar i en styringsgruppe og kanskje også direkte samarbeid/veiledning til de som skal gjennomføre kartleggingen. Kommunen har fått støtte fra lokale vilttiltaksmidler for kartleggingen. De deltar også i et prøveprosjekt for oppdatering og bruk av fylkesmannens kartregister (EDNA, FRIDA, VILTREG) i forbindelse med prosjektet miljøvern i kommunene (MIK).

For å skaffe oversikt over høstog vårtrekk hos elg bør fylkesmannen delfinansiere og gjennomføre et merkeprosjekt med merking av elg i november straks etter jakta. Det er ventet at det kan framskaffes endel lokal finansiering gjennom fjellstyret, grunneierlag, Direktoratet for statens skoger og landbrukets utbyggingsfond. Det vil lokalt bli tatt initiativ til et samarbeid.

De viktigste viltområdene ligger i skogbandet, og de øverste 150 meter bø ikke hogges eller utbygges. Dette hensynet må man ta lokalt, mens fylkesmannen bør kunne bidra med de faglige argumenter for hvorfor det er så viktig å ivareta disse områdene. Generelt føler man på planleggingssiden at det råder ganske stor usikkerhet om konsekvensene dersom man gjør inngrep. Fylkesmannen bør være behjelpelig med å framskaffe bedre fakta omkring slike konsekvenser, f.eks. utarbeidelse av temahefter.

Fylkesmannen bør følge opp rapportene om flerbruk og hvordan de anvendes i praktisk skogbruk.

Organiseringen av grunneiersammenslutninger har såvidt startet i Røros og da bare med tanke på utnyttelsen av storvilt. Småvilt er ofte en salderingspost, og man sitter med et inntrykk av at dersom man også skal foreslå organisering med tanke på salg av småviltkort, vil det skape vanskeer også for organiseringen av storviltområder. Man har den oppfatning at dette må gjøres med list og lempe på lokalt
hold.

5. KONTAKTPERSONER

De opplysningene som har kommet fram ovenfor, gjør ikke krav på å være fullstendige. De er nedtegnet i et møte på Røros 20.12.1988, hvor følgende personer deltok:

Paul Skjevdal	formann i viltnemnda
Bjørn Dahl	sekretær i viltnemnda
Torfinn Rohde	miljøvernsjef i Røros kommune
Carl Sverre Præsch	kommuneplanlegger
Magne Fjæran	teknisk etat
Ivar Tørredal	formann i hovedutvalget for miljøvern
Arne Krohn	sekretær i fjellstyret

SELBU KOMMUNE

1. VILTETS STATUS

Foruten gode fellingsstatistikker for hjortevilt og sett elg-skjema kjenner man ikke til andre systematiske registreringer av viltstammen i Selbu. En del får man inn gjennom det registreringsarbeidet som er satt i gang når det gjelder oppdatering av viltområdekartet. Det er mulig at NOF også driver en del lokale registreringer. Det finnes fellingsrapporter for småvilt på statsalmenningene.

1.1. Tilstandsbeskrivelse

Av hjortevilt er elgen viktigste kjøttdyr, og i 1988 ble det felt 252 elg. Elgjakta drives for det meste av innenbygdsboende og i stor grad grunneiere. Ca. 300 personer av kommunens innbyggere driver denne jakta. Det skytes årlig ca. 60 rådyr, men utnyttelsen er dårlig. Det er stort sett som grunneiere jakter, og bare et grunneierlag selger jakt på rådyr. Rådyr kan til tider utnyttes i langt større grad.

Av småvilt er ryper det viktigste. I gode år kan det felles 3-4.000 ryper på statsalmenningen, som utgjør arealmessig omtrent 20 % av hele kommunen. Ca. 500 småviltjegere jakter på statsalmenningen, hvorav halvparten er utenbygdsboende. Rapporteringen er god når det gjelder utenbygds, men mindre bra for innenbygds. Det jaktes en del hare i Selbu, og anlagsvis kan det felles 2-300 harer i året. Det synes å være oppgang i skogsfuglbestandene, og man antar at det jaktes mer skogsfugl enn hare. Man regner med at vel 1.000 personer driver småviltjakt i Selbu, hvorav ca. halvparten er innenbygdsboende.

Av de store rovdyr er det bare streifdyr av bjørn og jerv. Man har hatt fast bestand av gaupe, men det er lenge siden siste felling.

Av small rovdyr har man særlig en god mårbestand, og flere driver aktiv fangst med feller. Revbestanden er liten p.g.a. skabb. Det er en økende grevlingbestand. Det finnes også fjellrev.

Ender og canadagås utnyttes i liten grad som jaktobjekt, selv om det er til dels gode bestander. Man har ikke tall for bestandene på canadagås, men den har etter hvert ført til en del skade på innmark. Det er anslagsvis 50-60 canadagås i Selbu i sommerhalvåret.

Selbu har flere freda våtmarksområder, men uten at viltnemnda er spesielt engasjert innenfor disse områdene. Det er registrert store trekk med trane. Den har hatt solid oppgang, og de finnes også hekkende innen Selbu.

Vilt i nærmiljø er viktig for de fleste menneskene i Selbu, og nesten alle driver med vinterforing av småfugl. Hverken viltnemnda eller andre lokale organisasjoner har vært engasjert i slikt arbeid.

1.2. Konflikter

Canadagås gjør en del lokal skade på innmark, men uten at det har blitt fokusert som noe stort problem.

Det skadeomfanget som man har av hjortevilt, både når det gjelder innmark og skog, er stort sett aksepert.

Det er lite konflikter mellom trafikk og hjortevilt.

Man føler i øyeblikket heller ikke at konkurrerende arealbruk, f.eks. hyttebygging i gode viltområder, har vært noe omfattende problem. Hyttebygging, annen utbygging og andre utmarksaktiviteter betraktes som et stigende problem for viltet.

1.3. Hovedutfordringer

I forbindelse med utarbeidet forslag til uttalelse til kommuneplanen, har viltnemnda skissert følgende hovedpunkter for 4-års-perioden 1989- 92:

1. Sørge for at kommunens viltkart i langt større grad blir benyttet og tatt hensyn til ved arealdisponering.
2. Revidering av viltkartet ettersom opplysninger og erfaringer gjør det påkrevet.
3. Kartlegging av viltbiotopenes bæreevne ved f.eks. beiteregistrering.
4. **Påse at kommunens viktigste viltområder ikke blir tatt i bruk til andre formål.**
5. **Arbeide aktivt for at skogbehandlingen tilpasses viltets behov.**
6. Arbeide for en bedre beskatning av viltressurser som er mindre ettertraktet i dag, f.eks. rådyr og hare.
7. Arbeide for bedre organisering og arrondering av vilt og jaktområder.
8. Tilrettelegge generelt for bedre utnytting av viltet, - bidra til at viltet blir et satsningsområde for næringsutvikling i Selbu.
9. **Drive informasjon om viltets betydning som ressurs, som rekreasjon og som kulturell faktor.**

På møtet ble man enige om at punkt 1 og 4 hører sammen, og at det har prioritet. Til dette trenges revidering av viltkartet.

Ellers ble punkt 4, 5 og 9 fremhevet fremfor de andre.

2. VILTFORVALTNINGENS ORGANISERING OG ARBEIDSMÅTE

2.1. Viltnemndsarbeidet

Viltnemnda holder 8-12 møter pr. år, hvorav 1-2 dagmøter, resten kveldsmøter. Sekretæren er engasjert privat, og han er samtidig sekretær for fjellstyret. Sekretæren utarbeider i samråd med formannen saksliste til alle møter, og for alle saker tas det kopi som sendes til medlemmene på forhånd. I større viktige saker foretas også en utredning. Større fagrapporter tas med på møtet, og behandles enten som referatsak eller som sak. Man har ikke noe system for å sirkulere fagrapporter. Det føres ikke kontinuerlig postjournal, men man har et arkiv bygget opp etter den tidligere utsendte arkivnøkkel.

Viltnemnda abonnerer på "Jaktjournalen" og "Jakt og fiske". Disse kommer til formannen, men sendes ikke på sirkulasjon.

2.2. Andre samarbeidspartnere

Man har ikke formalisserte samarbeidsrutiner med andre kommunale nemnder eller utvalg ved f.eks. utveksling av møtereferater, informasjon eller lignende. Det er god kontakt til aktiviteten i fjellstyret, ettersom man her har sekretær i samme person. Viltnemnda har hatt samarbeid med utmarkskontoret og fjellstyret om utarbeidelse av informasjon.

Det har vært kontakt med skoleverket når det gjelder jegerprøven.

Selbu har en aktiv jeger- og fiskerforening, og man har godt samarbeid med dem og skytterlaget om skyting på elgbanen.

Det er en lokal ornitologisk forening hvor Jostein Sandvik er pådriver, men uten at viltnemnda har hatt spesiell kontakt med den.

3. VILTFORVALTNINGENS HOVEDOPPGAVER

3.1. Vilt i arealplanen

Det er planlagt at arbeidet med kommuneplanen skal være ferdig i januar 1990. De forskjellige sektorene er bedt om å komme med innspill. Viltnemnda har utarbeidet et første forslag til innspill, og man mener å bruke viltområdekartet. Det bør være inne til teknisk etat i løpet av en måned. Det er i løpet av 1988 gjennomført en revidering av viltområdekartet, basert på lokale opplysninger.

Den nye kommuneplanen vil i stor grad basere seg på den gamle general
planen som skisserte en utbyggingstakt på ca. 30 hytter pr. år. Det reelle tallet har vært nærmere 10-15. Viltområdekartet finnes i teknisk etat, og det brukes i arealplansammenheng. Alle reguleringsplaner/enkeltsøknader når det gjelder utbygging i utmark sendes til viltnemnda for uttalelse. Saker som berører viktige viltområder, behandles i viltnemnda, og det er utarbeidet et nærmest standard svar hvor alle utbyggingssaker i slike områder blir gått imot. Begrunnelsen er stort sett da at det her er et viktig viltområde, mens det kan være vanskeligere å finne faglige argumenter hva det betyr i praksis for viltet i kommunen. Kommunen føler at det av og til kan være for dårlig faglig argumentasjon for konsekvensene ved bygging i viktige viltområder eller trekkveier.

Viltinteressene er foreløpig lite innarbeidet i skogbrukets driftsplaner. Som oftest følges det bare av de generelle henvisninger om å ta hensyn, og man har ikke inntrykk av at viltområdekartet er aktivt i skogbrukssammenheng. Viltnemnda har ikke vært inne i bildet når det gjelder bygging av f.eks. skogsveier. Man føler ikke at det er noen stor konflikt mellom skogbruket og viltarbeidet i kommunen. Planting foregår stort sett med samme treslag som man har i kommunen fra før.

3.2. Hjorteviltforvaltningen og jegerprøven

Tildeling av fellingstillatelser skjer i viltnemndsmøte etter at et tildelingsforslag er diskutert i møte med jaktlederne straks etter jakta. Man har få klager og det er økende interesse for avskytingsplaner.

Ettersøk av skadet vilt foretas av en representant for viltnemnda. Man har ingen faste avtaler når det gjelder bruk av hund, men vanligvis er det ikke vansker med å skaffe brukbare ettersøkshunder.

Jegerprøveeksamen ivaretas av sekretæren, og eksamen annonseres i Selbyggen to ganger pr. år. Teorien til jegerprøven har vært avholdt i skolen. Selbu jeger- og fiskerforening og AOF gir tilbud om praktisk kurs.

3 personer i Selbu har gjennomgått rovdyrkurs. Det var ingen utrykninger i 1988.

3.3. Organisering av viltområder

Det er i Selbu behov for en bedre organisering og dannelse av større forvaltningsenheter når det gjelder både storviltjakt og småviltjakt. Det er et "modningsarbeid" som må gjøres på lokalt plan, og man betrakter ikke problemet så akutt at man i øyeblikket har konkrete planer om å foreta spesielle framstøt i denne sammenheng.

3.4. Opplysningsarbeid

Viltnemnda er rimelig godt kjent i kommunen, selv om de fleste er av den oppfatning at viltnemnda stort sett steller med elg. Viltnemnda står ikke oppført i noen lokal telefonkatalog.

Selbyggen er viktigste lokalavis. Man har god kontakt, selv om man rutinemessig ikke har avtale om oversendelse av stoff fra viltnemnda.
Sammen med utmarkskontoret og fjellstyret har man tidligere utarbeidet en brosjyre om viltet i kommunen. Viltnemnda har også vært representert på utstillinger i forbindelse med Selbu-dagene, og man har benyttet seg av stand omkring skogbruk/viltstell.

Det holdes 2 åpne informasjonsmøter i året, ett før og ett etter elgjakt. Storvilt har lett for å dominere møtene, men man forsøker også å ta inn andre emner.

4. HVA KAN FYLKESMANNEN GJØRE

Fylkesmannen bør hjelpe viltnemndene med faglig argumentasjon for å hindre utbyggingsaktivitet i gode viltområder.

Fylkesmannen bør lage en mal for hva uttalelsene fra viltnemnda bør inneholde når viktige viltområder berøres.

Fylkesmannen bør samarbeide med viltnemnda i utbyggingssaker, slik at det ikke blir motstridende uttalelser.

Fylkesmannen bør bidra til at det lages permanente ordninger når det gjelder utmarkskonsulent i kommunen.

Fylkesmannen bør drive personlig informasjon gjennom f.eks. deltagelse på åpne møter holdt i kommunen.

5. KONTAKTPERSONER

De opplysningene som har fremkommet, gjør ikke krav på å være fullstendige. De er nedtegnet i et møte i Selbu 10.1.89, hvor følgende personer deltok:

Jostein Leikvoll	formann i viltnemnda
Haldor Sesseng	sekretær i viltnemnda
Kristian Eggen	viltnemnda
Ragnar Hammer	viltnemnda
Karen Espelund	planlegger Selbu kommune
Jon Berge	Selbu jeger- og fiskerforening
Tomas Meland	Selbu fjellstyre
Peder Nærby	viltnemnda
E.G. Krogstumo	viltnemnda

SKAUN KOMMUNE

1. VILTETS STATUS

Foruten fellingsstatistikk for hjortevilt og "sett elg" har man ingen registreringsopplegg hverken for storvilt eller småvilt. For elg er det foretatt beiteregistreringer. Det foretas kjeveinnsamling for elg.

1.1. Tilstandsbeskrivelse

Hjortevilt er viktigste kjøttressurs, og det ble i 1987 skutt ca. 60 elg. 90 av kommunens 5.500 innbyggere driver denne jakten, og den er stort sett forbeholdt bare grunneiere. Man mener at stammen i øyeblikket er noenlunde avpasset vinterbeitet, men at utviklingen på hogstflater er slik at tilgangen på vinterbeite i de nærmeste årene vil øke noe, og at det dermed kan være plass til noe mer overvintrende dyr uten at skadepresset blir for stort. Det ble i 1986 felt 39 hjort. Det er også her stort sett grunneierne som får jakte, men i tillegg litt utleie. Man antar at ca. 100 personer driver denne jakten. Uttaket av rådyr har i de beste årene kommet opp i 35. Det er et grunneierlag som selger kort, men viltnemnda er av den oppfatning at det kan tas ut dobbelt så mye av stammen. Det er tendens til et økende salg av rådyrkort.

Av småvilt er skogsfugl og hare viktigste vilt. Skogsfuglstammen har gått noe ned de siste fire åra, og man har også registrert en nedgang i hare. Det antas at rundt 250 driver småviltjakt, og at den vesentlig drives av innenbygdsboende. Det er lite utbud av småviltjakt til utenbygds. Det er ikke organisert noe for utleie, og utenbygds slipper ikke til p.g.a. lite ønske om forstyrrelse i elgjakta. Kommunen har i markedsføringen av Skaun vist til gode viltbestander. Grunneierne synes stort sett det er nok jakt.

Ender og gås finnes det en del av. Grunneierlaget har solgt gåskort og spesielle andekort ved vann og vassdrag. Ved fjorden er det liten slik aktivitet. Det er stort sett enkelt å få andekort dersom man spør grunneieren, men det er ikke åpent utbud da man ikke ønsker mye trafikk før åkeren er skåret.

Av store rovdyr har man streifdyr både av gaupe og bjørn, men det regnes ikke med å være noen fast stamme.

Av rovfugl har spesielt fjellvåk tatt seg godt opp de siste ti åra, og man regner med 30 hekkende par. Det er nå mindre hønsehauk enn tidligere. Man ser kongeørn, men det er ikke anmerket hekkeplasser på viltområdekartet. Hubro finnes. Stort sett syns man det er nok rovfugl i kommunen. Av mindre rovdyr har man særlig en god mårbestand, og 5-6 personer driver litt aktivt med fangst og kan gjerne komme opp i 8-10 mår pr. år. Man vil gjerne beholde muligheten for mårfangst.

Det er lite rev. Man har også inntrykk av mindre mink, kanskje i forbindelse med mindre rømming av mink fra oppdrett. Grevlingstammen er sterkt økende, men til nå har viltnemnda hatt lite henvendelser om den.

Det finnes våtmarksområder som har mye fugl, men viltnemnda er ikke kjent med registreringer fra disse områdene. Områdene har spesiell interesse for skolen, som er noe aktiv p.g.a. en interessert rektor og vaktmester (formann i viltnemnda).

Vilt i nærmiljø opptar de fleste, og det er utstrakt foring i forbindelse med canadagås og ender i Buvika. Mange driver med fuglebrett, men man sitter med et inntrykk av det er mindre kasser og brett enn tidligere. 4H driver noe aktivitet på området.

1.2. Konflikter

Største konflikten er den økende overvintringen av hjort, som gjør vinterskade på nysådd ekre. Det er 2-3 personer som har søkt om å skyte skadedyr, og viltnemnda etterkommer stort sett søknadene.

Det er lite konflikter med skader på skog, idet skogbrukeren synes å tolerere det for å ha såpass store elgstammer. Man syns også at det i økende grad tas hensyn til viltet i skogbrukets drift.

Stort sett har man ikke problemer med trafikk og vilt, og man har hittil ikke følt noen større konflikter i forhold til konkurrerende arealbruk.

1.3. Hovedutfordringer

Viltnemnda har laget et innspill til kommuneplan og pekt på følgende arbeidsoppgaver i kommende periode:

1. **Påse at kommunens viktigste viltområder ikke blir tatt i bruk til andre formål.**
2. Revidere og ajourføre kommunens viltkart etter hvert som nye opplysninger og erfaringer gjør det påkrevet.
3. Undersøke aktuelle vinterbiotopers bæreevne ved å gjennomføre systematiske beiteregistreringer.
4. Bidra til en økt utnyttelse av rådyrstammen.
5. Framskaffe data over skadene på husdyr hvor store rovdyr kan være skadegjører.
6. Arbeide aktivt for at skogbehandlingen tilpasses viltets behov.
7. **Drive informasjonsvirksomhet for å synliggjøre viltets økonomiske, ressursmessige og kulturelle betydning.**
8. Arbeide for en human jaktutøvelse.
9. **Forbedre valgstrukturen innen kommunen.**

Blant disse punktene ble det på møtet fremhevet 1, 7 og 9 som de høyest prioriterte.

1. I tillegg ble det på møtet påpekt at man hadde et ønske om å:

2. Merke hjort for å kunne redusere skadene og eventuelt øke utbyttet.

3. Telle elg med helikopter for å få en oversikt over den totale vinterstammen.

4. Forbedre vinterblotopenes bæreevne ved innplanting av salixarter, f.eks. i kraftlinjer.

4. Forhindre innmarksskader av hjort ved å gjøre forsøk med å så f.eks. forraps som vintermat i utkanten av åkrene.

2. VILTFORVALTNINGENS ORGANISERING OG ARBEIDSMÅTE

2.1. Viltnemndsarbeidet

Viltnemnda holder 5-6 kveldmøter i året. Skogbrukssjefen i kommunen er sekretær. Post kommer både til formann og sekretær. Den blir ikke joumalført, men tas med på møtet. Det er arkiv på skogbrukssjefens kontor, og det arkiveres etter den nøkkelen som tidligere er sendt viltnemndene.

Større rapporter som mottas diskuteres gjerne i viltnemnda, og settes senere i en hylle på et kontor som jeger- og fiskerforeningen har ved skytebanen. Man føler at medlemmene har en brukbar mulighet for faglig skolering, sjøl om viltnemnda ikke abonnerer på eget fagblad.

2.2 Andre samarbeidspartnere

Viltnemnda har ikke formaliserte rutiner for møter eller informasjon til andre kommunale nemnder og utvalg.
Det er god kontakt med jordbruk og skogbruk, ved at skogbruksjefen er sekretær i viltnemnda. Viltnemnda og skogbruksetaten har også samarbeid om vilt/skog-dager. Når det kommer ting inn til skogbruksetaten som sekretæren mener bør behandles i viltnemnda, tas dette med til møtet. Man føler derimot at innspillene er forgjeves når det gjelder driften på statens grunn, f.eks. i forbindelse med skogsprøyting, og det kan være vanskelig å forstå dersom statens ikke klarer å gå foran med noenlunde godt eksempel.

Det er ikke noe systematisert samarbeid med frivillige organisasjoner, men formannen i jeger- og fiskerforeningen er med i viltnemnda. Det er ingen lokal NOF-forening, men en nystarta naturvernforening. 4H er noe aktive, og man har bl.a. i samarbeid med skogbruket hatt kontakt for skikk og bruk i skog og mark. Det har imidlertid mer vært innspill fra skogbruket enn fra viltnemnda. Det finnes også lokale hagelag uten at viltnemnda har hatt noe kontakt med dem.

I forhold til skoleverket har de vesentlige innspill fra viltnemnda skjedd gjennom formannen og på den skolen hvor han er vaktmester. Jegerprøven har ikke fått noen plass i undervisningen.

Viltnemnda har fått terminliste og start- og innkomststed når det gjelder orienteringsløp. Dette har blitt ivaretatt direkte av sekretæren, som også har tatt de skogligе hensyn.

Tidligere har det vært lite kontakt med veimyndighetene. P.g.a. noen påkjørsler av elg siste vinter skal det nå være innspill for å prøve å få til skilting et par aktuelle steder.

3. VILTFORVALTNINGENS HOVEDOPPGAVER

3.1. Vilt i arealplanen

Kommuneplanen har kommet så langt at arealdelen er lagt ut til
offentlig ettersyn. Arbeidet har vesentlig foregått i to arbeidsgrupper, og begge arbeidsgruppene er ledet av ordføreren. Den arbeidsgruppen som har mest med viltinteressene og utmark å gjøre, er en arbeidsgruppe for landbruk, natur og friområder. Representanter har vært herredsagronom, grunnelere, herredsskogmester, en politisk valgt og kultur. Viltnemnda har indirekte hatt medvirkning ved at sekretæren har deltatt i arbeidsgruppen for å ivareta skogbrukets interesser.

Viltnemndas innspill i arealdelen baserer seg på viltområdekartet, og gjennom behandling i viltnemnda har man delt de viktigste viltområder i tre viktighetsgrader. Dette er lagt inn på kartet i tre farger. Etter forslaget skal en ganske stor del av kommunen være ikkeutbyggingsområde, og hvor man har tatt hensyn til de viktigste viltområdene.

Viltområdekartene er tatt i bruk av teknisk etat først de senere åra. Alle reguleringssaker kommer til landbrukskontoret, men det har ikke vært rutine at de blitt sendt til viltnemnda. Skogbrukssjefen som er sekretær i viltnemnda har avgjort om saken bør til viltnemnda. 2-3 saker er tatt med. Det har ikke vært vedtak som har ført til konflikter.

Innspill fra landbruksetaten til kommuneplanen har også inneholdt hensyn til gode viltområder.

Gjennom viltnemndas sekretær har viltet i økende grad blitt tatt hensyn til i skogbruket, også i utformingen av skogbruksplaner. For skogsprøyting har viltnemnda gjort uttalelser, men det har vært vanskelig og fått gjennomslag på statsgrunn. På privat grunn er det svært lite sprøyting. Viltnemnda har ikke hatt innspill når det gjelder annen drift eller anleggelse av skogsbilveier.

3.2. Hjorteviltforvaltningen og jegerprøven

Tildeling av fellingstillatelser utarbeides av sekretæren og avgjøres i viltnemndsmøte. Før møtet har man hatt et møte med jaktlagsformenn og grunneiere, som kommer med ønsker. Det er ikke klager på tildeling. Oppgaver og statistikk føres av formann og sekretæren, og det foretas innsamling og analyse av kjevene av sekretær og medlemmer.

Ettersøk av skadet vilt gjøres i det vesentligste av formannen som har god kontakt med lensmannsetaten.
To i viltnemnda har hatt rovviltkurs for dokumentasjon av rovviltskader, men foreløpig har man ikke noen utrykninger.

Et medlem av viltnemnda holder jegerprøveeksamen. Han holder kontakt med de som har praktisk kurs, og viltnemnda averterer ikke. Jegerforeningen og frilundervisningen har tilbud om kurs.

3.3. Organisering av viltområder

Det er 5 vald for elgjakt i kommunen og man anser det som en brukbar organisering. Når det gjelder hjort, er det mer 1- og 2-dyrsvald, og man mener at en bedre organisering her kan føre til bedre avkastning og en bedre mulighet til møte hjorteviltskader på innmark.

Det er 3 grunneierlag som selger jaktkort på småvilt, og det er ikke selve organiseringen som begrenser almenhetens adgang til småviltjakt.

3.4. Opplysningsarbeid

Det er tvil om hvor godt viltnemnda er kjent i kommunen, men den er iallfall best kjent for arbeidet med elg og hjort.

Sør-Trøndelag og Trønderbladet er lokalblader som kan benyttes, men det har vært liten aktiv kontakt. Det samme gjelder lokalradioen. Man har hatt noen åpne informasjonsmøter, men ikke hvert år.

Det er ikke utarbeidet noen form for informasjonsfolder. Man skal snart sette igang med et kommunalt info-blad, som skal komme 7-10 ganger pr. år. Dette sendes alle husstander, og det er ønskelig at viltnemnda kan markedsføre kommunens ressurser i dette.

4. HVA KAN FYLKESMANNEN GJØRE

Fylkesmannen bør bidra til at det lages gode nok rutiner for at arealsaker skal komme til behandling i viltnemnda, og hjelpe til med faglig kompetanse i forbindelse med uttalelser.

Fylkesmannen bør delta i lokale dager, enten de arrangeres i regi av viltnemnda eller i skogbruket, for å snakke viltets interesser.

Fylkesmannen bør delta i møter for å argumentere for en bedre valdstruktur, spesielt for hjort.

For en økt informasjonsaktivitet har man behov både for midler og materiell fra fylkesmannen.

Det er behov for midler til hjortemerking, telling av elg og praktiske forsøk med vintermat og såing av forrasps for å unngå skader på innmark. Det er ikke søkt om midler til dette inneværende år.

5. KONTAKTPERSONER

Opplysninger som har fremkommet gjør i
kke krav på å være fullstendige. De er nedtegnet i et møte i Skaun 26.1.1989, hvor følgende deltok:

Anders By	formann i viltnemnda
Erik Holden	sekretær i viltnemnda
Asbjørn Eidsil	skogbruksleder
Kjell Viggen	sentraladministrasjonen

n

SNILLFJORD KOMMUNE

1. VILTETS STATUS

Ved siden av fellingsstatistikk for hjort har viltforskningen v/Rolf Langvatn tellinger både vår og høst og dermed en bra oversikt over bestanden. Viltnemnda får kjennskap til tellingene, men ikke skriftlig. Det er forsøkt å anvende sett hjort-skjema, men med svært liten respons. Hjortens vandringer er godt kartlagt gjennom prosjektet til Rolf Langvatn og viltnemnda utnytter resultatene i sitt arbeid med hjorteforvaltningen. Det er ikke foretatt beiteregistreringer. For småvilt har man ingen oversikt over hverken bestander, jaktutbytte eller hvem som driver jakt.

1.1. Tilstandsbeskrivelse

Av hjortevilt er hjorten den viktigste med fellingsresultater på 150-160 dyr årlig. 350 av kommunens 1.250 innbyggere utøver denne jakta. Den er stort sett forbeholdt grunneiere og slektninger, og det er i Snillfjord svært lite utleie. Man mener at hjortebestanden kan være noenlunde i balanse, og man forventer at fellingen vil kunne holde seg på 150-160 dyr i året. Det drives en utstrakt vinterforing av hjort på svært mange plasser i Snillfjord. Man stiller seg spørsmålet hvordan dette kan virke inn på hjortens beitevaner og bruk av marka for øvrig.

Elgen bruker stadig nye områder, og det skytes i øyeblikket 10-12 elg i året. Ca. 100 personer utnytter denne jakta, og det er stort sett de samme grunneiere som har hjortejakt.

Rådyravskytingen varierer, men ligger på 40-70 dyr i året. Det tildeles 170, og viltnemnda mener at langt bortimot dette antallet bør kunne felles årlig. Også når det gjelder rådyr er det grunneierne som feller dyrene, til dels under hjortejakta. Det er ingen utlysing av rådyrjakt, og den brukes også bare mer tilfeldig av grunneierne. Noen få bruker den tidlige bukkejakta, mens ingen bruker hunder.

Av småvilt er rype viktigst. Man har ingen fellingsstatistikk. Utmarka er dårlig organisert med tanke på utnyttelse av småvilt, og det vil stort sett være innenbygdsboende som bruker jakta. Det er både storfugl og orrfugl. Det drives lite jakt. Selv om bestandene er lave, har man inntrykk av at den er noe oppadgående. Det er bra med hare nå, mens det drives lite jakt på den.

Sjøfugl og ender er det en del av, men det er lite utnytta i jaktsammenheng.

Store rovdyr finnes og man mener at det kan være en fast bestand av bjørn i Agdenes-Snillfjord-området. Gaupe opptrer som streifdyr.

Av mindre rovdyr har reven tatt seg brukbart opp igjen, og den er på nytt noe gjenstand for jakt. Det er bra med mår, og det er også utstrakt felefangst. Enkelte fangstfolk kan ta opptil 6-8 mårer pr. vinter. Det er bra med mink, men vanskelig å vurdere om man har oppgang eller nedgang. Det er lite fangst av denne. Oteren er for oppadgående, og det er også registrert en del skade av oter i laksoppdrett. Viltnemnda har imidlertid ikke fått henvendelser om dette som problem. Grevling finnes.

Av rovfugl er det spesielt havørn som er i sterk oppgang. Man mener også at det er oppgang når det gjelder kongeørn. Ørn er et vanlig syn hver dag. Det finnes både hønsehauk og bra bestander av fjellvåk. Man har også hubro. Noen hekkeplasser er inntegna på viltområdekartet.

Det er ikke registrert viktige våtmarker. Man har imidlertid en bra bestand av svaner, som ligger på åpne vann, særlig nå på ettervinteren.
De fleste er opptatt av vilt i nærmiljø og driver foring. Det er opplatning fra flere at det har vært lite småfugl. Hverken viltnemnda eller andre har spesielt engasjert seg i arbeidet med f.eks. foring av småfugl.

1.2. Konflikter

Det er noe hjorteskader på innmark, men det er ikke snakk om felling av mer enn ett skadedyr i året. Også i forhold til utmark betraktes problemene som små selv om hjorten tar en del på contortaturu.

En del er opptatt konflikten mellom elg og hjort, og man mener å ha registrert at i enkelte områder hvor elgen har kommet inn, har det blitt adskillig mindre hjort.

Trafikkproblemene er ikke særlig store, men i snøvintre kan det påkjøres både hjort og elg. I vinter er det påkjørt 2 dyr. Dette foregår over en svært kort strekning, som er merket med skilt.

Men opplever forholdene til konkurrerende arealbruk foreløpig som svært lite konfliktfylt.

1.3. Hovedutfordringer

I forbindelse med et par år gammelt innspill sammen med landbruksetaten til kommuneplanen er det pekt på følgende tiltak:

1. Forvaltningen av utmarksressursene må få basis i en samlet plan for hele sektoren.

2. Organisering av grunneierlag både innen jakt- og fiskesektoren er avgjørende for en bedre totalutnyttelse.

3. Valdorganisering for storvilt må fortsette.

4. Markedsføringen av utmarksgodene må bedres kraftig.

Uavhengig av disse punktene ble det på møtet diskutert prioriteringer og det ble pekt på følgende hovedoppgaver:

1. Klarlegging av konfliktforholdet elg/hjort.

2. Ivaretakelse av viltinteressene i forbindelse med kommunens arealplanlegging.

3. Ajourføring av viltområdekartet.

4. Bedring av almenhetens muligheter til jakt.

2. VILTFORVALTNINGENS ORGANISERING OG ARBEIDSMÅTE

2.1. Viltnemndsarbeidet

Viltnemnda har ca. 5 kveldsmøter i året. Sekretæren er skogmester ansatt ved landbrukskontoret. Foreløpig har han kontor i egen bolig, mens det arbeides for at landbruksetaten skal samles. Det føres løpende postjournal over mottatt post, og den arkiveres etter en nøkkel som er hentet fra jord- og skogsida. Den kan være dårlig egnet, og man kjenner ikke den nøkkelen som er sendt ut til viltnemndene. De andre nemndsmedlemmene informeres oftest gjennom saker som sendes ut før innkalling til møter, og det meste refereres på møte. Større fagrapporter refereres på møte, men uten at de særlig ofte behandles som sak. Medlemmene har mulighet til å låne fagrapportene. De har vært lite etterspurt, og det føres ingen liste over de fagrapporter som viltnemnda får. De lagres hos sekretæren. Viltnemnda holder "Jakt og fiske", som først går til formannen og så til sekretæren. De andre kan eventuelt låne hvis de vil.

2.2. Andre samarbeidspartnere

Det er ikke noe formelt samarbeid med andre nemnder eller utvalg i kommunen. Det er heller ikke konkrete samarbeidsprosjekter med landbrukskontoret, men det er tilknytning ved at viltnemndssekretæren har sitt daglige arbeid ved kontoret.

Det har vært noe kontakt til skoleverket, både når det gjelder jegerprøven som valgfag, litt om særoppgaver på viltsida.

Det er ingen lokal jeger- og fiskerforening, ornitologisk forening eller naturvernlag.

Det finnes 4H og hagelag, men uten at det har vært diskutert samarbeid med viltnemnda.

Det har vært noe kontakt med velmyndighetene i forbindelse med skilting der hjorten trekker over veien. Det har gått greit.

Det er også et konkret samarbeid med Songli forsøksgård som henter fallvilt av hjort og elg. Selv om det ikke er noe konkret samarbeid mellom viltnemnda og den forskningen som foregår, bl.a. merking av hjort, har man god tilgang på resultatene. Man benytter også kontakten i forbindelse med informasjonsmøter og diskusjon om avskytingspolitikk.

3. VILTFORVALTNINGENS HOVEDOPPGAVER

3.1. Vilt i arealplanen

For et par år siden ble det bedt om innspill til kommuneplanen, og det ble i stor hast utarbeidet ett i samarbeid med landbrukskontoret. Siden har kommuneplanarbeidet ligget, men det skal nå tas opp igjen. Arbeidet styres fra rådmannen, men det er ennå ikke gitt signaler om planforutsetninger. Det er utarbeidet et forslag til fremdriftsplan. Det skal utarbeides planforutsetninger og arrangeres folkemøter før man starter opp på en arealdel. Man forventer at denne kan ferdigbehandles i 1991. Det er ventet at alle sektorene bes om å komme med innspill, både med tekstdel og med arealdel. Viltnemnda føler at det viltområdekartet man har i øyeblikket er for unøyaktig og dekker for få arter til å være godt i forbindelse med et sånt innspill.

I dag har teknisk etat viltområdekartet, og alle saker i utmark som man mener vil berøre viktige viltområder sendes over til viltnemnda for uttalelse. Det er snakk om 6-7 saker i året. Viltnemnda vurderer hver enkelt sak, og det er ikke noen automatikk i om utbyggingen ligger innenfor et område som er tegnet på kartet, at man da går imot utbygging. Man har i det hele følelsen av at kartet ikke er særlig godt egnet til en skjematisk behandling av utbyggingssaker.

Man deltar i kystsonekartlegging, men det er også på innledende stadium. Foreløpig har man hatt møte med jordstyre og friluftsnemnd. Viltnemnda har ikke vært inne i bildet, men det er forventet at den vil få planen til uttalelse. Det er imidlertid utarbeidet et kart med egnede områder for oppdrett, men uten at man har vurdert eventuelle viltforhold som oter, skarv og hegre.

Foreløpig har det ikke vært systematisk utarbeidelse av driftsplaner
i skogbruket. Dette skal startes i kommunen fra høsten av, og man håper å få inn vilthensyn i større grad.

Kommunen har ingen generalplan når det gjelder bygging av skogsveier. Det bygges en del selv om det meste er vinterveier. I denne forbindelse er viltområdekartet ikke brukt, og viltnemnda har ikke hatt sånne saker til uttalelse. Viltnemnda vurderer ikke dette som særlig konfliktfylt.

3.2. Hjorteviltforvaltningen og jegerprøven

Fellingstillatelser gis direkte på møte. Det er ikke krav om at alle sender inn nye søknader hvert år, og man benytter de tidligere søknadene. Det er opplyst om at dersom man vil ha forandringer må det søkes om det, men uten at man hvert år averterer søknadsfristen. Tildelingene diskuteres i et åpent møte på våren, hvor jegere og rettighetshavere kan komme med innspill. På disse møtene deltar vanligvis Rolf Langvatn, som også gir signaler om hvordan avskytingen bør være. Det er få klager på tildelingene.

For ettersøk av påkjørt vilt vil det som regel være nærmeste viltnemndsmedlem som tar seg av det. Vanligvis vil det ikke være problemer med å skaffe hund til ettersøk. Songli forsøksgård tar hånd om dødt vilt.

Sekretæren tar seg av jegerprøveeksamen. Den gjøres kjent gjennom oppslag og averteres ikke. Eksamen i forbindelse med skolen avtales direkte, og ellers holder man kontakt med jeger- og fiskerforeningen i Orkdal som står for kurs. Herfra må man også hente instruktør, da det ikke er instruktører i Snillfjord.

To personer i viltnemnda har kurs når det gjelder skadedokumentasjon på husdyr forvoldt av rovdyr. I fjor hadde man ingen utrykninger.

3.3. Organisering av viltområder

Snillfjord har en god del en- og todyrsvald, sjøl om det har vært et omfattende organiseringsarbeid. Det vurderes i øyeblikket vanskelig å komme videre.

For småvilt er det svært dårlig organisering, men man skal nå sammen med utmarkslaget ha et møte med tanke på å få til en organisering også på dette feltet. Også Snillfjord er med i den brosjyren som er laget om Midt-Norge-kysten og hvor jakt i noen grad markedsføres. Muligheten for utenforstående i Snillfjord er imidlertid dårlig p.g.a. den dårlige organiseringen.

3.4. Opplysningsarbeid

Man mener at viltnemnda er brukbart godt kjent selv om den ikke står i
noen telefonkatalog. Lokalavisa er Sør-Trøndelag, men foreløpig har man hatt lite kontakt med den. Det har vært en del om vilt i forbindelse med forskningsprosjektene og merkeprosjektene. Viltnemnda sender ikke sine møtereferater til lokalavisa og har ikke systematisk forsøkt å markedsføre viltet lokalt. Det finnes ikke noe annet lokalt kommunalt blad eller meldingsblad, og det er lenge siden det er arrangert bygdedager.

Det er ikke utarbeidet noen egen brosjyre om viltet i Snillfjorden. I den Midt-Norge-kysten-brosjyren, utarbeidet av Sør-Trøndelag reiselivsråd, markedsføres imidlertid jakt og innlandsfiske, hvor det bl.a. står at Hitra og Snillfjords skogkledte innlandsområder med uberørt natur har laget grunnlaget for nord-Europas største hjortebestand. Jaktsesongen og mulighetene for jakt varierer fra år til år. Kontakt derfor Turistinformasjonen eller viltnemnda i de enkelte kommuner for informasjon. Viltnemnda har ikke deltatt i utarbeidelsen av brosjyren, og de har få muligheter for å formidle hjortejakt.

Viltnemnda sender ut en del materiale om jaktresultater og informasjonsbrosjyrer fra fylkesmannen i forbindelse med utsending av fellingstillatelser.

Det holdes hvert år åpent møte som for det meste har handlet om hjortebestanden og forvaltningen av den. Man forsøker også å ta inn noen andre emner og jegerprøven har vært inne. Rolf Langvatn deltar fast i disse møtene.

Kommunestyret i Snillfjord er orientert om viltnemndas arbeid, bl.a. gjennom et informasjonsmøte med sekretæren.

4. HVA KAN FYLKESMANNEN GJØRE

Man føler at møteaktiviteten må være lav p.g.a. manglende bevilgninger og det er ønske om å styrke dette budsjettet.

Fylkesmannen bør være behjelpelig med å få i gang ajourføring av viltområdekartet som i dag er dårlig egnet i forbindelse med kommunal arealplanlegging.

Fylkesmannen bør delta i lokale informasjonsmøter.

5. KONTAKTPERSONER

Opplysningene som har kommet fram, gjør ikke krav på å være fullstendige. De er nedtegnet i et møte i Snillfjord 7.32.89, hvor følgende personer deltok:

Eldar Røvik	formann, viltnemnda
Arild J. Monsen	sekretær i viltnemnda
Reidar Snildal	viltnemnda
Asbjørn Ven	landbrukskontoret
Dag R. Bjørshol	teknisk etat
Asbjørg Hafsmo	viltnemnda
Nils Gunnar Vuttudal	viltnemnda

TRONDHEIM KOMMUNE

1. VILTETS STATUS

Viltnemnda har god statistikk for avskyting av hjortevilt, men lite på småvilt.

Sjøfugl i Trondheimsfjorden telles jevnlig av et sjøfuglutvalg for Trondheimsfjorden, noe som også inngår i et nasjonalt og internasjonalt overvåkingsopplegg.

Canadagås registreres i forskningsprosjekter, og fugl i Nidelva kartlegges i forbindelse med vannbruksplan.

1.1. Tilstandsbeskrivelse
Hjortevilt er viktigste kjøttressurs, og i 1987 ble det felt 55 elg og 17 rådyr.

Ender, gjess og sjøfugl utgjør et rikt fuglelliv i Nidelva og området mot Trondheimsfjorden. Det drives noe canadagåsjakt og andejakt innenfor Trondheim kommune. Fugleressursene både i Nidelva og langs fjorden utnyttes imidlertid i større grad som opplevelsesverdi for befolkningen enn som jaktobjekt.

Småvilt som skogsfugl og hare har til dels bra bestander både i Bymarka og området nord for byen. De brukes lite i jaktesammenheng og er stort sett forbehoidt grunneiere og de som bor i områdene. Dette dyrelivet har imidlertid stor betydning for almenhetens opplevelser i rekreasjonsøyemed.

Det fins bestander av bever både i Leirsjøen og Nidelva, og man antar at den er voksende uten at man har registrert noe skadeomfang.

I Nidelva finnes det også oter.

Hubro og fjellvåk er kjent hekkende, uten at man har noe godt kjennskap til bestanden.

I nærmiljøet har man først og fremst stiftet kjennskap til en sterkt økende bestand av grevling. Kornkråka utgjør en godt undersøkt koloni på Tunga.

Viltnemnda har ikke engasjert seg mye i fuglelivet i byområdet og viltahager, men Brox har gitt ut en bok om fugler i Trondheim som man mener er bra status.

1.2. Konflikter

Hjortevilt forårsaker endel konflikt gjennom kollisjon med bil, og hvert år har man kollisjon med 5-6 elger og omtrent 20 rådyr. Det er forholdsvis lite beiteskader på både innmark og skog.

Canadagås og kortnebbgås kan til sine tider skape noen konflikter, men problemet er å betrakte som ilte.

Grevling har blitt et stadig økende problem i tettbebyggelsen, idet folk er redd dyret. Det er behov både for informasjon, og for aksjoner for å flytte eller avlive grevling der konflikten mot mennesker er særlig stor.

Det kommer jevnlig henvendelser om kornkråkekolonien både når det gjelder støy og tilgrising av områder.

Duer har vært et eget problem, og fra Helserådet kan det opplyses at det vært år har kunnet registrere når duene har gått av redet ved at duelus har flyttet inn i hus og på folk i stedet. Tidligere hadde Helserådet ansatt en dueskytter for å holde bestanden nede, noe man vurderer å ta opp igjen.

Konflikt mellom bruken av arealer og viltet er særlig påfallende i områder med så stor utbygging som Trondheim og med så kraftig veinett. Noen av de største vanskelighetene er at nye veier og bebyggelser avskjærer forbindelsene til større sammenhengende skogarealer og dermed også muligheten for vilt i nærmiljøene.

Det er også relativt stor pågang når det gjelder ønske om lukking av bekker, noe som kan ha stor betydning for det lokale viltmiljøet.

1.3. Hovedutfordringer

På møtet ble det skissert følgende fire hovedutfordringer som viltnemnda vil arbeide med i kommende periode:

1. Bevare de grønne områdene som er igjen i Trondheim og sikre viltkorridorer mellom de grønne områdene og større utmarksområder. Dette er spesielt viktig langs hele Nidelv-vassdraget.

2. Beholde jakt helt inn i bynære områder for å øke bybefolkningent orståelse av liv og død, og at en frisk naturs produksjon kan høstes til beste for menneskeheten.

3. Arbeide med viltet som opplevelsesressurs i nærområdene, herunder også vinterforing (småfugler, rådyr, andefugl etc.).

4. Bevare de til dels gode skogsfuglbiotopene (skogsfuglleikene) i de bynære områdene.

Punktene er ikke uttrykk for noen prioritering.

2. VILTFORVALTNINGENS ORGANISERING OG ARBEIDSMÅTE

Trondheim er en MIK-kommune. Det er nylig ansatt en miljøvernrådgiver, men det er ennå ikke tatt stilling til hvordan arbeidet i viltnemnda skal tilpasses arbeidet i et hovedutvalg for miljøvern.

Viltnemnda har engasjert privat sekretær med arkivskap hjemme. Posten kommer delvis til formannen og delvis til sekretæren, som sørger for en utveksling. Den posten som anses viktig for alle viltnemndsmedlemmene kopieres hos formannen og sendes ut til medlemmene umiddelbart. Annen post tas direkte opp på møte. Det holdes 4-5 møter pr. år.

Generell informasjon slik som rapporter fra DN og bladene Jakt og fiske, Svensk jakt og Jactmarker og fiskevatten sendes på sirkulasjon til viltnemndas medlemmer.

2.2. Andre samarbeidspartnere

Det er ikke formaliserte møter med andre aktuelle samarbeidspartnere i kommunen. Man har forsøkt å arrangere "jegermøter" hvor grunneiere og jaktledere (for storviltjakt) møter opp. Aktiviteten har vært begrenset av viltnemndas økonomi.

Man har god kontakt med politiet, f.eks. i forbindelse med ettersøk av skadet vilt og personer fra politiet er representert i viltnemnda.

Man har liten kontakt med planleggingen på kommuneplan og teknisk etat. Ofte kommer henvendelser om uttalelse i utbyggingssaker via fylkesmannens miljøvernavdeling, hvor da viltnemndas uttalelse mangler.

2.3. Innspill til andre lokale forvaltningsmyndigheter

Man føler at landbrukskontoret i brukbar grad ivaretar viltets interesser ved driftsplanlegging, slik at det ikke har vært behov for spesielle tiltak. Likedan har man god kontakt gjennom seksjonslederen i Trondheim kommunes skoger.

For gjennomføring av orienteringsløp og opplegg av orienteringsløyper får viltnemnda dette til uttalelse, og det blir tatt hensyn til.

Det er god kontakt til skoleverket, og samarbeidet om avvikling av jegerprøven er tilfredsstillende.

Siviliforsvaret varsler alltid om sine øvelser, og foreløpig har det ikke vært behov for at viltnemnda skal gripe inn.

3. VILTFORVALTNINGENS ARBEIDSOPPGAVER

3.1. Vilt i arealplanen

Trondheim viltnemnd har gjort innspill til kommuneplan og et innspill til grønnplan for Trondheim. Begge inneholder generelle betraktninger om viltet og hva som bør gjøres, men det er lite konkret tilstandsbeskrivelse. Viltnemnda tar sikte på å utarbeide en ny uttalelse til kommuneplanarbeidet. I forbindelse med at Trondheim kommune er MIK-kommune, tar man sikte på å utarbeide et natur- og ressursprogram, men som først kan innarbeides i kommuneplanen i 1990-91.

Det råder en viss tvil i viltnemnda om teknisk etat ser på viltkartet når de arbeider med planer i kommunen. Mange henvendelser kommer via fylkesmannen, men også svært mange direkte fra hovedutvalget for kirke, kultur og friluftsliv.

I forbindelse med spesielle planer, f.eks. vannbruksplan for Nidelva, har viltnemnda hatt gode muligheter for innspill.

Når det gjelder innflytelse på skogbruksplaner, har man på følelsen at det ivaretas godt av herredsskogmesteren.

3.2. Hjorteviltforvaltningen og jegerprøven

Sekretæren forbereder møtene i viltnemnda, foreslår kvoter og ordner statistikk. Alle vedtak om kvoter gjøres i viltnemnda.

Ettersøk av skadet vilt gjøres i vesentlig grad av formannen eller sekretæren. Det er utviklet et godt samarbeid med politiet, og man har en liste over tilgjengelig sporhunder. Dette arbeidet kan ofte være en stor belastning.

Det økende omfanget av ivaretagelse av problemer i bymiljø forårsaket av greving gjøres i vesentlig grad av formannen.

Formannen har også tatt seg av avvikling av jegerprøveeksamen. Dette averteres ikke som egen sak fra viltnemnda, men passende tidspunkter for å avholde eksamen avtales direkte med instruktørene og skolverket. Studieorganisasjonenes opplysninger om avvikling av de praktiske kurs anses å være tilstrekkelig når det gjelder offentlig avertering av jegerprøveeksamen.

3.3. Organisering av viltområder

Viltnemnda hadde arbeidet noe med organisering av egnede storviltområder. Initiativet til dette var gjort delvis gjennom åpne møter hvor man traff grunneiere og jaktledere. Det var lagt lite arbeid i organisering for småviltjakt med tanke på bybefolkningens jaktadgang. Områdene nær Trondheim er såpass små at man ikke har satt det opp som noen prioritert oppgave.

3.4. Opplysningsarbeid

Man har ikke inntrykk av at folk har vanskelig for å finne fram til viltnemndas sekretær eller viltnemndas formann dersom det er behov for det. Hverken telefonnummer eller navn står i noen kataloger. Henvendelsene skjer imidlertid ofte med basis i vilt som forårsaker konflikter, og man har da meget god kontakt med politiet.

Det er tidligere utarbeidet en informasjonsfolder om vilt og jakt i Trondheim kommune som hadde hatt en meget god informasjonseffekt. Det er ønskelig at med midler til å lage en ny folder, men det er ikke søkt på årets tildeling av lokale vilttiltak.

Man forsøker årlig å arrangere et møte med jaktledere og grunneiere, men knappe ressurser setter en grense for hvor stor denne aktiviteten kan være.

4. HVA KAN FYLKESMANNEN GJØRE

Når det gjelder å bevare områder og trekkveier, føler man at man har for lite kjennskap til utformingen av slike trekkveier for at de skal være funksjonelle. Fylkesmannen bør bidra med faglig kunnskap på disse områdene.

Arbeidet med vilt i nærmiljø (bymiljø) er nytt i viltnemnda. Man føler derfor at man har behov for konkret hjelp fra fylkesmannen til å komme i gang.

5. KONTAKTPERSONER

Opplysningene overfor er fremkommet i møte 21.12.1988 hvor følgende deltok:

Arnfinn Weiseth	formann i viltnemnda
Olav Benberg	sekretær i viltnemnda
Svein Gismervik	påtroppende miljøvernrådgiver i Trondheim kommune

TYDAL KOMMUNE

1. VILTETS STATUS

For hjortevilt finnes det god statistikk for felling og "sett elg" brukes. I deler av Tydal er det foretatt regelmessig vinterbeiteregistrering siden 1979. Det er liten oversikt når det gjelder avkastning og bestand for småvilt. Viltnemnda foretar imidlertid årlig registreringer av rypeproduksjon ved innsamling av vingefjær.

1.1. Tilstandsbeskrivelse

Hjortevilt har økt kraftig i Tydal de senere år, og i 1988 ble det felt 66 elg. 80 jegere utnytter denne jakta. Det er vesentlig grunneiere eller folk nær knyttet til grunneierne. Beitetrykket har økt på 80-tallet, og etter viltnemndas oppfatning har man en vinterstamme som er noenlunde i balanse med det beitet som er tilgjengelig. Det tildeles 70-80 rådyr, mens det felles ca. 10. Bestandstettheten svinger mye, avhengig av vintervær og rovviltbestanden. Det er viltnemndas oppfatning at det kan høstes adskillig mer av rådyrbestanden i gode produksjonsår. Rådyrjakta drives stort sett av grunneierne, selv om det i enkelte områder er kortsalg. Bukkejakta utnyttes lite, og det er ingen bruk av hund. Det finnes hjort i Tydal, selv om den ikke utgjør noe i jaktsammenheng.

Småviltet er en viktig jaktressurs i Tydal. Man mangler tall for både avkastning og antall jegere. Ca. 10 stk. driver aktiv snarefangst av ryper, og det er mest privat omsetning av rype. De fleste småvilttjaktkortområdene er typiske rypeterreng som går fra høgfjellet ned i bjørkebeltet. Noen av de områder som det åpnes for kortjakt på i oktober, er mer typisk skogsfugl- og hare-terreng. Grunnen til den sene åpningen i lavlandet er hensynet til elgjakta. Det er til dels bra bestander av både storfugl, orrfugl og hare, mens det er mindre jerpe.

Bever finnes i Tydal, men det er foreløpig ikke diskutert jakt på den. Den har foreløpig ikke ført til skader.

Av de store rovdyr finnes el og anna gaupe og streifdyr av bjørn. I traktene mot Røros/Sverige er en liten jervstamme, en stamme som nok var større inntil 1984.

Av små rovdyr er det lite rev, og også bestanden av mår har gått noe tilbake. Det drives litt fangst på artene. Det er en liten bestand av fjellrev i området, og man kjenner til 1-2 hi. Grevlingen har også kommet til Tydal, uten at man har noen formening om bestanden.

Ikke-trekkende rovfugl som kongeørn, jaktfalk og hønsehauk fins i mindre antall. Hekkeplassene er til dels presset av skogsdrift, skogsvegbygging, hyttebygging og turisttrafikk. Spesielt jaktfalken er utsatt for reirrøving.

Canadagås er en ny art med økende bestand. Noen steder har den ført til skade på innmark. Det er stemning for å åpne for jakt på canadagås. Det er en hekkebestand av trane.

Vilt i nærmiljø opptar folk. Det er mye foring av småfugl, men viltnemnda har ikke vært engasjert i slik aktivitet.

1.2. Konflikter

Totalt sett er det få og små konflikter mellom vilt og andre interesser i Tydal. Det kan være noen få påkjørsler i snørike vintre, og viltnemnda har sammen med veivesenet og grunneiere gått sammen om rydding, slik at det blir bedre sikt langs bestemte strekninger. Det kjøres ihjel noen rådyr.

Bare et sted er det nevneverdig skade på skog som følge av hard vinterbeiting, og det er få konflikter i forhold til andre arealinteresser.

1.3. Hovedutfordringer

Viltnemnda i Tydal har foreløpig ikke gjort noe innspill til kommuneplan, og det var vanskelig på sparket å angi hva man betrakter som hovedutfordringer for viltforvaltningen i Tydal. Det ble likevel antydet at eigen nå etter hvert var så viktig ressurs at det å finne riktig nivå for denne utnyttelse måtte være et av hovedpunktene. En annen viktig oppgave blir å ta vare på kjerneområdene for en del trua/sårbare arter.

2. VILTFORVALTNINGENS ORGANISERING OG ARBEIDSMÅTE

2.1. Viltnemndsarbeidet

Viltnemnda holder 4-6 kveldsmøter pr. år. Utmarksplanleggeren ved landbrukskontoret er engasjert som sekretær. Post går i hovedsak til sekretæren og journalføres ved utmarkskontoret og arkiveres der. En del skrivehjelp ydes av landbrukskontoret uten godtgjørelse.

Saker som kommer til viltnemnda, blir referert på viltnemndsmøte. Dette gjøres også med større rapporter, og viltnemndsmedlemmer blir gjort kjent med at rapportene foreligger, slik at de kan lånes. Man har ikke noen formalisert sirkulasjonsprosedyre.

Viltnemnda abonnerer på "Jakt og fiske" og "Svensk jakt". Disse kommer til sekretæren uten ytterligere sirkulasjon.

2.2. Andre samarbeidspartnere

Viltnemnda har ikke formalisert samarbeid eller møter med andre utvalg eller nemnder i kommunen.

Det er et godt samarbeid med Tydal utmarkskontor, hvor sekretæren er ansatt.

Det er ingen lokal jeger- og fiskerforening. Det finnes naturvernlag, grunneierlag og hagelag, uten at viltnemnda har systematisk samarbeid med dem.

Viltnemnda har et samarbeid med skolen når det gjelder jegerprøven.

Det er oppnådd et visst samarbeid med veivesen og grunneiere når det gjelder skilting og rydding langs vei for å unngå påkjørsler.

Militæret har til sine tider øvelser i Tydal. Sekretæren har gjort uttalelser når det gjelder forhold til vilt. Det har ofte vært påpeking av områder som ikke bør berøres, men det har ikke alltid blitt tatt hensyn til.

Kommunen har en egen næringsavdeling, men uten at viltnemnda har hatt spesielt samarbeid med denne om utnyttelse av bygdas viltressurser.

3. VILTFORVALTNINGENS HOVEDOPPGAVER

3.1. Vilt i arealplanen

Teknisk hovedutvalg har ansvaret for at arbeidet med arealdelen i kommuneplanen blir gjennomført. Det er planlagt å nedsette en arbeidsgruppe, og foreløpig vil man søke om utsettelse i 2 år. Det er ikke avklart om medlemmer fra viltnemnda vil sitte i en slik arbeidsgruppe.

Viltnemnda har foreløpig ikke gjort noe innspill til kommuneplanarbeidet, men man mener å benytte viltområdekartet når det gjelder innspill til arealdelen. I denne sammenheng føler man behov for en sterkere prioritering av viltområdene og håper at man kan diskutere dette med fylkesmannen.

Når det gjelder byggeplaner (reguleringsplaner og enkeltsaker), sendes alle slike saker i utmark til viltnemnda. Det kan dreie seg om 8-10 saker i året. Generalplanen skisserer 25-30 hytter pr. år, mens den reelle utbyggingen ligger i underkant av dette. Sekretær og formann er delegert myndighet til å avgi uttalelse om fortetting av tidligere godkjente hyttefelt og inntil 3 tomter som ligger utenfor registrerte viltbiotoper. Andre saker behandles på viltnemndsmøtene.

Selv om konfliktene mot utbygging har vært få, har det likevel hendt at det har vært innsigelser fra viltnemnda, uten at det har fått gjennomslag. Fra kommunens side føler man at det har manglet skikkelig argument for virkningene av slike inngrep.

Vilthensynet er ikke innarbeidet i den enkelte driftsplan når det gjelder skogbruket. Viltnemnda har heller ikke vært inne i bildet når det gjelder planlegging av skogsveier. Forholdet vilt/skogbruk har ikke vært opplevd som sterkt konfliktfylt i Tydal, mens viltnemnda synes den har for små muligheter til å påvirke en del av virksomheten i skogbruket. Det gjelder særlig skogsvegbygging og sprøyting.

3.2. Hjorteviltforvaltningen og jegerprøven

Før tildeling av fellingstillatelser forberedes dette av sekretæren og avgjøres på viltnemndsmøte. Grunneiere kommer inn med sine syn i et åpent viltmøte på etterjulsvinteren. Det er ingen klager på tildelinger.

Ettersøk etter evt. skadet vilt ivaretas av formannen.

Jegerprøveeksamen tas hånd om av sekretæren for viltnemnda. Viltnemnda utlyser kurs og eksamen. Jegerprøven har fått plass som valgfag i ungdomsskolen.

3.3. Organisering av viltområder

Storviltjakta er brukbart organisert i Tydal og inndelt i 10 områder. Man ser det vanskelig å gjøre dette noe særlig bedre nå. Tvert om er det en tendens til oppsplitting i småvald. For en del av Tydal selges også småviltkort etter samarbeid mellom grunneiere. Man har ikke følelsen av at det er særlig stor etterspørsel som ikke kan dekkes av det tilbud som nå gjelder. Et unntak her er rypejakt med hund de to første ukene av jakta.

3.4. Opplysningsarbeid

Etter viltnemndas oppfatning er viltnemnda rimelig godt kjent i kommunen, selv om de fleste forbinder den med arbeidet på elg.

I samarbeid med Tydal utmarkskontor er det utarbeidet brosjyre om viltforvaltning og jaktmuligheter i Tydal som er spredt til alle husstander og lagt ut på turistkontoret.

En gang årlig holdes et åpent møte om vilt, som averteres i avisa. Man forsøker å ha et variert faglig innslag, selv om elg og elgjakt har en tendens til å komme fram på alle møtene. Viltnemnda sender i tillegg ut en del materiell til elgjaktlagene i forbindelse med avskytinga.

Selbyggen er Tydals mest brukte lokalavis. Viltnemnda har ingen rutinekontakt for å sørge for at saker omkring viltet i kommunen kommer inn i avisa på en positiv måte.

4. HVA KAN FYLKESMANNEN GJØRE

Fylkesmannen bør være behjelpelig med å foreta en sterkere og bedre prioritering av viltområdekartet i forbindelse med innspill til bl.a. kommuneplanen.

Fylkesmannen bør i større grad dekke opp viltnemndas innsigelser i forbindelse med utbyggingsplaner med faglig argumentasjon for eventuelle virkninger av inngrep.

5. KONTAKTPERSONER

Opplysningene som har kommet fram ovenfor, gjør ikke krav på å være fullstendige. De er nedtegnet i et møte i Tydal 11.1.89, hvor følgende personer deltok:

Joar Magne Græsli	formann i viltnemnda
Ingebrigt Kirkvold	sekretær i viltnemnda
Knut Selboe	leder teknisk etat
Bersvein Græsli	leder teknisk hovedutvalg
Åge Storsve	skogmester
Svein Unsgård	viltnemndsmedlem
Oliver Høgli	viltnemndsmedlem
Mette Brandfjell	viltnemndsmedlem
Lars Moe	rådmannskontoret

ØRLAND KOMMUNE

1. VILTETS STATUS

Foruten fellingsstatistikker for hjortevilt har viltnemnda lite tallmessig oversikt over viltbestandene i kommunen og utnyttelsen av den. I forbindelse med verneområdene er det tidligere gjort en del registreringer både på arter og bestandsstørrelser, men uten at viltnemnda er kobla inn i bildet. I forbindelse med innspill til kommuneplanen påpeker viltnemnda at de største verdiene er knyttet til rekreasjon i form av naturopplevelse ved å ha en variert fauna i det bonære miljøet. Det påpekes at det er trivselsskapende og at viltet dermed er en ressurs av helsemessig betydning. Ved en bevisst markedsføring mener viltnemnda også at viltet kan få en betydning for reiselivsnæringa i kommunen.

1.1. Tilstandsbeskrivelse

Av hjortevilt er rådyrstammene langt størst, og det er et dyr som det er lett å se i det åpne landskapet i Ørland. Selv om man ikke har noen telling, regner man med en stamme på rundt 150 dyr på fastlandet pluss ca. 40 dyr på Storfosna. De utnyttes i jaktsammenheng og i fjor ble det felt 36 dyr. Man mener at et uttak på 30-40 dyr i året kan være passende. Man regner med at ca. 40 personer deltar i rådyrjakta, og at det er stort sett innenbygds. I forbindelse med flyplassen har man bevisst skutt rådyr for å unngå problemer med flytrafikken. På Storfosna er det planlagt et rådyrprosjekt etter en forespørsel fra NINA. Man håper å få til et opplegg hvor også skolen på Storfosna involveres. Det drives ikke vinterforing av rådyr på Ørland. Det finnes også en elgstamme i Ørland som man har sammen med Bjugn. Det ble siste år felt 3 elg. I den forbindelse er det viktig å holde trekkveiene til Bjugn åpne. Man regner også med å ha en hjortestamme på ca. 20 dyr. Siste året ble det felt 1 hjort.

Av småvilt er først og fremst sjøfugl og ender dominerende. Det jaktes mest ender og gjess. Det selges ca. 70 jaktkort i et område som disponeres av den lokale jeger- og fiskerforeningen. Det kan drøie seg om omtrent like mange som jakter etter avtale med grunneiere. Det har vært lite organisert utleie av and- og gåsejakta, og det har

ikke vært diskutert direkte i reiselivssammenheng. Man mener derimot at det er fullt mulig, men at man ganske raskt vil komme i konflikt med den lokale almenhets mulighet for å drive jakt i og med at det er ganske små områder. Det er bra med hare, men det drives svært lite harejakt.

Kråker og ravn ugjør svært store bestander.

Opp mot grensa mot Bjugn er det også forekomster av rype og orrfugl.

Av vadefugler er det til sina tider meget store bestander av brushøns, spove og vipe. Mens spove og vipe tradisjonelt ikke har vært utnytta i jaktsammenheng, har man lange tradisjoner når det gjelder jakt på brushøns som kan opptre i tusentalls på trekk. Man mener at det vil føre til lokale reaksjoner dersom man får fredning av brushøns.

Tre strandområder er fredet, to med basis i fuglelivsfredning. Områdene administreres via fylkesmannen og oppsyn med områdene gjøres av kommunens natur- og friluftssekretær etter en avtale mellom kommunen og fylkesmannen. Viltnemnda har foreløpig ikke vært inne i dette arbeidet.

Av store rovdyr finnes det streifdyr av gaupe.

Av rovfugl ser man jevnlig havørn, og man mener å ha registrert en ganske god økning. Hubro blir sporadisk observert. Spesielt i forbindelse med de store trekkene av vadefugl ser man ofte hønsehauk, fjellvåk og jaktfalk.

Av de små rovdyrene er det for tiden lite rev. Oter og mår finnes mer som streifdyr, mens det er bra med mink. Det er lite fangstaktivitet i forbindelse med minken. Grevling er ikke registrert.

Både småfugl i nærmiljø og de mange fuglene i fjæreområdene interesserer innbyggere på Ørland. Mange har fuglebrett og driver foring vinters tid. Man kjenner ikke til lokale organisasjoner som har engasjert seg i dette arbeidet. Viltnemnda har ingen aktivitet.

1.2. Konflikter

Oppdyrking av de siste rester av "øyer" i kulturlandskapet og stenging av trekkveier betraktes som viktigste konfliktområde. I innspillet til kommuneplanen er det spesielt påpekt betydningen av kulturlandskapets småbiotoper og åpne trekkveier for hjortevilt til Bjugn kommune.

Kråker ved revefarmene oppfattes som et problem. Viltnemnda mener at dette kan bedres ved at det i forbindelse med konsesjonen settes krav eller ønske om bruk av skjørt av netting under reveburene slik at matspill ikke blir tilgjengelig for kråkene.

1.3. Hovedutfordringer

I innspillet til kommuneplanen er det ikke utskilt noe eget kapittel som går på hvilke hovedutfordringer viltnemnda ser for seg i kommende periode. Den inneholder det imidlertid indirekte, og på møtet ble man enige om følgende hovedutfordringer:

1. **Påse at kommunens viktigste viltområder kommer med i kommuneplanen og at områdene ikke blir tatt i bruk til andre formål.**
2. **Bevisstgjøre folks holdning til viltets betydning som trivselsfaktor for folk som er bosatt på Ørlandet.**
3. Ivareta jakta som en naturlig del av utnyttelsen av viltressursene og dermed folks holdning til å ta dyreliv.
4. I større grad ha kontakt med skolen for at de skal bli en del av viltarbeidet og dermed drive holdnings skapende arbeid, f.eks. gjennom valgfag og oppgaver.
5. Samarbeide bl.a. med forvaltningen av verneområdene om et bedret oppsyn i forbindelse med utøvelsen av jakt.

På møtet ble man enige om at punktene 1 og 2 var viktigere enn de andre.

2. VILTFORVALTNINGENS ORGANISERING OG ARBEIDSMÅTE

2.1. Viltnemndsarbeidet

Viltnemnda har ca. 5 kveldsmøter i året. Det er nå gjort avtale med landbrukskontoret om at en av funksjonærene skal ha sekretærarbeidet for viltnemnda. Sekretærfunksjonen var også diskutert i kommunen i forbindelse med ansettelse av en natur- og friluftssekretær. Kommunen tar mål av seg til å "ligne" litt på MIK-kommunene, men uten at den er med i prøveprogrammet. Natur- og friluftssekretæren har deltatt i en del MIK-samlinger. Foreløpig syns både kommune og viltnemnd at en ordning med sekretæren på landbrukskontoret er god. Samarbeidet mellom sekretæren og natur- og friluftssekretæren bør utvikles.

Posten adresseres nå til viltnemnda som har fått egen postboks på kommunen. Det er tidligere ikke ført noen postjournal, og det finnes heller ikke arkiv. Man tar sikte på å ha en oppryddding og få ordnede forhold for post og arkiv.

I forbindelse med møter sendes alle møteinnkalleiser til nemndsmedlemmer og varamedlemmer. Varamedlemmene kan velge om de vil delta i møtet eller ikke. Større saker kopieres og sendes ut til alle, mens resterende refereres i møte.

Fagrapporter blir vanligvis gjenstand for diskusjon på møte. F.eks. i forbindelse med utsendelsen av rapporten "Bly/stålhagl" arrangerte viltnemnda i tillegg et åpent møte. Oppmøtet var skuffende svakt (10-11 personer). Det finnes i øyeblikket mange fagrapporter uten at det er noen oversikt over hvilke man har. Det er lite utlån av disse til andre viltnemndsmedlemmer.

Av og til kjøper viltnemnda inn fagstoff, f.eks. bøker som sendes på sirkulasjon til nemndsmedlemmene. Nemnda abonnerer ikke på noen faste fagblad.

2.2. Andre samarbeidspartnere

Det er foreløpig ikke faste rutiner for samarbeid mellom viltnemnda og andre nemnder eller utvalg. Man tar imidlertid sikte på å utvikle et nært samarbeid til kommunen, først og fremst gjennom naturog friluftssekretæren. Det ble på møtet også tatt til orde for at de forskjellige sektorene innen kommunen mer rutinemessig burde ha informasjon- og diskusjonsmøter. Det har foreløpig ikke vært konkrete samarbeidsprosjekter med landbrukskontoret foruten den ordning man nylig har oppnådd ved sekretærfunksjonen.

Av de ideelle organisasjonene er det først og fremst samarbeid med jeger- og fiskerforeningen om jegerprøven. Personer i viltnemnda er engasjert som instruktør. Det fins ikke noen ornitologisk forening, men det er både Natur og ungdom, 4H og hagelag. Foreløpig har man ikke hatt noe spesielt samarbeid med disse. Det har vært lite samarbeid med skoleverket foreløpig, foruten lån av klasserom til jegerprøveeksamen. Man håper imidlertid at prosjektet på Storfosna når det gjelder rådyr, skal utvikle et slikt samarbeid.

Det er samarbeid med det lokale skytterlaget om skyteprøven for storvilt. Skytterlaget har med et medlem fra viltnemnda i forbindelse med oppskyting.

Forsvaret har stor aktivitet på Ørlandet uten at det foreløpig har ført til samarbeidsprosjekter med viltnemnda. Man ser ikke bort fra at viltnemnda i bestemte situasjoner kan dra nytte av Forsvaret. Det er også behov for et ytterligere samarbeid når det gjelder Forsvarets aktiviteter innenfor de avtalte områdene. I noen tilfeller kan dette komme i konflikt med viltinteresser, men uten at viltnemnda foreløpig har vært inne i bildet.

3. VILTFORVALTNINGENS HOVEDOPPGAVER

3.1. Vilt i arealplanen

Kommuneplanarbeidet har pågått i 2 år, og man venter at planen med arealdel kan sendes på høring 15. april med vedtak 22. juni. I startfasen hadde man et større planseminar hvor alle sektorer var med og diskuterte hvor-

dan arbeidet skulle legges opp. Det er sendt ut forespørsel til alle sektorinteresser, også frivillige organisasjoner om innspill til både arealdel og resten av kommuneplanen.

For arealdelen er det laget en gruppe bestående av teknisk sjef, natur- og friluftssekretær, planlegger og rådmann. Ved at planlegger og rådmann en periode har vært samme person har den vesentlige fremdriften vært fra natur- og friluftssekretæren og teknisk sjef.

Viltnemnda har gjort et tekstlig innspill til arealdelen, hvor den har beskrevet konkret hvilke områder man bør ta hensyn til. Dette er et innspill som er behandlet i viltnemnda. Innspillet har ikke konkret referanse til et vedlagt viltområdekart, men de stemmer i hovedtrekk med det viltområdekartet man har. Man har imidlertid ikke fått arealfestet hvordan man skal ivareta f.eks. trekkveier. I forbindelse med arealdelen har det vært et møte med landbruksetaten, men man har ikke hatt med viltnemnda. Det forutsettes at alle uttaler seg i forbindelse med høringsrunden. Det er få utbyggingssaker på Ørlandet som berører utmark og hvor det er aktuelt å høre viltnemnda. Det kan drele seg om et par saker i året. Man er i tvil om teknisk etat bruker viltområdekartet for å gjøre vurderingene hvorvidt viltnemnda skal høres eller ikke. Man forventer at disse prosedyrene vil bli vel ivaretatt når man nå har utarbeidet en arealdel til kommuneplanen med sektorkart. Viltnemnda har ikke på følelsen at det har foregått utbygginger i viltområder uten at de har fått muligheter for innspill.

Kystsoneplanleggingen har ikke kommet ordentlig i gang, men blir tatt opp nå samtidig med kommuneplanen. Det er foregått Lenka-registreringer, men viltnemnda har ikke hatt innspill og heller ikke vært involvert i registreringsarbeidene.
Det har foregått en del leplantingsprosjekter på Ørland, men ikke særlig mye av nyere dato. Det arbeides imidlertid med planteplaner. Viltnemnda har foreløpig ikke vært inne i leplanteprosjekter. Man er imidlertid av den oppfatning at slike planteprosjekter kan ha stor betydning for viltet på Ørlandet, og at viltnemnda bør inn i bildet.

3.2. Hjorteviltforvaltningen og jegerprøven

Tildelingene foregår på viltnemndsmøte. På forhånd har man invitert alle lag (30 stk.) for å diskutere tildelingspolitikk. Selv om det var stor uenighet på møtet ble det ingen anker på tildelingene.

Ettersøk etter skadet vilt har vanligvis blitt ivaretatt av formannen og det finnes også brukbar ettersøkshund.

Jegerprøveeksamen gjennomføres av et medlem av viltnemnda. Den averteres ikke, men det tas kontakt med de kursene som holdes. Det gjennomføres også jegerprøveeksamen i Forsvaret.

Ingen på Ørland har hatt kurs for å kunne dokumentere skader av rovdyr på husdyr.

3.3. Organisering av viltområder

Avskytingen av storvilt er foreløpig liten at man har ikke noe behov for ytterligere sammenslåinger.

For småvilt selges det jaktkort i to områder, og det utgjør en ganske liten andel av Ørland. En bedre organisering her vil kunne føre til et bedre tilbud til almenheten. Man tror også at områdene da i større grad kan utnyttes i reiselivssammenheng. Ørlandet har imidlertid ganske små områder, og det vil fort kunne gå ut over almenhetens muligheter lokalt dersom utnyttelsen i reiselivssammenheng skulle få stort omfang.

3.4. Opplysningsarbeid

Viltnemnda kan til dels være lite kjent, og den står ikke i noen lokal telefonkatalog. Fosnafolket er den lokalavisa de fleste har på Ørlandet. Det er imidlertid ingen rutiner at viltnemnda skal få inn stoff i Fosnafolket.

Banken og handelstanden utgir en avis 3-4 ganger i året som sendes alle husstander. Her kan det være muligheter for informasjon uten at det foreløpig er utnytta av viltnemnda. Det diskuteres også i øyeblikket en kommunal informasjonsavis. Landbrukskontoret har sammen med meierlet hatt et informasjonsblad som har gått til alle melkeprodusenter. Det har ikke inneholdt noe om vilt.

Viltnemnda har holdt et åpent møte om bly/stålhagl. Selv om det kom få tilhørere på dette møtet vil de forsøke med nye informasjonsmøter. Det er ikke utarbeidet noen informasjonsfolder om viltet i Ørland og heller ikke pla-

kater. Det kan være aktuelt å samarbeide både med kommune og den informasjonsaktiviteten som foregår i forbindelse med verna områder om informasjonsmateriell.

Det arrangeres med jevne mellomrom en Fosen-martna uten at viltnemnda har deltatt i den.

Det skal startes opp lokalradio, og på møtet ble det betraktet som en mulig informasjonskanal.

4. HVA KAN FYLKESMANNEN GJØRE

Fylkesmannen bør drive faglig informasjon og opplæring av viltnemnda.

Fylkesmannen bør bistå både med faglig og økonomisk hjelp til det arbeidet som er prioritert i kommunen.

Fylkesmannen bør yte direkte personalhjelp i forbindelse med konkrete viltprosjekter.

5. KONTAKTPERSONER

Opplysningene som har fremkommet, gjør ikke krav på å være fullstendige. De er nedtegnet i et møte på Ørland 14.3.89, hvor følgende personer deltok:

Tore Hallem	formann, viltnemnda
Berit Langdal Andresen	sekretær i viltnemnda
Turid Skogstad	ordfører
Ragnar Jensen	kulturkonsulent
Knut Berg	avdelingsingeniør, teknisk etat
Gro Aalbu	natur- og friluftssekretær
Brynhild Hovde	rådmann

ÅFJORD KOMMUNE

1. VILTETS STATUS

Foruten fellingsstatistikk og observasjoner av sett elg foregår det ikke tellinger eller rapportering om vilt som viltnemnda har kjennskap til.

1.1. Tilstandsbeskrivelse

Hjortevilt er viktigste "kjøttvilt". Det ble i 1986 skutt 96 elg, og elgjakt drives av 240 av kommunens 4.600 innbyggere. Det er stort sett bare grunneiere som driver elgjakta. Man regner med at ut fra skadeomfang så har man en noenlunde passelig stor elgstamme, og at avkastningen bør kunne holdes på omtrent dagens nivå. Avskyting av rådyr varierer sterkt, og i gode år viser statistikken over 100. Viltnemnda mener likevel at for lite av rådyrproduksjonen tas ut ved jakt, og at avkastningen kanskje kan økes til det doble. Det er stort sett bare grunneiere og innenbygds som kjenner grunneiere som deltar. Det er ingen organisert eller markedsført omsetning av rådyrjakt. Det skytes et fåtall hjort. Selv om stammen er relativt liten, bør det taes ut mer, spesielt fordi den gjør en del skade på innmark.

Av småvilt er rypene viktigste ressurs, og enkelte år kan det felles mer enn 1.000 ryper. På statsalmenningen er det mulig å løse kort, og snaut 200 har benyttet den muligheten, hvorav ca. 1/3 utenbygdsjegere. Rypejakt med hund starter ikke før i oktober. Noen privatvald leies ut til en pris av 5-10.000 kr. for 10 dagn inklusive hytte. Det er en bra bestand av hare, mens harejakt er svært lite utnytta. Det er lite hundjakt og den er heller ikke særlig populær i området. Det er ingen markedsføring av jakt fra grunneiernes side. Det er for tiden svært lite skogsfugl.

Av sjøfugl er det svært mye gås. I områder ut mot sjøen kan den være til stor skade på innmark. Det er ingen registreringer, men man sitter med et inntrykk av kraftig økning og kanskje en fordobling siden 1980. Det skytes et lite antall (200 gås), og bestanden burde vært utnyttet bedre. Fra grunneiernes side har det vært liten aktivitet

med tanke på gås som ressurs. Det er også bra både med skarv og ender, uten at det er ettertraktet eller utnyttet i jaktsammenheng.

Av store rovdyr har man først og fremst gaupe, som i løpet av de 3-4 siste åra har blitt en fast bestand. Man vil tippe at Åfjord har opp mot 10 gauper. Det er en viss organisert gaupejakt om vinteren. Det er stort sett grunneierne som slår seg sammen for å drive jakta. Den er ikke forsøkt utnyttet i ressurssammenheng, og hovedmålet har vært å bli kvitt gaupa så den ikke gjør skade på husdyr. Man mener det kan være strelldyr av både jerv og bjørn.

Av rovfugl er det en kraftig økende stamme av havørn selv om det ikke finnes registreringer. Det kan også finnes kongeørn, men ikke noe hekkeområde er merket av på viltområdekartet. Det er lenge siden man har hørt hubro. Det er mye fjellvåk.

Av de mindre rovdyrene er reven nesten borte, og minken har vært i tilbakegang. Det er bra med mår. Oppimot 15 personer driver fangst av mår, dels på grunn av gode skinnpriser, men også for å bli kvitt måren. Enkeltpersoner kan få mer enn 10 mår i året. Åfjord har en relativt stor og økende bestand av oter, mens det fins bare strelldyr av grevling.

Det er strelldyr av bever som man mente har kommet fra Namdalseid.

Svaner hekker fast i Åfjord.

1.2. Konflikter

Det er registrert lite konflikter i Åfjorden når det gjelder forholdet storvilt mot innmark og skog, trafikk, ferdsel og i forhold til annen arealutnyttelse.

Det finnes noe konflikt mellom fiskeoppdrett og oter. Viltnemnda har fått noen henvendelser om det, men svært få.

1.3. Hovedutfordringer

Det ble under møtet pekt på tre hovedutfordringer:

1. Å ivareta viltinteressene i arealdisponeringen i kommunen.
2. Informasjon for å opplyse om viltets betydning som ressurs i kommunen.
3. Gjennomføre praktiske vilttiltak lokalt.

2. VILTFORVALTNINGENS ORGANISERING OG ARBEIDSMÅTE

2.1. Viltnemndsarbeidet

Viltnemnda holder 4-6 kveldmøter i året. Skogmesteren er sekretær med kontorsted i skogbruksetaten. Posten kommer til formannen som sender den over til sekretæren, hvor den arkiveres etter eget system. Det er ingen journalføring. Det er ingen sirkulasjon av posten til viltnemndsmedlemmene, men alle viktige saker refereres på møter. Saksliste for møtene sendes også samtlige varamedlemmer.

Åfjord er en MIK-kommune som har et hovedutvalg for natur- og miljøvern. Man har søkt om å gjøre viltnemnda kommunal, og lage den til et underutvalg for vilt i kommunen. Foreløpig er nemndas sekretær også medlem i hovedutvalget. Ved neste valg vil man sørge for at et medlem i viltnemnda (underutvalg for vilt) er medlem i hovedutvalget. Det er vedtatt å opprettholde egen sekretærordning for underutvalget, men med et utvidet samarbeid med miljøvernkonsulenten om saker som skal opp i hovedutvalget. Det er foreløpig ikke gjort vedtak om hvilke saker dette er eller prosedyrer for saksbehandlingen. Miljøvernkonsulenten har kontorhjelp, noe som også i en viss utstrekning kan benyttes av underutvalg for vilt.

2.2. Andre samarbeidspartnere

Viltnemnda har ikke hatt noen formaliserte samarbeidsrutiner eller møter med andre kommunale nemnder eller utvalg. Heller ikke når det gjelder teknisk etat.

Man har i noen utstrekning hatt samarbeid med jeger- og fiskerforeningen og grunnelerlag om informasjonsmøter. Det er hverken naturvernforening eller ornitologisk forening i Åfjord. 4H finnes, og det er også Rotary, men som ikke er særlig engasjert på naturforvalt
ningssida.

Man har ikke hatt spesielt samarbeid med forsvarsaktiviteten, unntatt når det gjelder uttalelse til øvelsesfeltet på Fosen, hvor viltnemnda har hatt innspill og gått imot.

3. VILTFORVALTNINGENS HOVEDOPPGAVER

3.1. Vilt i arealplanen

Kommuneplanen er til revisjon etter den nye malen, og man venter at arealdelen vil være ferdig i juli 1991. I den forbindelse skal det utarbeides et natur- og ressursprogram. Viltnemnda er innstilt på å gjøre nye innspill når det gjelder viltet, og med basis i viltområdekartet prøve å påvirke hva som blir nei- og ja-sone i forhold til utbygging. Pr. i dag er viltnemnda av den oppfatning av viltområdekartet er såpass dårlig at det er lite tilfredsstillende for den slags bruk og at det trenges en lokal gjennomgang både av de opplysninger som er gitt og for en prioritering. Kommunen har hatt 2-3 reguleringsplaner og bortimot 20 enkeltsaker pr. år. De har tidligere ikke vært sendt viltnemnda for uttalelse, men det vil komme opp i det hovedutvalget som nå er laget, og hvor en representant for viltnemnda (underutvalg for vilt) er medlem. Foreløpig vil det virke sånn at det er hovedutvalget, som bestemmer om saken skal sendes til uttalelse i underutvalget.

Kommunen har deltatt i kystsoneplanlegging, men viltnemnda har ikke vært involvert i arbeidet.

Det skal lages nye driftsplaner for skogbruket i løpet av en 3-årsperiode. Det er ikke planlagt at hver enkelt driftsplan skal ha opplysninger og hensyntagen til vilt, men at det legges ved generelle retningslinjer hva det bør tas hensyn til. Flerbruksrapportene fra direktoratet er ikke særlig brukt, men for Åfjorden betraktes ikke den skogbruksaktiviteten som drives som noe problem for viltet.

Det bygges en del skogsbilveier og de fleste er åpne for trafikk mot avgift. Det skal lages en skogsbilveiplan for kommunen hvor hovedutvalget skal uttale seg, men det er ikke avgjort hvorvidt underutvalg for vilt kommer med i prosedyren.

Det arbeides for et turkart for kommunen med oppmerking av stier, noe som trolig også vil bli sendt viltnemnda til uttalelse.

3.2. Hjorteviltforvaltningen og jegerprøven

Fellingstillatelser forberedes av sekretæren og behandles i viltnemnda. Det er årlig en diskusjon med grunnelere og jaktledere på et åpent møte med tall fra siste års jakt og synspunkter på hvordan elgstammen forvaltes. Det kommer 100-150 personer. De fleste vil nok være elgjegere og grunnelere. Dette er et samarbeid med jeger- og fiskerforeningen og viltnemnda, og man har også samarbeidet om kurs for jaktledere. For fire av valdene er det utarbeidet driftsplaner. Det er lite klager.

Ettersøk etter skadet vilt foretas av formann eller sekretær, 3-4 ganger pr. år. Et medlem i nemnda har sporhund, og man har dessuten gjort en avtale med en retrieverklubb i nabokommunen for bruk av hund til eventuelt ettersøk.

Sekretæren i viltnemnda tar seg av jegerprøveeksamen, og viltnemnda har en lokal kunngjøring i avisa. Alle kurs gjennomføres av jeger- og fiskerforeningen. Foreløpig er det ikke tatt inn som valgfag i skolen.

Tre personer i viltnemnda har gått rovdyrkurs med tanke på dokumentasjon av skader forvoldt av rovdyr. Man har årlig 2-3 utrykninger.

3.3. Organisering av viltområder

Organisering for storviltjakt har stort sett gått bra og man har 5-6 dyrs vald. Viltnemnda er av den oppfatning at stammen kan utnyttes noe bedre ved større vald, men grunneierne vil for en stor del jakte for seg sjøl. 15-16 områder er organisert for småviltjakt og de strekker seg over flere storviltvald. Organisering er ikke noe påtrengende problem for viltforvaltningen i Åfjord.

3.4. Opplysningsarbeid

Viltnemnda er rimelig godt kjent i kommunen, og de fleste vil nok henvende seg til skogbruksetaten hvor sekretæren sitter. Viltnemnda står ikke i noen lokal telefonkatalog, og folk flest vil nok forbinde dem med arbeid når det gjelder storvilt.

Viltnemnda holder et åpent møte for året, hvor man tar opp spesielle temaer som også går utenom storvilt, men hvor storvilt er en fast post.

Det er ikke utarbeidet noen egne informasjonsfoldere eller utstillinger når det gjelder viltressursene i Åfjord. Fosnafolket er lokalbladet, men man har ikke utarbeidet noen rutinemessig kontakt. De åpne møtene har vært brukbart dekket i lokalbladet.

Det finnes et lokalt meldingsblad i kommunen, men det har vært lite aktivt benyttet av viltnemnda for informasjon om viltet.

4. HVA KAN FYLKESMANNEN GJØRE

Fylkesmannen bør være aktiv for å bedre muligheter for å ivareta viltet i kommunens arealplaner, f.eks. med midler for en revidering av viltområdekartet.

Fylkesmannen bør være åpen for å delta i lokale informasjonsmøter og stille midler til rådighet for å kunne arbeide mer på informasjonssida.

Fylkesmannen bør bidra til at man lokalt i større grad kan gjennomføre lokale viltiltak, men det kan vanskelig gjøres uten at det er et lokalt engasjement, f.eks. ved utmarkskonsulenten. På dette feltet mangler man ikke bare midler, men hjelp til å etablere en utmarkskonsulentordning.

Fylkesmannen bør bidra til midler slik at man får en bedre oversikt over de totale viltressursene i kommunen.

5. KONTAKTPERSONER

Opplysninger som har fremkommet gjør ikke krav på å være fullstendige. De er nedtegnet i et møte i Åfjorden 20.1.89, hvor følgende personer deltok:

Einar Butli	formann, viltnemnda
Asbjørn Solstad	sekretær, viltnemnda
Jon Ivar Eikeland	miljøvernkonsulent i Åfjord kommune
Petter P. Stjern	Åfjord fjellstyre
Tor Skjevdal	teknisk sjef

4. DISKUSJON OG KONKLUSJONER

4.1 Viltets status

Bortsett fra elg og rein er det svært lite konkret kunnskap om viltbestandene i Sør-Trøndelag. Hjorteviltressursen betraktes som den viktigste i de fleste kommuner og det er spesielt behov for å komme fram til hvilke bestander man kan ha på de tilgjengelige beiter til enhver tid. Etter som det i hovedsak er grunneierne som både jakter og har inntektene, bør arbeidet i det vesentligste bekostes og gjennomføres av grunneierne. Fylkesmannens rolle bør være veiledning og ta initiativ.

Arbeidet med bestandsregistreringer og skadedokumentasjon når det gjelder store rovdyr synes å være brukbart dekket i Sør-Trøndelag forutsatt at man kan fortsette arbeidet i retning av det forslag til landsplan for store rovdyr som foreligger.

For annet småvilt og spesielt fredede og truede/sårbare arter er de kommunale oversiktene dårlige. Fylkesmannen bør ta initiativet til at også disse artene i større grad kan betraktes som kommunal ressurs og bli en del av arbeidet med kommuneplanen. Det bør arbeides for et større samarbeide mellom kommune/viltnemnd og fylkesmannen når det gjelder skjøtsel, oppsyn og bestandsregistreringer i de kommuner som har verneområder. Spesielt for å bedre almennhetens muligheter til å utnytte ressurser som idag kan beskattes mer, bør fylkesmannen støtte lokale initiativ for å utgi brosjyrer om viltressursene og jaktmuligheter.

Det er i utgangspunktet gledelig at så mange kommuner oppfatter forholdet mellom vilt og andre samfunnsinteresser som lite konfliktfylt. Dette kan være årsaken til at det er lite samsvar mellom det punkt som kommunene har pekt på som hovedkonflikt (trafikk/vilt) og hovedutfordring (arealplan og informasjon). Det er derimot godt samsvar mellom kommunenes hovedutfordringer og hva de føler at fylkesmannen bør hjelpe kommunene med. Arbeidet med å ivareta viltinteresser gjennom arealplanlegging og holdningsskapende arbeid om viltet som ressurs er både framtidsrettet og forebyggende viltarbeid som bør prioriteres i samme grad hos fylkesmannen som i kommunene.

4.2. Viltnemndenes organisering og arbeidsmåte

Viltnemndene har utviklet overraskende dårlige administrative rutiner og det bør være et krav til alle viltnemnder at man har ordnede journalrutiner, arkivsystemer og informasjonsrutiner til alle viltnemndsmedlemmer. Dette er særlig viktig etter som medlemmene er på valg hvert 4. år og at man må forvente et visst skifte i mannskap. Systemer for faglig informasjon og skolering av viltnemndsmedlemmene er generelt ikke utviklet og det kan stilles tildels store spørsmålstegn ved informasjonsverdien av de mange brosjyrer og rapporter som sendes viltnemndene både fra fylkesmannen, DN og viltforskning. Det bør være en oppgave for fylkesmannen å legge opp til bedre informasjons-/skoleringsrutiner både på lokalplan og/eller regionalt.

Gjennom det utvalg av personer som er innkalt til møterunden har viltnemndene vist at de i stor grad er klar over viktige lokale samarbeidspartnere. Det er derimot utviklet svært få formalserte rutiner som sikrer samarbeidet, og i stor grad har både næringsorganisasjoner og ideelle organisasjoner falt helt utenfor. Etter hvert som det i større grad satses på at kommunene selv skal ta ansvar, er det viktig at samarbeidet til andre kommunale etater utvikles i retning av det som skjer i MIK-kommunene. Fylkesmannen bør være aktiv slik at en slik prosess kan påbegynnes. Det er viktig på alle plan for viltforvaltningen å ha kontakt med næringsorganisasjoner, og ideelle organisasjoner. Fylkesmannen bør bidra til at dette skjer på kommuneplan, f.eks. gjennom prioritering av økonomisk støtte til typiske samarbeidsprosjekter. Med basis i den oversikt over de ideelle organisasjonene som nå utarbeides på fylkesplan, bør det gjøres innspill til lokalplan og inspirere til at de ideelle organisasjonene får konkrete oppgaver.

4.3. Viltforvaltningens hovedoppgaver

Et hovedgrunnlag for at viltinteressene skal kunne innarbeides i arealplanlegging er et godt viltkart for kommunen og at det brukes. Alle kommunene i Sør-Trøndelag har et viltkart, men alt for mange kommuner mener at det er for gammelt og dårlig egnet til bruk i arealplanleggingen. Viltet er en kommunal ressurs i denne sammenhengen og for at det skal bli innarbeidet i den kommunale planleggingen på linje med andre ressurser, er det helt nødvendig at kommunen selv og viltnemndene deltar aktivt i en kontinuerlig oppdatering og overvåking av de viltområdene man ønsker å ta hensyn til. Revisjon av kart og innspill bør rulleres i takt med rullering av kommuneplanen. Fylkesmannen bør komme med faglige råd slik at viltkartene kan utarbeides på en hensiktsmessig måte både for å beskrive de viltområdene som det er viktig å ivareta, men også slik at det passer inn i de kommunale planleggingsprosesser. Den konkrete kartleggingen og ajourføringen bør skje i kommunene og fylkesmannen bør i en periode stimulere til at dette skjer ved delfinanslering av kommunale prosjekter. Det er nedslående at såpass mange viltnemndsmedlemmer er ukjent med kartet og bruken av det. Bruk av viltkartet bør bygges inn i de vanlige saksbehandlingsrutiner for viltnemnda og i faglig informasjonsarbeid.

Viltnemndene er overraskende lite involvert i den skogbrukspanlegging som foregår på kommuneplan. På lin je med andre arealinngrep bør viltnemndene ha mulighet for innspill f.eks. ved bygging av skogsveier og større avvirkinger i gode viltområder. Fylkesmannen bør i første omgang samarbeide på fylkesplan ved veiledningsapparatet for skogbruket slik at flerbruk innarbeides i skogbrukets driftsplaner og at viltkartet også tas i bruk i skogbrukssammenheng.

Når det gjelder arbeid med hjortevilt, rovvilt og jegerprøven, synes det å være utviklet tilfredsstillende rutiner stort sett i alle kommunene og en videre utvikling kan foreløpig ha lav prioritet.

Selv om halvparten av viltnemndene mener at det er behov for bedre organisering av viltområder er det i Sør-Trøndelag oppnådd relativt bra resultater. Dette har gjennom lengere tid vært et prioritert arbeidsområde både hos fylkesmannen og hos viltnemndene. Fra fylkesmannen finnes det bra brosjyremateriell, og for å komme videre er det først og fremst behov for mer diskusjon og modning på lokalt nivå. Med unntak av organisering for å bedre allmennhetens muligheter som nevnt under pkt. 4.1., kan feltet nedprioriteres i de nærmeste åra.

Til tross for at viltnemndene har satt informasjonsarbeid om kommunens viltressurser som en av de største hovedutfordringer er det i svært få kommuner satset på andre informasjonstiltak enn "jegermøter" og brosjyrer ment for jegere. Det er generelt ikke utviklet og utnyttet kontakt til massemedia eller bruk av regelmessige informasjonsblad eller andre informasjonstiltak i kommunen. Fylkesmannen bør stimulere til at den kommunale informasjon om vilt utvikles. Dette kan bl.a. gjøres ved hjelp av lokale eller regionale seminarer om informasjonsteknikk eller støtte til lokale informasjonstiltak spesielt der dette går i samarbeid med annen lokal informasjonsaktivitet. Det kan også være aktuelt å utarbeide "informasjonspakker" for bestemte målgrupper som et tilbud til viltnemdene for bruk i kommunen.

4.4. Hva bør fylkesmannen gjøre overfor kommunene

Med basis i kommunenes innspill og fylkesmannens vurdering av aktiviteten i kommunene er det nedenfor listet opp endel aktiviteter som fylkesmannen bør prioritere i Sør-Trøndelag. Hverdagen er selvfølgelig fylt med en rekke andre oppgaver som fylkesmannen må ta seg av i forhold til kommunene, men lista beskriver områder hvor fylkesmannen mener det er særlig viktig å gjøre en innsats eller hvor det er avdekket betydelige mangler i dagens arbeid. De fire første punktene har prioritet foran de andre, men rekkefølgen betyr ikke noe for prioriteringen.

- **Utarbeide og innføre rutiner for journalføring, arkivering og faglig informasjon for alle viltnemnder og medlemmer.**
- **Bidra til utarbeidelse av gode viltkart for kommunen, hvor kommunen selv er ansvarlig for kartlegging og ajourføring av viltressursene.**
- **Fremskaffe forskningsmessig belegg for konsekvenser av annen arealbruk i gode viltområder, slik at de kan brukes som argument i planprosessen i kommunen.**
- **Utvikle lokale informasjonsstrategier for informasjon om viltressursene i kommunen gjennom massemedia, lokale blad og arrangementer og spesielt bidra til fellesprosjekter.**
- Bidra til lokal overvåkning av truede og sårbare arter i kommunen, både i og utenfor verneområder.
- Bidra til at grunneierne selv setter i gang arbeid for å finne optimale hjortedyrbestander gjennom beiteregistreringer, bestandsregistreringer og eventuelt merkninger.
- Bidra til grunneiersamarbeid og informasjonstiltak om jaktmuligheter, spesielt hvor det gjelder lite utnytta arter.
- Gi informasjon om praktiske tiltak og initiere samarbeid mellom kommune og vei/togmyndigheter for å minske påkjørsler av hjortevilt.
- Bidra til å utvikle et samarbeid mellom viltnemnda, andre etater i kommunen og de frivillige organisasjoner.
- Bidra til at det utvikles gode rutiner for bruk av viltkartet i de kommunale etater og skogbruket.
- Samarbeide med skogbrukets veiledningstjeneste på fylkesplan for å innføre flerbruk og bruk at viltkartet i skogbrukssammenheng.

FYLKESMANNEN I SØR-TRØNDELAG
Miljøvernavdelingen
JB/bb 13.12.88

N O T A T

STATUS FOR DEN LOKALE VILTFORVALTNINGEN I SØR-TRØNDELAG

Gjennom en besøksrunde til alle kommuner i Sør-Trøndelag ønsker vi å gjøre opp en status for det lokale viltforvaltningsarbeidet i fylket. Besøkene tar utgangspunkt i samtaler med det offentlige viltforvaltningsorgan på kommunen (viltnemnda), men også samtaler med andre viktige samarbeidspartnere på lokalplanet. Kontakten med disse gjøres gjennom viltnemnda. Det er ventet at statusrapporten vil være et viktig hjelpemiddel i

1. God og riktig kontaktform mellom fylkesmann og kommune.

2. Bidra til en riktig prioritering av fylkesmannens arbeidsoppgaver og måte i forhold til det lokale behov.

Nedenfor er det listet opp en del av de punkter som vi ønsker å samtale om, og som vi håper at man på lokalt hold forbereder før et møte. Vi håper også at viltnemnda (eller andre) tar opp sine "hjertesaker" under møtet.

1. VILTETS STATUS

Vi ønsker å diskutere litt omkring viltnemndas kunnskap om viltets status i kommunen. Dersom det er utarbeidet bidrag til kommuneplanen, vil det være et bra (og tilstrekkelig ?) utgangspunkt.

1.1. Tilstandsbeskrivelse

Under dette punktet skal vi så langt det finnes et brukbart grunnlag prate om de aktuelle artsgruppenes bestandsstørrelse og utbredelse i kommunene, og hvilke bruks- og opplevelsesmuligheter som er knyttet til artene. Det kan være aktuelt å dele det inn i f.eks. følgende grupper: hjortevilt, hønsefugl og hare, våtmarksfugl, sjøfugl, store rovdyr, sjeldne, sårbare og truede arter, arter og områder som er viktige for nærmiljøet o.s.v.

1.2. Konflikter

Det skal diskuteres hvilke konflikter som er særlig fremtredende i kommunen, f.eks. skader i forhold til landbruksnæringen, trafikkulykker, konkurrerende arealbruk, ferdsel, o.s.v

1.3. Hovedutfordringer

Under dette punktet bør diskuteres hvilke hovedutfordringer man på lokalt hold ser når det gjelder viltforvaltningen. Det kan være et ønske at man prioriterer to, tre felter, og som stikkord kan det f.eks. være utnytting av elgstammen, utbyggingspress på viktige leveområder, tilgangen til jaktmuligheter for almenheten eller mulighetene for gode viltopplevelser i nærmiljøet.

1.4. Hva kan fylkesmannen gjøre

Vi vil gjerne diskutere på hvilke felter man i dag har særlige behov for hjelp til det lokale viltforvaltningsarbeidet og konkret hva fylkesmannen kan tenkes å bidra med i den sammenheng.

2. VILTFORVALTNINGENS ORGANISERING OG ARBEIDSMÅTE

Dette punktet skal hjelpe til å gi et innblikk i hvordan man i de enkelte kommuner har organisert og gjennomfører det praktiske viltforvaltningsarbeidet.

2.1. Viltnemndsarbeidet

Gjennom dette ønsker vi å få en samtale om det praktiske arbeid innen nemnda. Det kan f.eks. gjelde møtefrekvens, sekretærordning, budsjett- og økonomirutiner, post- og journalrutiner, informasjonsrutiner til nemndsmedlemmene, o.s.v.

2.2. Andre samarbeidspartnere

Vi ønsker å diskutere hvilke lokale samarbeidspartnere (allianse-partnere) som viltnemnda syns er særlig viktig for det lokale viltforvaltningsarbeidet. Det kan f.eks. gjelde formaliserte samarbeidsrutiner, gjensidig møtedeltagelse, rutiner for informasjon til hverandre, hvordan får man "greie på ting", o.s.v

2.3. Innspill til andre lokale forvaltningsmyndigheter

Her ønsker vi å diskutere hvordan viltnemnda på lokalt hold arbeider med innspill til andre forvaltningsmyndigheter. Det kan f.eks. være innspill til landbruk, skogbruk, samferdsel, undervisningsaktivitet, forsvaret, o.s.v.

2.4. Hva kan fylkesmannen gjøre

3. VILTFORVALTNINGENS ARBEIDSOPPGAVER

Under dette punktet ønsker vi å diskutere en del av de viktigste oppgaver som skal ivaretas på lokalt plan og hva fylkesmannen kan bidra med.

3.1. Vilt i arealplanen

Det lokale arbeidet med vilt i arealplanen er etter vår oppfatning et av den lokale viltforvaltnings aller viktigste oppgaver. Dette gjelder både kommuneplaner, reguleringsplaner, driftsplaner i skogbruk og landbruk og andre inngrep. Vi ønsker å diskutere hvordan arbeidet med dette løses i de enkelte kommuner, hvordan man klarer å komme inn i de forskjellige plansammenhenger, hvilke hjelpemidler man har og hvilke man ønsker.

3.2. Hjorteviltforvaltningen og jegerprøven

Her har den lokale viltforvaltningen en del praktisk og konkret rutinearbeid, og vi ønsker å få en diskusjon om hvordan dette gjøres, f.eks. i forbindelse med fellingstillatelser, klagebehandling, oppgaver og statistikk, ettersøk av skadet vilt og gjennomføring av jegerprøveeksamen.

3.3. Organisering

Den lokale viltforvaltningen skal delta aktivt i arbeidet med organisering av hensiktsmessige viltområder, og vi vil gjerne diskutere hvordan dette gjøre i kommunen, om status for arbeidet og om ønskelige hjelpemidler.

3.4. Opplysningsarbeid

På lokalt hold bør viltnemnda drive opplysnings- og veiledningsarbeid, svare på spørsmål, både til offentlige myndigheter, almenhet, jaktrettshavere og jegere. Vi vil gjerne ha en diskusjon om hvordan dette gjøres innen kommunen, og stikkord for samtalen kan være: ekspedering av daglige henvendelser, utarbeidelse av informasjonsfoldere, informasjonsmøter/dager, deltagelse i offentlige og private møter, o.s.v.

3.5. Hva kan fylkesmannen gjøre

Det er viktig at vi diskuterer gjennom på hvilke felter man føler at man ikke får gjort nok, og at fylkesmannen burde bidra mer. Det er også ønskelig at dere gjennomtenker en prioritering av arbeidsoppgavene i forhold til de hovedutfordringene man ser for viltet i kommunen, kfr. pkt. 2.3.